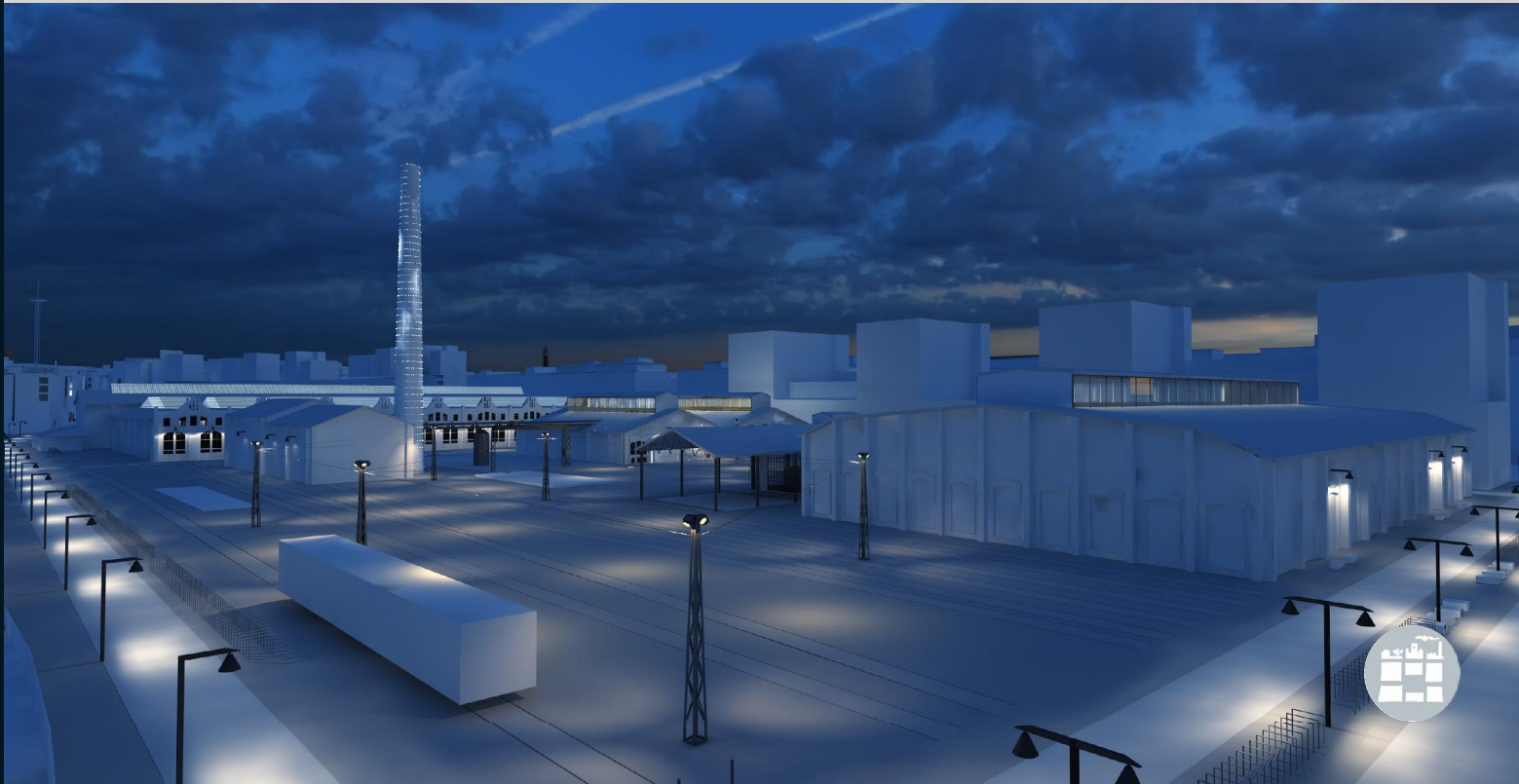

Pasilan konepaja

osa-alueet 5 ja 6

Rakennustapaohje sekä julkisten ulkotilojen ja valaistuksen yleissuunnitelma

© Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2014

Teksti: LOCI maisema-arkkitehdit Oy, Arkkitehtitoimisto JKMM Oy, Lighting Design Collective Oy,

Kuvat: LOCI maisema-arkkitehdit Oy, Arkkitehtitoimisto JKMM Oy, Lighting Design Collective Oy, ellei toisin mainita.

Suunnittelijakonsultit:

LOCI maisema-arkkitehdit Oy:

Teresa Rönkä

Krista Muurinen

Sanni Aalto

Tuomo Ranto

Mikko Vekkele

Arkkitehtitoimisto JKMM Oy:

Samuli Miettinen

Katja Savolainen

Edgars Racins

Lighting Design Collective Oy:

Jari Vuorinen

Tapio Rosenius

Ivan Sanchez

Työn ohjausryhmä, jossa edustajat Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastosta, rakennusviraston katu- ja puisto-osastolta, Museovirastosta ja Helsingin kaupungin rakennusvalvontavirastosta sekä VR- Yhtymä Oy:stä, NCC Property Development Oy:stä, YIT-Rakennus Oy:stä. Lausuntoja on pyydetty lisäksi Helsingin Energian Helen Ulkovaikastuksesta.

Satu Tyynilä KSV

Janne Prokkola KSV

Mika Kaalikoski KSV

Hille Koskinen HKR

Petri Arponen HKR

Pekka Lehtinen Museovirasto

Jaakko Holma Museovirasto

Marina Fogdell Rakennusvalvontavirasto

Hannu Kivinen NCC Property Development Oy

Tero Aaltonen YIT- rakennus Oy

Ari Mäkinen VR-Yhtymä Oy

Pirjo Huvila VR-Yhtymä Oy

Graafinen suunnittelu ja taitto: LOCI maisema-arkkitehdit Oy, Arkkitehtitoimisto Paula Leiwo Oy

Julkaisusarjan graafinen suunnittelu: Timo Kaasinen

Pohjakartta: © Kaupunkimittausosasto, Helsinki

ISSN 2243-092X

Sisältö

1 Yleistä.....	6
1.1 Ohjeen tarkoitus.....	6
1.2 Suunnittelualue.....	6
1.3 Suunnittelutilanne.....	8
Asemakaavat.....	8
Selvitykset ja rakennustapaohjeet.....	8
Viitesuunnitelmat.....	8
Rakennussuunnittelu.....	8
1.4 Suunnittelun reunaehdoja.....	10
Pohjaolosuhteet ja pilaantuneet maa-ainekset.....	10
Pinnantasaus- ja kuivatussuunnittelu.....	10
Orsi- ja pohjavesien hallinta.....	11
2 Alueen kokonaiskuva.....	12
3 Julkisen ulkotilan suunnitteluperiaatteet	14
3.1 Yleiset tavoitteet.....	14
3.2 Tilallinen jäsentely.....	15
3.3 Pintamateriaalit.....	16
3.4 Aluerakenteet.....	18
Raiheet.....	18
Maanalaiset rakenteet.....	20
Muut aluerakenteet.....	22
3.5 Kasvillisuus.....	24
3.6 Valaistus.....	26
3.7 Kalusteet ja varusteet.....	28
3.8 Opasteet.....	30
4 Aukiot ja kadut.....	32
4.1 Toiminnot.....	32
Huoltoajo ja pysäköinti.....	32
Pelastusreitit.....	33
Jalankulku- ja polkupyöräreitit.....	33
Oleskelu- ja leikkialueet.....	34
Väliaikainen toiminta.....	34
4.2 Bruno Granholmin aukio.....	36
4.3 Piippuaukio.....	40
4.4 Sisäänkäyntiaukiot.....	42
4.5 Konepajanraitti.....	44
4.6 Konepajanpasaasi.....	46
4.7 Bruno Granholmin kuja.....	48
4.8 Konepajankuja.....	52
5 Korttelialueet.....	54
5.1 Uudet rakennuskorttelit.....	54
Kortteleiden liittyminen julkiseen tilaan.....	54
Uusia rakennuksia koskeva rakennustapaohjeistus.....	54
5.2 Suojeltavat rakennukset.....	57
Suojeltujen rakennusten korjaustapaohjeistus.....	58

Vanhan rakennuskannan korjaaminen	60
Nykyiset ja täydentävät rakennusosat	62
Rakennusosien korjaamisesta	64
Yhtenäiset suunnittelu- ja korjausperiaatteet	66
Rakennusten käyttötapa.....	66
Yksityiskohtaisen rakennustapaohjeen jatkotyö.....	66
Lähteet	69

Liitteet

Kuvailulehti

1 Yleistä

1.1. Ohjeen tarkoitus

Konepajan osa-alueiden 5 ja 6 asemakaavat nro:t 12211 ja 12212 ovat tulleet voimaan 28.3.2014.

Tämän ohjeen tarkoituksena on selventää asemakaavan asettamia kaupunkikuvallisia tavoitteita ja täsmentää ne suunnitteluperiaatteet, joita noudatetaan alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Jatkosuunnittelussa on huomioitava erityisesti historiallisen ympäristökokonaisuuden suojelun edellyttämät toimenpiteet. Kaikkien rakennushankkeeseen ryhtyvien on oltava tietoisia alueen vaativista pohja- ja maaperäolosuhteista ja niihin liittyvistä reunaehdoista. Ohje korostaa tonttien suunnittelun sekä julkisten ulkotilojen toteuttamisen aikaista yhteistyötä eri viranomaisten, rakennuttajien, rakentajien ja suunnittelijoiden välillä laaduk-

kaan ympäristön saavuttamiseksi.

Tässä yleissuunnitelmassa ja rakennustapaohjeessa määritellään konepajan julkisen ulkotilojen tilalliset periaatteet sekä ympäristön tavoiteltu laatutaso. Uusien rakennusten osalta annetaan yleispiirteisiä ohjeita rakennusten liittymisestä julkiseen ulkotilaan. Rakennustapaohjeessa määritellään suojeltavien rakennusten kunnostusta koskevat periaatteet. Vanhoista rakennuksista tarvitaan tätä työtä yksityiskohtaisempi rakennustapaohjeistus.

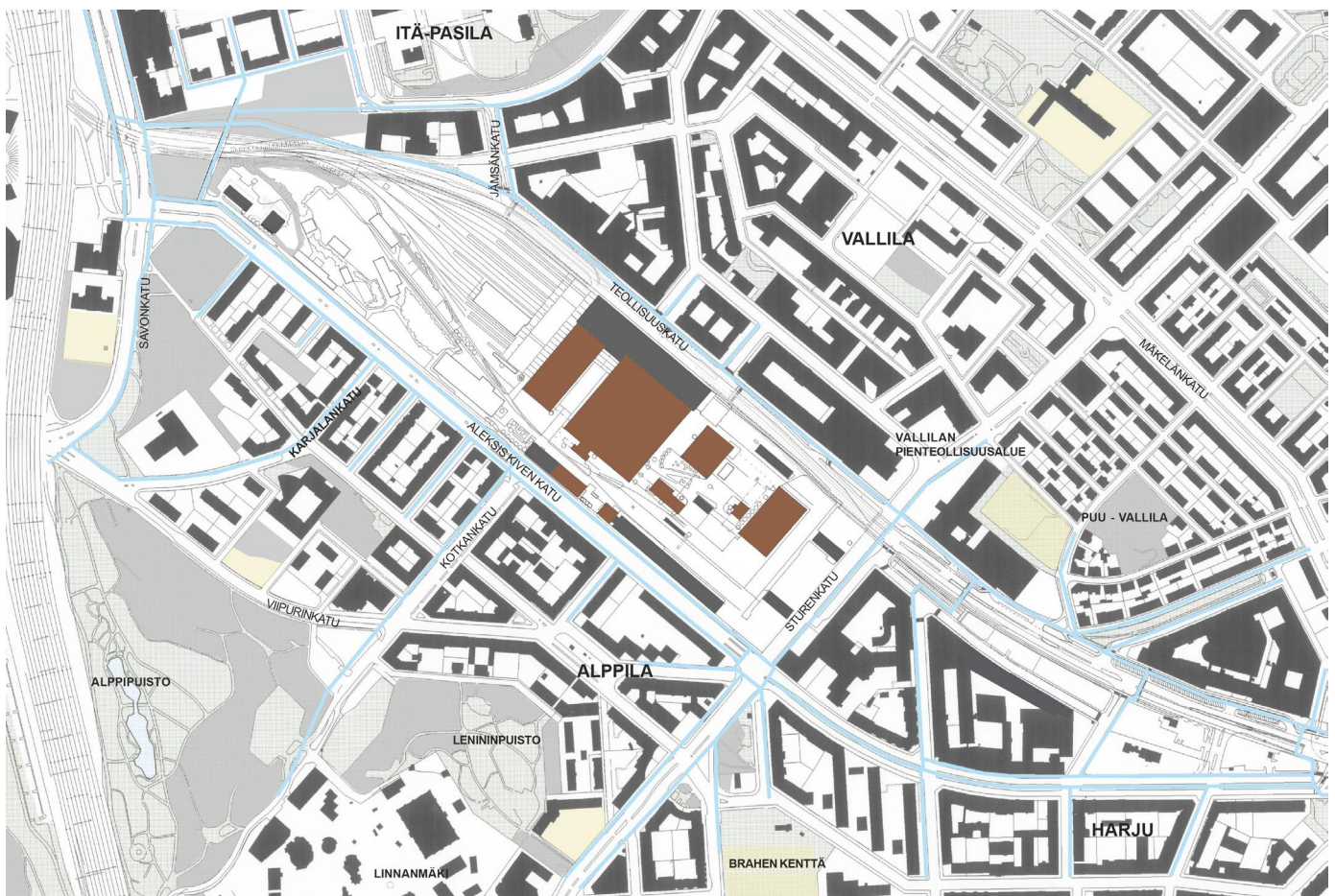
Ohjeita ei tule tulkita mekaanisesti. Ne osoittavat esimerkinomaisesti sen laatutason, johon suunnittelun avulla tulisi pyrkiä. Ohjeet eivät ole este paremman laatutason tavoittelemiselle.

1.2 Suunnittelualue

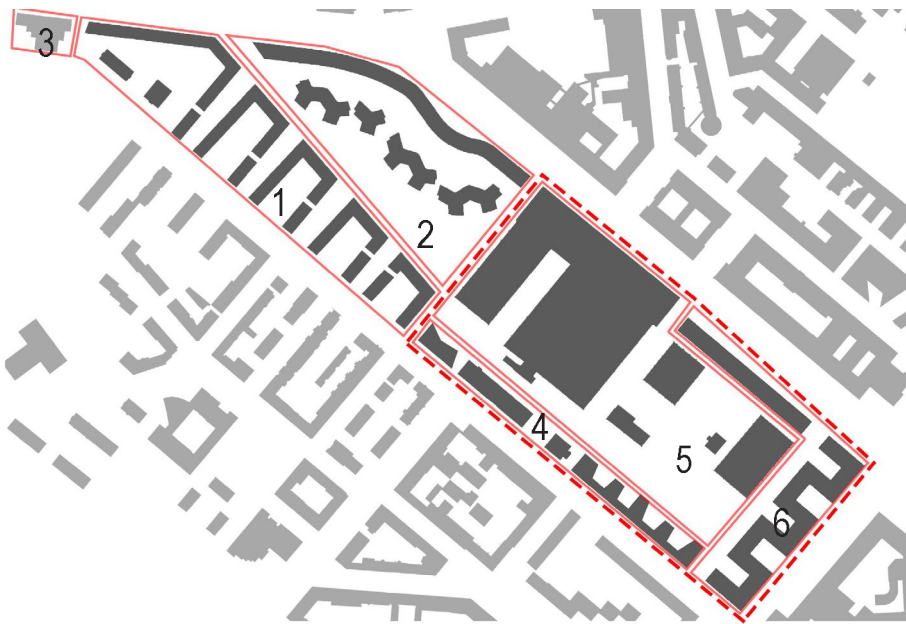
Pasilan konepaja sijaitsee Vallilassa kolmen kilometrin päässä Helsingin ydinkeskustasta. Alue sijoittuu Vallilan laaksoon, jota ympäröivät Vallilan teollisuusalueen liike- ja toimistokorttelit, Itä-Pasilan ja Alppiharjun asuinalueet sekä SOK:n pääkonttorin kortteli Sturenkadulla. Suunnittelualue rajautuu Teollisuuskatuun, Sturenkadun siltaan, Aleksis Kiven katuun sekä Traverssikujaan.

Konepajan alue on jaettu kaavoituksen osalta kuuteen osa-alueeseen. Osa-alueisiin 5 ja 6 kuuluvat konepaja-alueen keski- ja eteläosat. Osa-alueelle 5 sijoittuu viisi suojeltavaa konepajarakennusta, joihin on kaavassa osoitettu julkista toimintaa ja liiketiloja. Osa-alueelle 6 sijoittuvat uudet asunto-, toimisto- ja liikerakennukset täydentävät alueen rakentamattomat reunat. Osa-alueella 4 on

Pasilan konepajan alue ennen uudisrakentamista, tilanne vuonna 2003

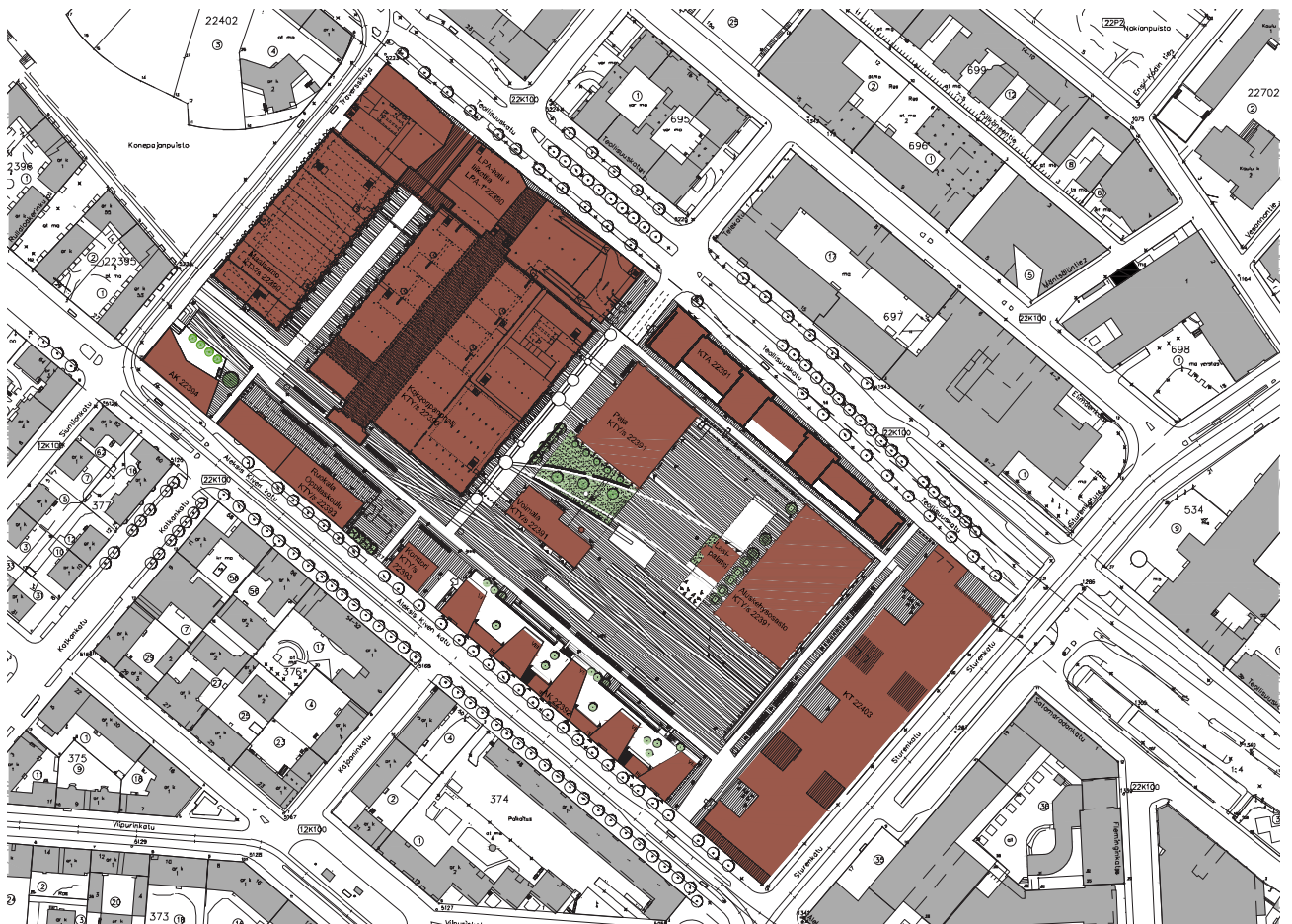

kaksi suojeltavaa rakennusta, joita täydentävät uudet asutokorttelit. Nämä kolme osa-aluetta liittyvät saumattomasti toisiinsa, joten aluetta tarkastellaan tässä työssä kokonaisuutena.

Osa-alue 1 konepaja-alueen pohjoisosassa on vielä rakenteilla ja valmistuu 2010-luvun pu. Osa-alueen 2 asuin-, liike- ja toimistokorttelit ovat rakenteilla. Lähitulevaisuudessa niiden edustalle valmistuu Konepajanpuisto. Pohjoisimmalle osa-alueelle 3 rakennetaan toimistorakennus.

Kartta suunnittelualan rajauksesta ja osa-alueista

Julkisen ulkotilan yleissuunnitelma

1.3.Suunnittelutilanne

Asemakaavat

Pasilan konepajan osa-alue 4 asemakaava nro 12087 on tullut voimaan 9.11.2012. Osa-alueiden 5 ja 6 asemakaavat nro:t 12211 ja 12212 ovat tulleet voimaan 28.3.2014.

Liitteet: Asemakaavat 12087, 12211 ja 12212

Selvitykset ja rakennustapaohjeet

Kaavoitusvaiheessa konepajan alueesta on laadittu rakennushistorialliset selvitykset ja inventoinnit Arkkitehtitoimisto Livady Oy:n toimesta. Lisäksi osa-alueista 1, 2 ja 4 ja niiden valaistuksesta on laadittu omat suunnittelu- ja rakennustapaohjeensa.

Viitesuunnitelmat

Tätä työtä koskevista uusista rakennuskortteleista on tehty viitesuunnitelmia kaavoituksen pohjaksi. Teollisuuskadun nk. hybridirakennusta on suunnitellut Arkkitehtitoimisto SARC Oy. Sturenkadun varteen sijoittuvan toimisto- ja liikerakennuksen viitesuunnitelman on tehnyt Arkkitehtuuri-toimisto B&M Oy. Asuntokorttelit Aleksis Kiven kadun varrella on suunnitellut Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy. Arkkitehdit Lahdelma & Mahlamäki ovat laatineet alustavan luonnoksen sähköjunahallin tilalle tulevasta liike- ja pysäköintirakennuksesta. Lisäksi Konepajanportista ja Konepajanaukiosta laaditaan parhaillaan toteutussuunnitelmia HKR:n tilaama-

na. Kaikki edellä mainitut suunnitelmat ovat olleet tämän konepaja-alueen julkisten ulkotilojen yleisuunnitelman ja rakennustapaohjeen lähtökohtina.

Rakennussuunnittelu

Konepaja-alueen omistus on vähitellen siirtymässä Valtion Rautateiden omistuksesta yleisillä alueilla kaupungille, muilla tonteilla uusille taloyhtiöille sekä rakennuttajille. Alueen uusien rakennusten suunnittelu on jo käynnissä. Korttelin AK 22392 suunnittelu on rakennuslupavaiheessa. Myös korttelien KTA 22391 ja KT 22403 toteutussuunnittelu on alkanut. Tämän vuoksi tässä rakennustapaohjeessa ei anneta yksityiskohtaisia ohjeita uusien rakennusten osalta. Aluskehysosaston kunnostus on toteutettu ja toimitilat on otettu käyttöön tänä vuonna. Hanke toimii pilottikohteena alueen muiden rakennusten kunnostukselle.

AK-kortteli Aleksis Kiven kadulla / AOA Oy

KTA-kortteli Teollisuuskadulla / SARC Oy

KT-kortteli Sturenkadulle / B&M Oy

Aluejulkisivu Konepajanraitille / AOA Oy

Ilmakuva julkisen ulkotilan yleissuunnitelmasta

Julkisivu Konepajankujalle / B&M Oy

1.4.Suunnittelun reunaehtoja

Pohjaolosuhteet ja pilaantuneet maa-ainekset

Konepajan alue on perustettu vanhalle suomaalle. Kaikki suojeltavat rakennukset on perustettu puupaalujen varaan. Suuri osa suunnittelu-alueesta on täyttömaan varassa. Sen alla on savikerros, jonka yläpinnassa voi olla turvetta tai liejua. Saven alla on hiekkaa ja moreenia ennen kallion pintaa. Muutamain paikoin kalliopinta nousee lähelle maanpintaa, jolloin savikerrokset puuttuvat näiltä kohdilta.

Konepaja-alueelle tehdyn pilaantuneiden maiden selvityksen *) mukaan lähes koko alueella todettu metallipitoista maata. Lisäksi osalla aluetta on todettu maaperässä öljyhiilivetyjä, PAH-yhdisteitä sekä kloorattuja alifaattisia hiilivetyjä. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että lähes koko konepajan-alue sisältää haitta-ainepitoisia maita. Kaikki haitta-ainepitoisen maa-aineksen edellyttämät riskinhallintatoimenpiteet tullaan määrittelemään maaperän kunnostuksen yleissuunnitelmassa, joka laaditaan vuoden 2014 aikana.

Haitta-ainepitoisen maa-aineksen lisäksi alueella esiintyy haitta-ainepitoista orsi- ja pohjavettä.

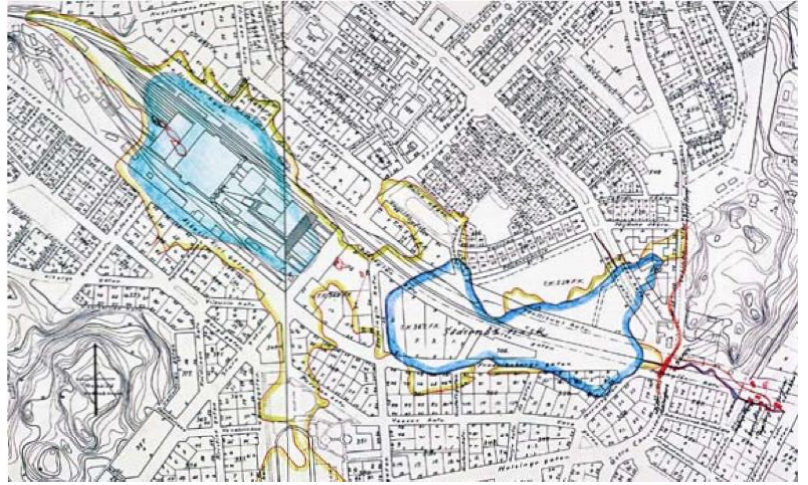
Jatkosuunnitteluohteja:

□ Rakennusten alapuolisen maa-aineksen osalta riskinhallintaratkaisut on suunniteltava rakennuskohtaisesti ja ne voivat olla esimerkiksi haitta-ainepitoisen maa-aineksen poistamista tai tuuletusratkaisuja. Pahiten pilaantuneilla tulevilla katu-, tori- ja piha-alueilla haitta-ainepitoisen maa-aineksen kosketus ihmisiin on estettävä, mikä tarkoittaa että maaperä on joko puhdistettava, peitettävä tai päällystettävä (kiveys, asfaltti, betoni).

□ Alueella tehtävissä kaivuissa on varauduttava haitta-ainepitoisen maa-aineksen käsittelyyn. Lisäksi esimerkiksi syvemmälle maaperään tulevissa rakenteissa (kuten vesijohdot) on huomioidava haitta-ainepitoisen orsiveden esiintyminen.

□ Haitta-ainepitoisen maa-aineksen voi vaikuttaa istutusalueiden suunnitteluun, mutta ei todennäköisesti rajoita niiden sijoittamista.

□ Haitta-ainepitoisen maa-aineksen voi vaikuttaa imeytyspintojen/pisteiden suunnitteluun siten, että imeytyksellä ei aiheuteta haitta-aineksen

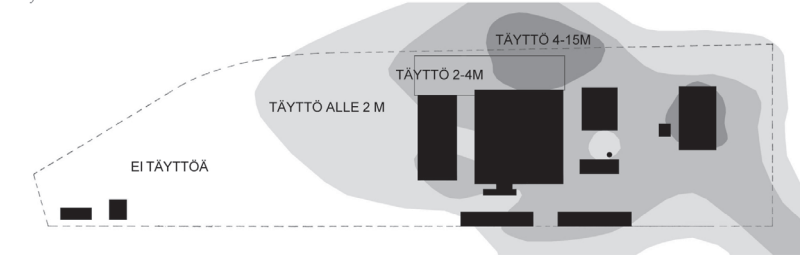

Konepaja on rakennettu topografialtaan pitkittäiseen laaksotilaan suomaalle ja lähelle entistä Sörnäistenjärveä. Kartta vuodelta 1759. HKA (LIV/RHS)

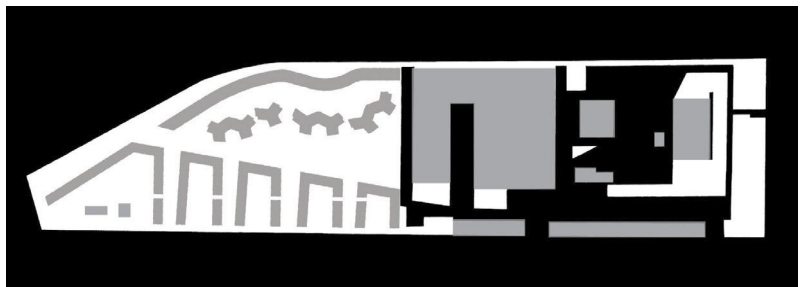
Maaperä

Täyttömaat

Kovat pinnat (mustalla) ja vettä läpäisevät pinnat (valkealla) suunnittelualueella

*Golder Associates Oy, tutkimuskartta 1.11.2013

leviämistä nykyistä laajemmalle alueelle.

□ PIMA- maiden kunnostustöiden yhteydessä kaikki maassa olevat pintarakenteet on poistettava.

□ Säilytettävien maanalaisten rakenteiden osalta PIMA-tiedot on merkittävä kunnostussuunnitelmiin.

□ Jatkosuunnitteluvaiheessa on selvitetävä missä määrin pilaantuneet aineet liikkuvat orsi- ja pohjavesien mukana. Tätä käsitellään myös vuoden 2014 aikana laadittavassa kunnostuksen yleissuunnitelmassa.

Pinnantasaus- ja kuivatussuunnittelu

Konepajan alue on tasainen, koko noin 10 hehtaarin laajuisen alueen kokonaistasoero on alle metri. Alueen kuivatuksen suunnittelu on haastavaa riittävien kallistusten aikaansaamiseksi. Noin puolet nykyisistä ulkotilojen pinnoista on vettä läpäiseviä. Konepajatoimintaa on palvellut vanha kiviemärrakenne sekä nykyaikaisempi vesi ja viemäriverkosto, mutta uutta käyttöä varten koko alueelle täytyy rakentaa uusi kunnallistekniikka.

Alueen pinnantasaus- ja kuivatussuunnittelu on valmisteltu tästä työstä erillisenä konsulttityönä, eikä niihin liittyviä tietoja ole ollut käytettävissä tässä työssä. Tästä johtuen yleissuunnitelmassa ei ole esitetty alueen korkotietoja tai korkeuskäyriä. Pinnantasauksen ja kuivatuksen suunnittelussa valitut periaatteet ja korkotasot vaikuttavat mer-

kittävästi alueen pintojen jäsentelyyn ja rakennusten sisäänkäyntijärjestelyihin. Tästä syystä ohjeessa on esitetty yleiset pintojen jäsentelyperiaatteet, joita tarkennetaan jatkosuunnittelussa. Puutteellista lähtötiedoista johtuen esimerkiksi rakennusten sisäänkäyntijärjestelyjen ja salaoituksen ohjeistaminen ei ole ollut mahdollista.

Maaperän kunnostamisen sekä pinnantasaukseen ja kuivatukseen liittyvien muutosten takia konepajan pintamaat joudutaan todennäköisesti kuorimaan lähes koko alueella. Tästä syystä alueella paikoin säilyneet ratakiskot joudutaan purkamaan. Myös olemassa olevia yksittäispuita on vaikea säilyttää.

Jatkosuunnitteluohjeita:

□ Alueen luonteeseen eivät kuulu kumpuilevat maastonmuodot ja täyttöjä tulisi välttää rakenneteknisistä syistä (kantavuus).

Orsi- ja pohjavesien hallinta

Kaavassa edellytetään alueen pohja- ja orsivesien muodostumisen edistämistä sekä pohja- ja orsiveden pinnan korkeustason säilyttämistä rakenteellisin keinoin. Alun perin suomaalle sijoitetut suojeltavat rakennukset on perustettu puupaaluille, joiden säilyminen edellyttää, että paalut ovat orsivedenpinnan alapuolella. Konepajan alueelle on rakennettu useammassa vaiheessa orsiveden hallitsemiseksi patoseiniä, joiden sijainti tu-

lee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa ja rakentamisessa. Alueen täydennysrakentamisen myötä muuttuvat paikalliset orsi- ja pohjavesien olosuhteet. Mikäli puupaalut jäävät kuiville, suojeltavien rakennusten säilyminen vaarantuu ja kunnostuskustannukset nousevat kestäättömiksi.

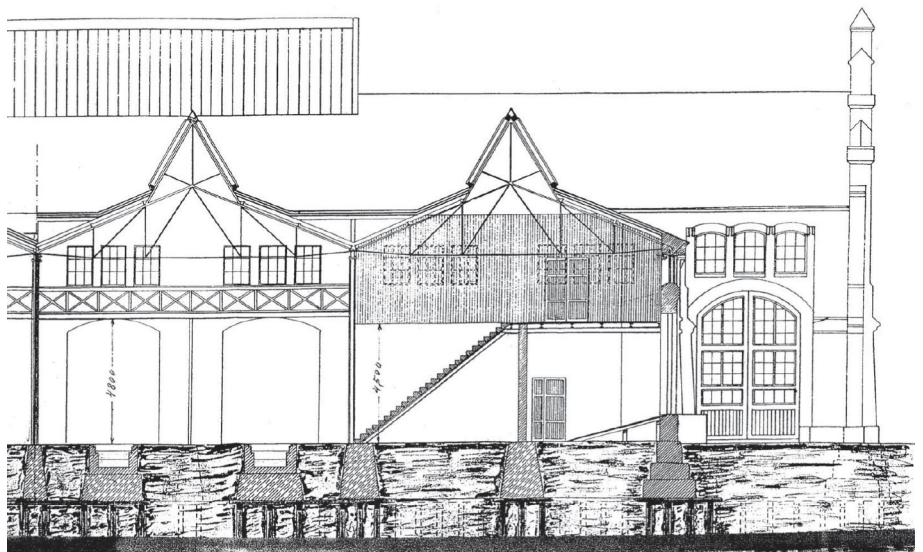
Jotta muutoksia pystyttäisiin suunnittelemaan ja hallitsemaan, on yleissuunnitelman laatimisen aikana käynnistetty orsi- ja pohjavesiä koskeva selvitystyö. Selvitystiedot eivät ole olleet käytettävissä tämän työn aikana. Tämän takia ei ole voitu tutkia esimerkiksi hulevesien ohjaukseen tai imeytykseen liittyviä ratkaisuja.

Pilaantuneiden maiden kunnostustekniikka vaikuttaa mahdollisiin imeytysratkaisuihin. Jos massoja ei vaihdeta, pilaantuneet alueet eivät sovellu imeyttämiseen. Tällöin ratkaisut ovat maanalaista imeytysrakenteita tai pintavesikouruja.

Jatkosuunnitteluohjeita:

□ Suojeltavien rakennusten perustuksiin johdettavia hulevesien ohjaukseen ja imeytykseen liittyviä ratkaisuja tulee selvittää jatkosuunnittelussa.

□ Orsivesien suunnittelussa tulee konepaja-alueella käsitellä kokonaisuutena ja tarvittaessa on pohdittava tontinrajoista riippumattomia ratkaisuja toimivan ratkaisun saavuttamiseksi.

Leikkaus Kokoonpanohallista paaluilla vuodelta 1909, lähde 1.1 Livady Oy

2 Alueen kokonaiskuva

Pasilan Konepaja on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009, Pasilan veturitallit, konepaja ja SOK:n teollisuuskorttelit). Vuonna 1903 toimintansa aloittanut konepaja perustettiin pitkittäiseen laaksotilaan uuden satamaradan varteen, entiselle suomaalle. Junavau-
nujen valmistukseen keskittynyt konepajatoiminta toiminta päättyi vuonna 2001.

Konepajan 7 suojeltua rakennusta lähiympäristöineen muodostavat ainutkertaisen historiallisen teollisuusympäristökokonaisuuden ytimen. Konepajarakennusten mittakaava sekä rakennusten tilallinen suhde toisiinsa poikkeavat ympäristön umpikorttelirakenteesta. Voimalan punatiilinen piippu

on kaukaa tunnistettava alueen maamerkki. Rakennusten lasi-teräsrakenteinen ja punatiilisten julkisivujen luonnehtima arkkitehtuuri muodostaa ympäristöstään erottuvan komean kokonaisuuden.

Konepajan varasto- ja liikennealueina palvelleet ulkotilat ovat olleet erottamaton osa konepajan toimintaa. Ulkotilassa on säilynyt paljon teolliseen toimintaan liittyviä rakenteita, jotka antavat ulkotiloille luonnetta. Oman lisänsä ulkotilojen mittakaavaan ja ilmeeseen tuovat puiset lisärakennukset.

Uusien korttelien rakentuessa alueen tilallinen suhde ympäristöönsä muuttuu. Uudet rakennukset muodostavat umpinaisen jalustan ja alue rajautuu voimakkaasti. Tilallisesti alue kääntyy sisään-

päin. Jalustakerrosten päälle kohoavien 5-6-kerroksisten tornien lomasta maisema avautuu ympäröivään kaupunkiin. Muutamia nykyisiä varastorakennuksia puretaan uusien rakennusten paikalta. Sähköjunahalli korvataan pysäköinti- ja liiketilat rakennetaan katu- ja ulkotiloiksi.

Vuoden 2012 ilmakuvaan on merkitty ääriivoin puretut ja väripinnoin inventointia tehtäessä jäljellä olevat suojelemattomat rakennukset / lähde 1.1 Livady Oy

Konepaja-alueelta avautuu pitkiä näkymiä sekä alueen sisällä että sieltä ulospäin. Konepajan vanhat rakennukset ovat melko matalia ja aluetta ympäröivien rakennusten julkisivut näkyvät pajarakennusten ylitse. Näin eri-ikäisten rakennusten ajallinen kerroksellisuus on ollut nähtävissä alueella. Nykyisin Konepaja-alueen näyttävä pääte on suojellun SOK:n pääkonttorin valkoinen funkkisjulkisivu Sturenkadulla.

Konepaja-alueen ulkotilojen tilallinen rakenne, nykytila

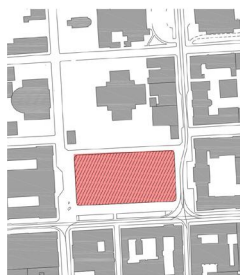
Konepaja-alueen ulkotilojen tilallinen rakenne, tuleva

Ulkotilojen mittakaava on laajuudeltaan verrattavissa Helsingin suuriin kaupunkiaukioihin, karttojen mittakaava 1:8000.

Narinkkatori ja Lasipalatsin aukio

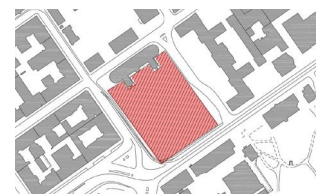
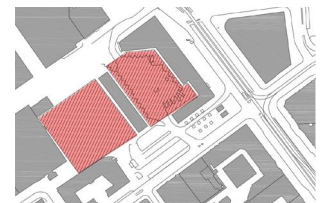
Pasilan konepaja

Senaatintori

Mikonkatu

Hietalahdentori

3 Julkisen ulkotilan suunnitteluperiaatteet

3.1 Yleiset tavoitteet

Konepajan alueen uudistamisen keskeinen tavoite on arvokkaan rakennuskannan ja miljöönsäilyttäminen yhtenäisenä kokonaisuutena. On oleellista, että aluetta ylläpidetään kokonaisuutena, tonttirajoista riippumatta.

Pasilan konepajan julkisen ulkotilan yleissuunnitelman lähtökohtana on ollut luoda puitteet, jotka korostavat paikan, rosoista, teollista luonnetta ja nostavat esiin komean konepaja-arkkitehtuurin ja ympäristön yksityiskohdat. Alueen ulkotilojen suuri mittakaava ja tilallinen avaruus ovat poikkeuksellisia Helsingin alati tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Näitä ominaisuuksia tulee vaalia. Alueen sisäisiä pitkiä näkymiä ja näkymiä ympäröivään kaupunkiin on tärkeä säilyttää. Alueelle on

myös ominaista sisätilojen ja ulkotilojen jatkumisen pitkittäisinä tilasarjoina kiskojen yhdistäessä eri tilat toisiinsa.

Alueen kehitys suljetusta teollisuusalueesta julkiseksi asuntojen, toimi- ja liiketilojen keskittymäksi muuttaa alueen luonnetta ja samalla tiloille asetettuja vaatimuksia merkittävästi. Keskeinen sijainti kaupunkirakenteessa ja hyvät liikenneyhteydet tarjoavat houkuttelevan paikan uusille toiminoille. Konepajan aukiot toimivat alueen asukkaille lähivirkistysalueena yhdessä Konepajanpuiston kanssa. Tulevaisuudessa suojeltaviin rakennuksiin sijoittuvat monipuoliset palvelut sekä ulkotilassa järjestettävät tapahtumat houkuttelevat alueelle paljon muitakin kaupunkilaisia sekä turisteja.

Alueesta halutaan modernia kaupunkikulttuuria palveleva ulkotila, joka on monikäyttöinen ja

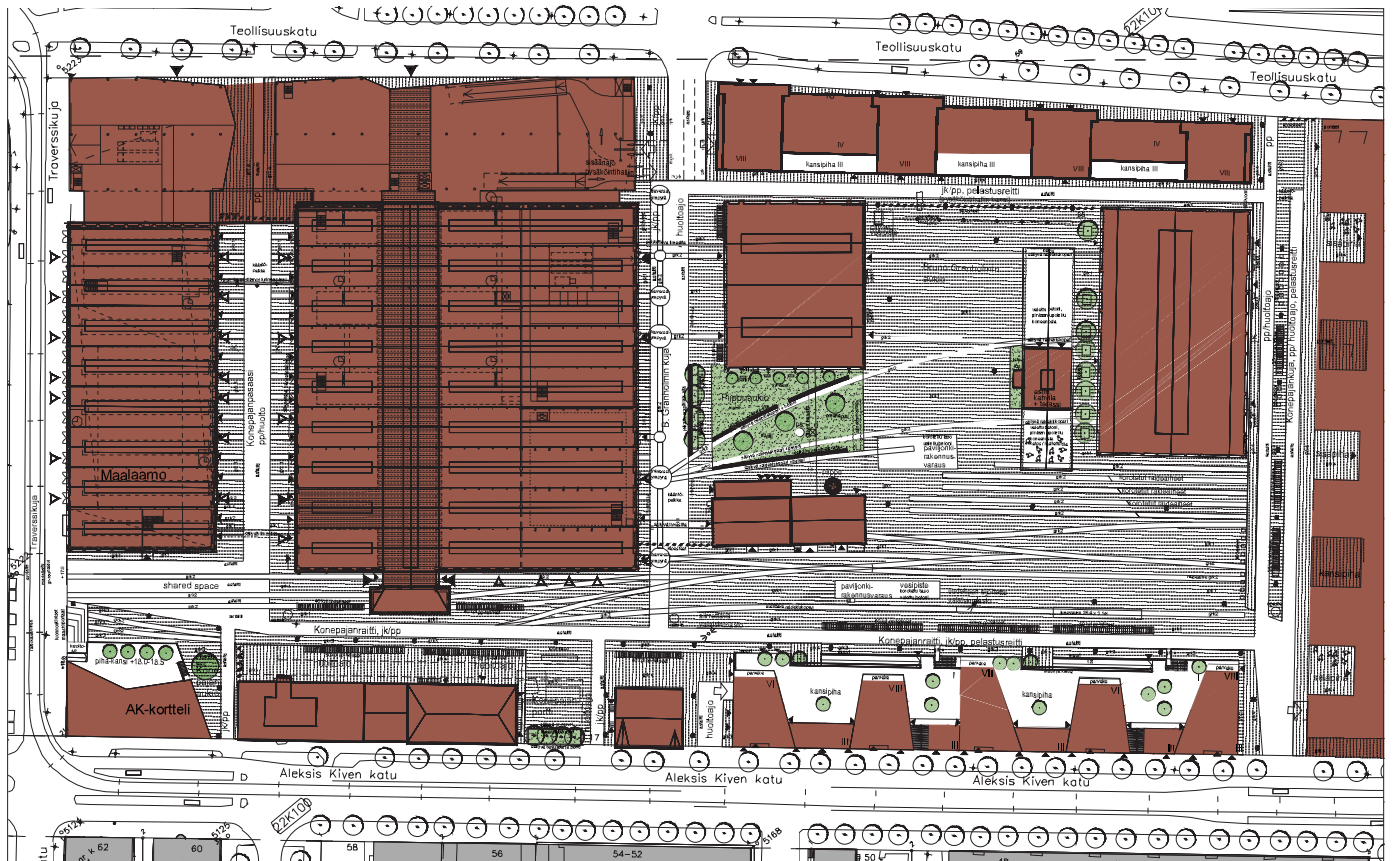
muunneltava. Alueen materiaalien, rakenteiden ja kalusteiden tulee olla laadukkaita ja kestäviä. Kaupunkiympäristöjen kunnossapidon vaatimukset ja kaupungin rajalliset resurssit on huomioitava alueen suunnittelussa ja tulevassa käytössä.

3.2 Alueen tilallinen perusjäsentely

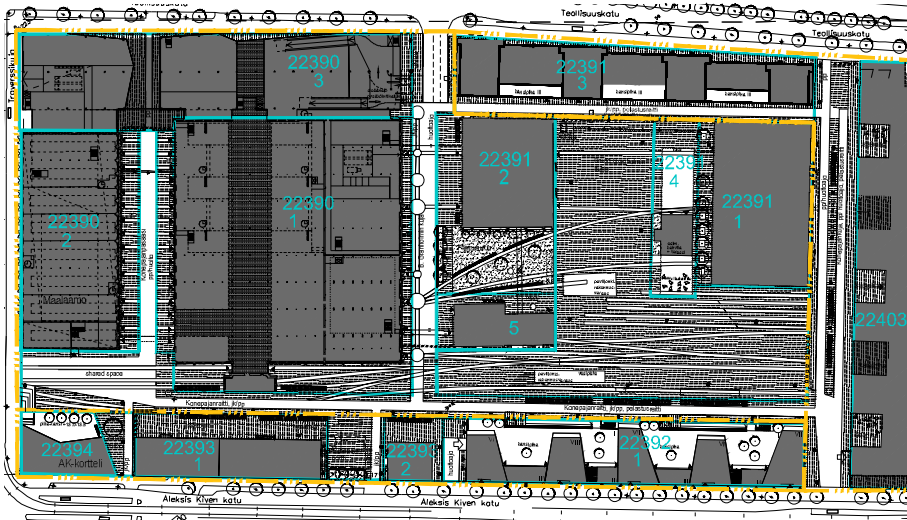
Suojeltavat rakennukset ja niiden väliset ulkotilat muodostavat alueen ytimen. Alueen peruspinta sitoo kaikki suojeltavat rakennukset toisiinsa. Ydinalueen ulkotilat säilytetään selkeinä ja yksinkertaisina. Kovat, kulutusta kestävät pinnat mahdollistavat monimuotoisen toiminnan alueella.

Uudet rakennukset luovat alueelle selkeät reunat. Rakennusten väliin jäävät, ympäröiviin katuihin liittyvät sisäänkäyntiaukiot toimivat välittäväinä pintana historiallisen teollisuusympäristön ja si-

Julkisen ulkotilan yleissuunnitelma, ei mittakaavassa / liite 4 1:1000

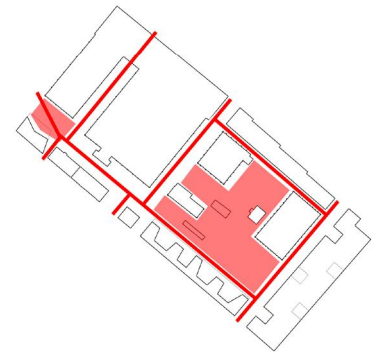
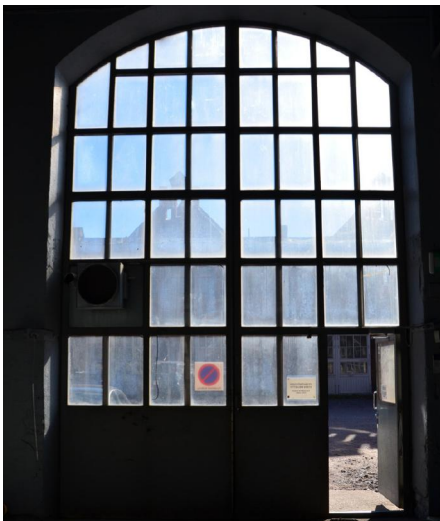
Asemakaava- ja tontin rajat, liite 5

tä ympäröivän kaupungin välillä. Tällä kehysvyöhykkeellä olevilla ulkotiloilla on oma, tunnistettava kaupunkikuvallinen ilmeensä.

Konepajan toimintaa palvellut raidejärjestelmä on julkisten ulkotilojen selkäranka. Raidejärjestelmä on nähtävissä kaupunkitilassa pohjapiirustuksena, osittain uudelleen tulkittuna aiheena.

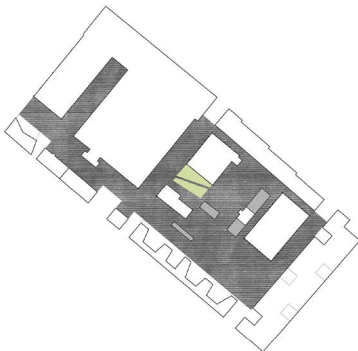
Alueen keskellä, suojeltavien rakennusten ympäröimänä, säilytetään vihreä keidas, joka muodostaa vastakohtan koville pinnoille.

Ulkotilojen peruspintaa jäsentävät aluetta yhdistävät kulkureitit. Peruspinta ja sitä halkovat reitit on pääsääntöisesti samassa tasossa. Aukiot hahmottuvat omiksi kokonaisuuksikseen.

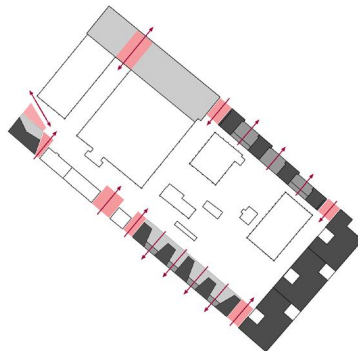

Alueelle on ominaista sisä- ja ulkotilojen jatkuminen pitkittäisinä tilasarjoina kiskojen yhdistäessä eri tilat toisiinsa.

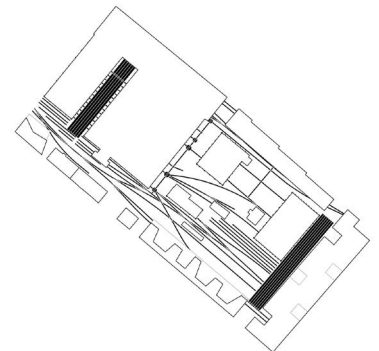
Reitit ja tapahtuma-aukiot

Kivetty perustaso ja vihreä sydän

Uudet rakennukset ja sisäänkäyntiaukiot

Vanhat raidelinjat ja traverssit

den on mahdollista. Kiskot asennetaan aukion kiveysten tasoon.

Siellä missä kiskoja ei voida käyttää, raideaiheet hahmottuvat uudessa aukiotilassa alueen pituussuuntaa korostavina kivettyinä, 1.5 m levyisinä kaistoina. Kaistojen materiaalin tulee erottua riittävän selkeästi peruspinnan kiveyksestä. Tämä tulee tehdä ensisijaisesti suurempaa kivikokoa ja erilaista kivien pintakäsittelyä käyttäen. Valitsemalla samanvärinen kivi peruspinnan kiveyksen kanssa aiheesta ei synny liian levoton yleisvaikutelma. Käyttämällä suorakaiteenmuotoisia kiviä, jotka ladotaan raiteiden suuntaisesti, pitkittäinen tilavaikutelma korostuu. Kaistat rajautuvat joko aukion peruspinnan tasoon asennettuihin kiskoihin tai siellä missä kiskoja ei voida säilyttää, suoraan samassa tasossa olevaan peruspinnan kiveykseen. Tar-

vittaessa kiveyskaistan reunoille voidaan asentaa lattateräsreunus kiveyksen pinnan tasoon upotettuna.

Raiteita voidaan käyttää myös aukion tilanjakajina, ajoasteina ja oleskelukalusteiden rakenteina.

Asfalttipinnat

Polkupyörä- ja huoltoreittien pintamateriaalina käytetään asfalttia, jota voidaan jäsentää luonnonkiviaiheilla.

Reunukset

Alueella on vähän korkeuseroja ja pinta on hyvin tasainen; aukiot ja kulkureitit ovat pääsääntöisesti samassa tasossa ja esteettömiä. Alueella pyritään välttämään reunakiviä, mutta jos niitä esimerkiksi pinnantasaussuunnittelun tarpeiden takia

on tehtävä, käytetään graniittireunakiviä. Muualla kuin katualueilla myös lattateräsreunukset ovat mahdollisia.

1 Aukion peruspintana käytetään harmaata graniittia esim. lohkottua noppakiveä.

Kuva: BRFKredit Head Quartersin aukio / Henrik Jørgensen Landskab AS

2 Raideaiheiden kiveyksenä käytetään harmaata graniittikiveä esim. ristipähäkattua / poltettua graniittilaattaa.

3 Sisäänkäyntiaukioilla käytetään vaaleaa graniittikiveä esim. lohkottua noppakiveä.

4 Alueen ulkolaidoilla uusien rakennusten ympärillä käytetään vaaleaa graniittikiveä esim. ristipähäkattua / poltettua graniittilaattaa.

5 Asfaltti on polkupyörä- ja huoltoajoreittien pintamateriaali.

6 - 7. Valettua betonia pyritään säilyttämään Piippuaukiolla sekä käyttämään purettavien rakennusten ja katosten paikalla pintamateriaalina.

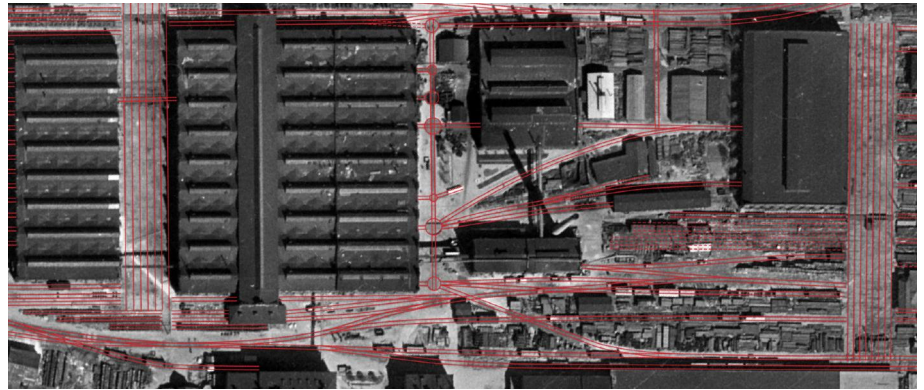

3.4 Säilytettävät aluerakenteet

Kaavamääräyksissä sanotaan, että asema-kaava-alueen katu-, tori- ja korttelialueilla ulkotilassa ja maanpinnan alapuolella olevia konepajan toimintaan liittyneitä ja teollisuushistoriasta kertovia osia ja rakennelmia tulee säilyttää. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston lausunto. Rakenteet tulee merkitä toteutusasiakirjoihin ja huomioida jatkosuunnittelussa ja rakentamistöissä.

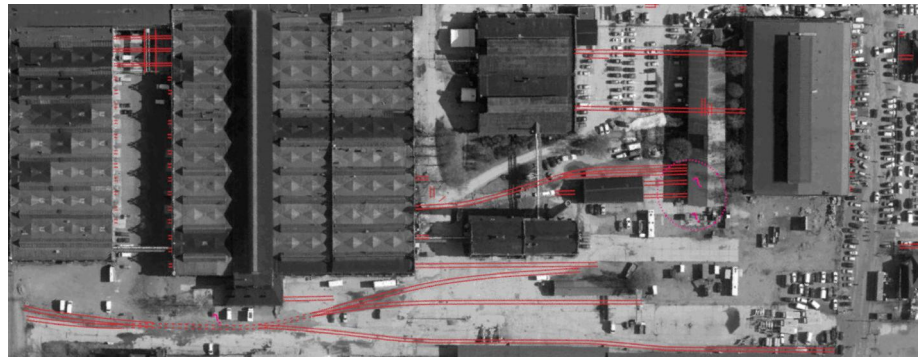
Raiteet

Ks. luku 4.3. raideaiheet

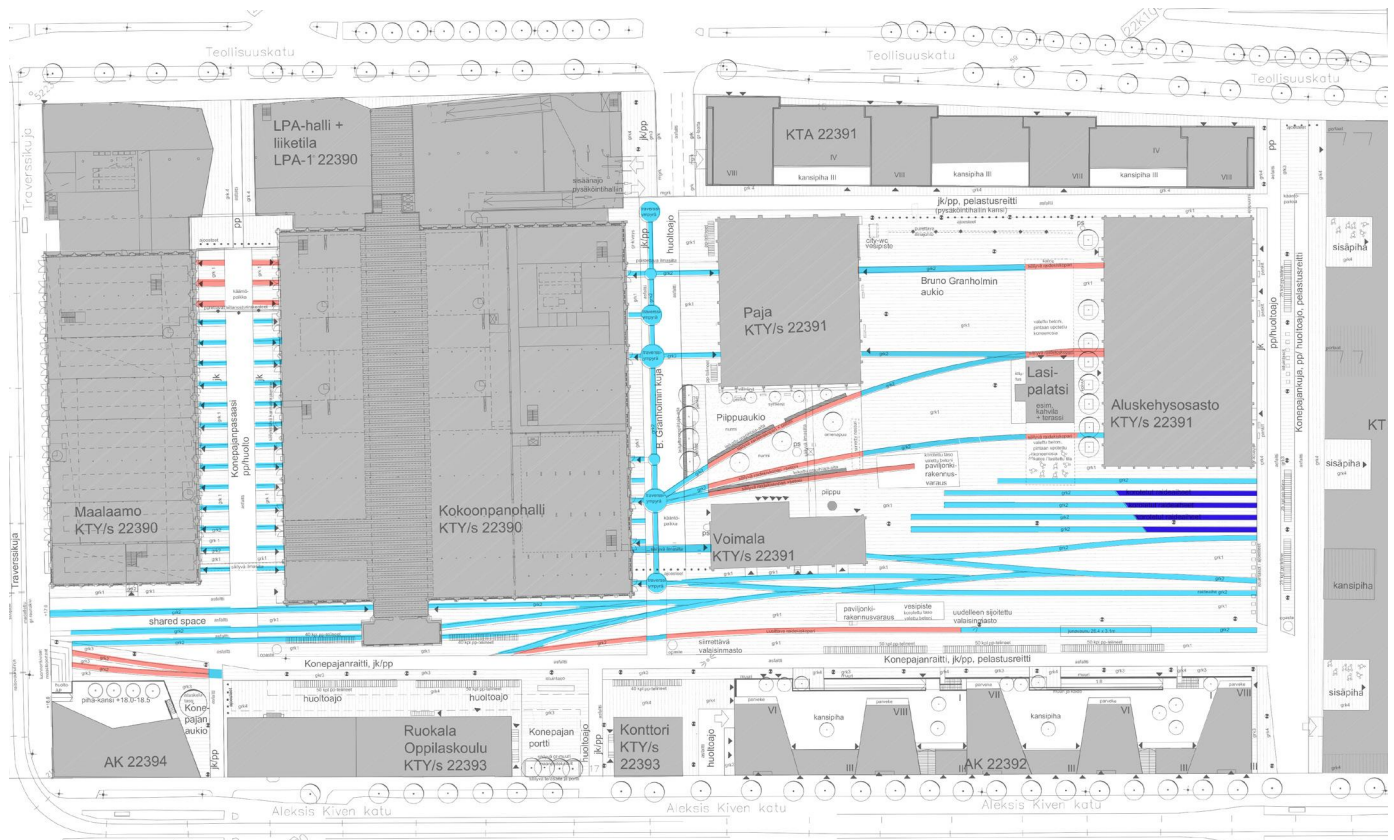
Alkuperäinen raidejärjestelmä sekä traverssit

Nykytilanne 2012

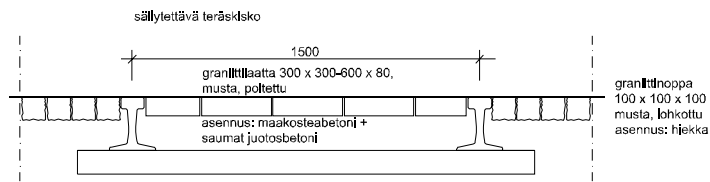

Periaate-ehdotus raideaiheiden sijainnista

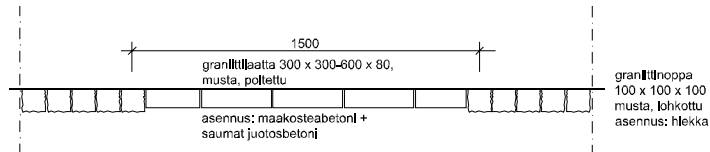
- Säilytettävät kiskoparit (+ betoni)
- Raide-aiheet kivettyä pintana
- Raide-aiheet aukion pinnasta korotettuina esim. kivettyinä aaltoilevina tasoina

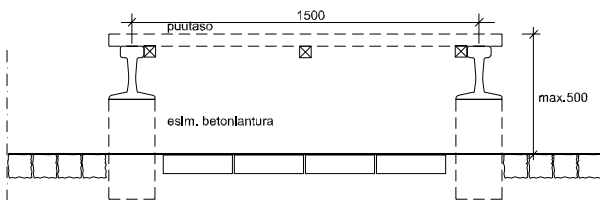

VE 1a SÄILYTETTÄVÄ RAIDEKISKO

VE 1b RAIDEAIHE KIVETTYNÄ RAITANA

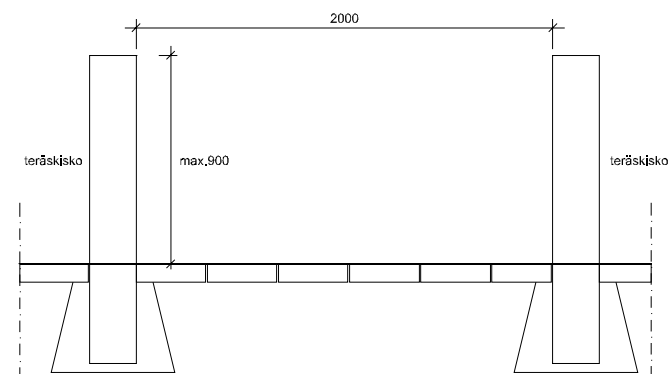

VE 2 RAIDEKISKO VAAKASUUNTAISENA ISTUSKELUTASONA TAI AJOESTEENÄ ILMAN PUUTASOA

Uusiokäytettäviä kiskoja

Kuva: www.mhe-demag.com

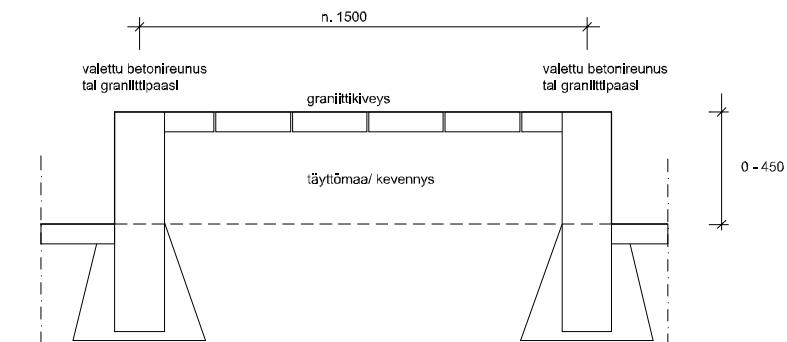

VE 3 RAIDEKISKOT PYSTYSSÄ ESIM. AJOESTEINÄ

Esimerkki: Tanner Springs, U.S.A / Atelier Dreiseitl

Kuva: Mike O'Brien

VE 4 RAIDEAIHE KOROTETTUNA KIVETTYNÄ AALTOILEVANA PINTANA (korkeus vaihtelee)

Esimerkkikuva: Spadina Wavedeck, Kanada / West 8 urban design & landscape architecture b.v.

Periaateleikkaukset raide-aiheiden erilaisista toteutusvaihtoehdoista

Maanalaiset rakenteet

Maanalaisia rakenteita alueella ovat kiviviemärit, jotka ovat ainakin osittain luonnonkivistä tehtyjä, sekaviemäreinä toimineita massiivisia rakenteita. Niitä sijaitsee Bruno Granholmin kujalla sekä KT korttelin 22391 edustalla sekä Konepajanraitin länsipäässä. Kiviviemäreiden tarkasta sijainnista ja niiden kunnosta ei ole tietoa.

Voimalan ja Aluskehysosaston välille sijoittuu lämpötunneli, joka on palvellut höyrylämmityksen tarpeita. Rakenne pyritään säilyttämään.

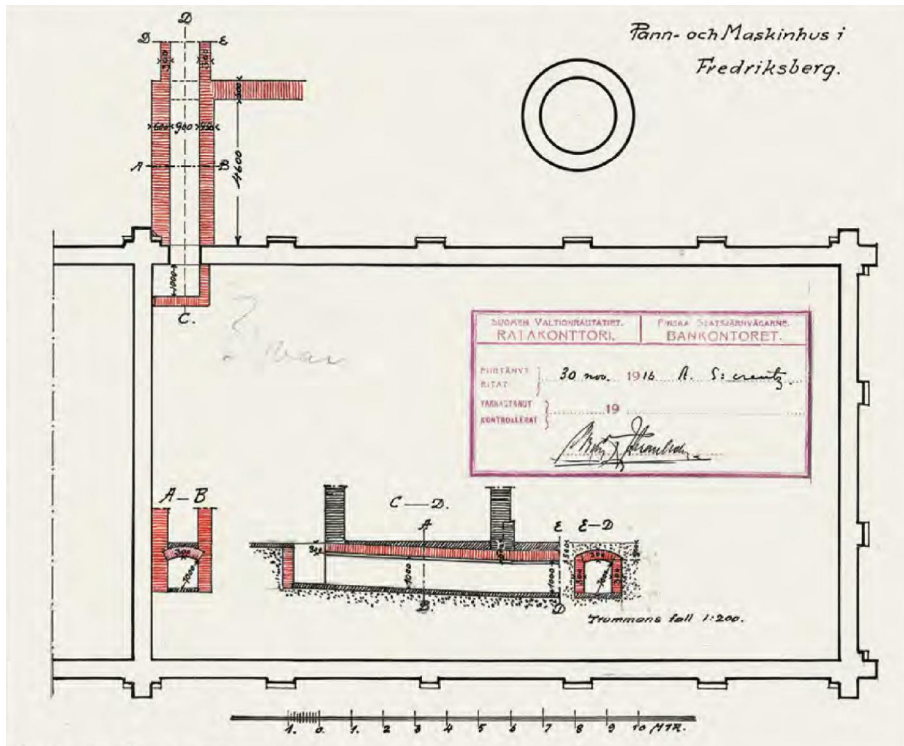
Konepajanpasaasilla on teknisen huollon tunneli. Sen linjaus on osittain KT-tontilla, osittain kaualueella.

Alueelle on tulossa paljon uusia yhdyskuntatekniikan vaatimia rakenteita. Uusien rakenteiden suunnittelussa tulee huomioida alueen vanhat rakenteet ja pyrkiä välttämään päällekkäistä sijoittelua. Toisaalta uusien putkilinjausten lähelle ei saa sijoittaa esimerkiksi valettavia betonirakenteita, valaisinpylväitä tai puita.

Maanalaiset rakenteet

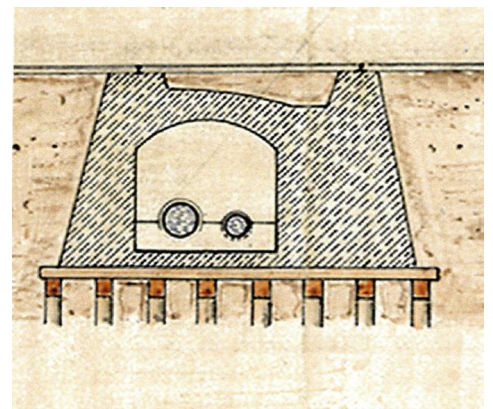

Lämpötunnelin suunnitelmia / lähde 1.1 Livady Oy

Kiviviemäristä leikkaus / lähde 1.1 Livady Oy

MERKKIEN SELITYKSET

- — — — — Kiviviemäri, säilyy osana historiallista kokonaisuutta
- - - - - Kiviviemäri, ei säily
- — — — — Lämpötunneli
- - - - - Suunniteltu maanalainen pysäköintitila
- — — — — Alustava kunnallistekniikan sijainti
- — — — — Nykyinen huoltotunneli

Säilytettävä valaisinpylväs
(Konepajanpasaasi)

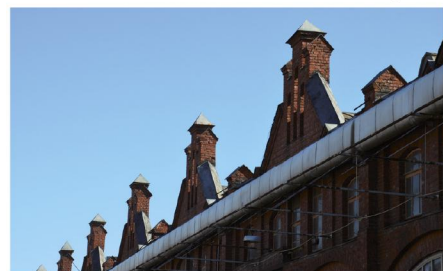
Purettava siltanosturin kannatinjärjestelmä
(Konepajanpasaasi)

Bruno Granholmin kujan purettava ilma

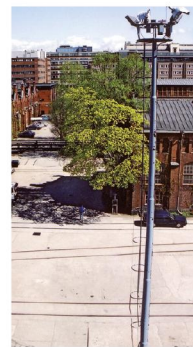
Säilytettävä ajolangan kannatinrakenne
(Konepajanpasaasi)

Peltiputki, kokoonpanohallin julkisivu
(Konepajanpasaasi)

Säilytettävä ilmasilta (Bruno Granholmin kuja)

Siirrettävä valomasto

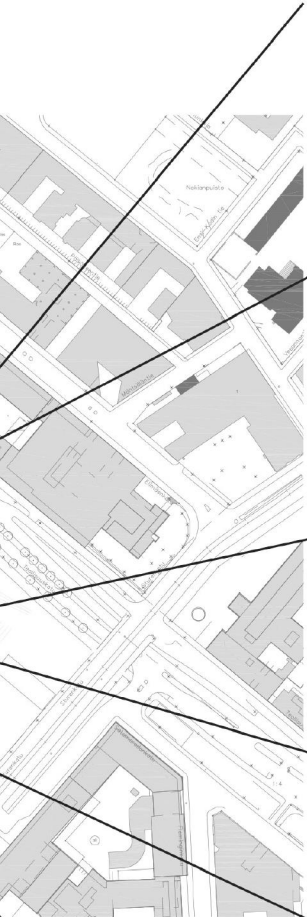

Siirrettävä nos

Bruno Granholmin aukion purettava ilmajohto

Piippuaukion säilytettävä ilmasilta ja painesäiliö

Lasipalatsin katos (2 kpl), säilyvä

Purettava rakennus, pyörösorvi

Purettava rakennus, kuljetus- ja siivousosasto

turi

Muut aluerakenteet

Ulkotilassa olevien aluerakenteiden hallinta- ja ylläpitovastuu kuuluu niihin liittyvien rakennusten kiinteistöjen omistajille, vaikka ne sijaitisivat osittain katualueella. Rakenteiden siirrosta ja uudelleensijoittamisesta tulee laatia rasite- ja sijoituslupasopimukset.

Kaikki Pasilan konepajan tuotantorakennukset ovat olleet yhteydessä Voimalaan joko ilmasiltojen (ilmajohto) tai maanalaisten kanavien kautta. Sillat ovat takomalla ja niittaamalla toteutettuja teräsrakenteita. Alueella on säilynyt viisi ilmajohtoa. Bruno Granholmin aukion pohjoisreunalla oleva ilmajohto poistetaan huonokuntoisuutensa ja hankalan sijaintinsa vuoksi. Piippuaukiolla, Konepajanpasaasilla ja Bruno Granholmin kujalla olevat ilmajohtot on tärkeää säilyttää. Jatkosuunnittelussa ne tulisi kunnostaa ja integroida osaksi alueen valaistus- ja opastusjärjestelmänä.

Alueella on säilynyt kolme suurta paineentasaussäiliötä. Ne sijaitsevat KT-tonteilla, Aluskehysosaston päädyssä, Piippuaukion keskellä sekä Voimalan päädyssä. Jatkosuunnittelussa tulee selvittää niiden kunto ja kunnostamisen edellytykset.

Konepajanraitilla sijaitseva nosturirakenne tulisi siirtää Piippuaukiolle. Jatkosuunnittelussa sen hyödyntämistä osana valaistusta sekä kannatinrakenteena tulisi tutkia.

Korkea valaisinmasto Konepajanraitilla Voimalan edustalla sekä ristikkovalaisinpylväs Konepajanpasaasin päädyssä tulisi hyödyntää osana alueen valaistusjärjestelmää, ainakin kannatinrakenteena.

Vaunun ajolangan kannatinrakenteet Konepajanpasaasilla Kokoonpanohallin seinustalla säilytetään. Jatkosuunnittelussa tulee selvittää voidaanko niitä käyttää valaisimien kiinnitykseen.

Konepajanpasaasin siirtonosturi kannatinrakenteineen puretaan, koska sen kannatintolpat sijoittuvat kulkureitille.

3.5 Kasvillisuus

Piippuaukio ja Aleksis Kiven kadun varrella olevat pikkuaukiot ovat tarjonneet puutarhamaisia levähdyspaikkoja konepajan väelle. Muuten konepaja-alueella on perinteisesti ollut vähän kasvillisuutta. Alueelle on istutettu muutamia puuryhmiä, muut puut ovat itsestään kylväytyneitä. Nykyisten puiden säilyttämien on vaikeaa, koska alueen pinnantasausta joudutaan muokkaamaan sekä pilaantunutta maaperää kunnostamaan. Osa puista on huonokuntoisia tai sijoittuu liian lähelle rakennuksia. Ainoastaan Konepajanportin puistolehmuksia voidaan säilyttää.

Konepajan kasvillisuus keskitetään tulevaisuudessa Piippuaukiolle. Bruno Granholmin kujan

huonokuntoisten jalavien tilalle istutetaan uudet puut. Rakennustapaohjeen ohjausryhmän päätöksellä alueelle ei istuteta muita uusia puita tai uutta kasvillisuutta, lukuun ottamatta asemakaavassa säilytettäväksi määrättyä Aluskehysosaston ja Lasipalatsin välistä koivuriviä. Aluskehysosaston kunnostamisen vuoksi puut on kaadettu ja puurivi joudutaan istuttamaan uudelleen.

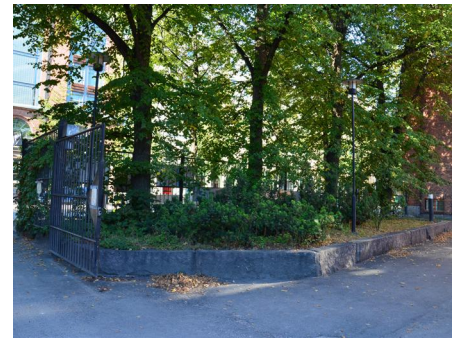
Osa-alueen 4 rakennustapaohjeen suunnitelmassa Konepajanaukiolle on esitetty yksittäispuu.

Useiden konepajarakennusten julkisivuja ovat verhonneet villiviiniköynnökset. Suuri osa köynnöksistä on poistettu viime vuosina. Tavoitteena on palauttaa kasvit muutamille seinustoille.

Ks. myös luku Piippuaukion kasvillisuus.

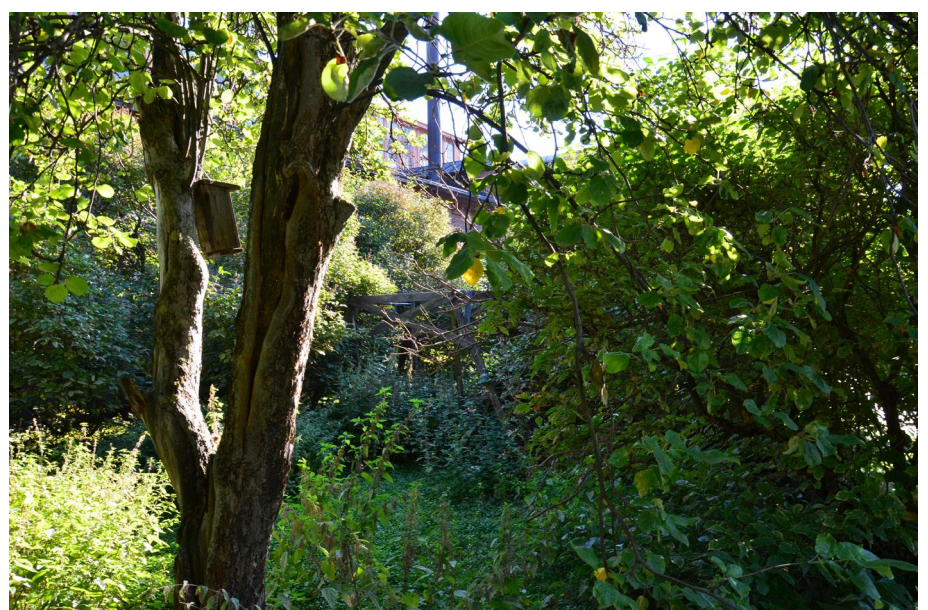

Bruno Granholmin aukion yksittäispuut joudutaan poistamaan

Säilyvät puistolehmuksat Konepajanportilla

Villiviini rakennuksen seinustalla

Piippuaukion nykyisiä istutuksia

Koivurivi Lasipalatsin ja Aluskehysosaston välillä istutetaan uudelleen

3.6 Valaistus

Valaistuksen tavoitteena on yhtenäinen ilme aiemmin toteutettujen osa-alueiden 1 ja 2 valaistuksen kanssa. Pasilan Konepajan valaistus ilmentää alueen teollista perinnettä. Valaistuksen pääperiaatteena on tukea alueen omaleimaista kokonaisuutta ja luoda viitteellisiä muistumia alueen historiaan.

Suojeltavat rakennukset valaistaan seinään kiinnitettävillä valaisimilla. Valaistus keskittyy alkuperäisten periaatteiden mukaisesti pohjois- ja eteläpuolisille sisäänkäyntijulkisivuille. Valaisimet kiinnitetään vanhojen valaisimien sijoitusperiaatteiden mukaisesti. Täydennysvalaistuksena voidaan käyttää rakennuksiin kiinnitettävää ripustus-

valaistusta. Lisäksi rakennusten kattolanterniinit nostetaan valaistuksella esiin.

Alueen pääaukion vapaata tilaa korostetaan pitkiin jänneväleihin päästävällä ripustusvalaistuksella. 8 metriä korkeat, teräksiset, ristikkorakenteiset kannatintolpat ovat teollisen ympäristön hengen mukaiset. Osa pylväistä voi olla monikäyttöpylväitä, jotka varustetaan sähkö- ja datatekniikalla. Koriste/kausivalaistus voidaan integroida lisätävänä optiona. Ripustusvalaistus edellyttää sähkökaapin sijoittamista aukiolle.

Voimalan piippua korostetaan valaistuksella alueen maamerkinä. Piipun valaistuksen tavoitteena on vertikaalista suuntaa korostava valaistus, jossa tiiliverhouksen rakenne pääsee oikeuksiinsa.

Aluerakenteita (ilmasillat ja nosturi) käytetään

valaistuksen osana sekä aluevalaisimien kiinnitysrakenteina kuin valaistuksellisia elementteinäkin.

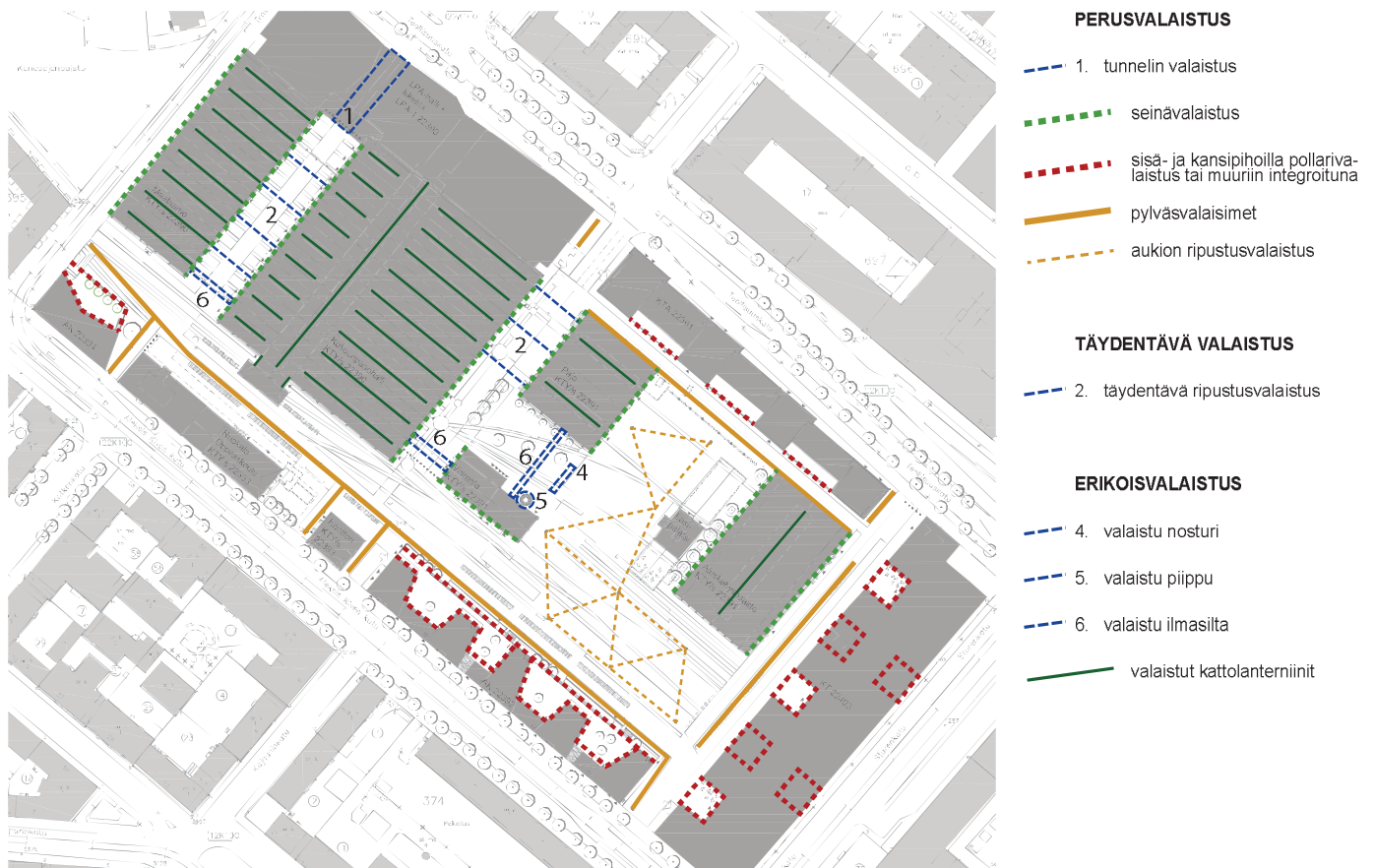
Vanhat valaisinmastot (2 kpl) pyritään hyödyntämään valaistuksessa, ainakin kannatinrakenteena.

Pääkulkureiit valaistaan pylväsvalaisimilla, jonka malli on yhtenäinen koko konepajan alueella.

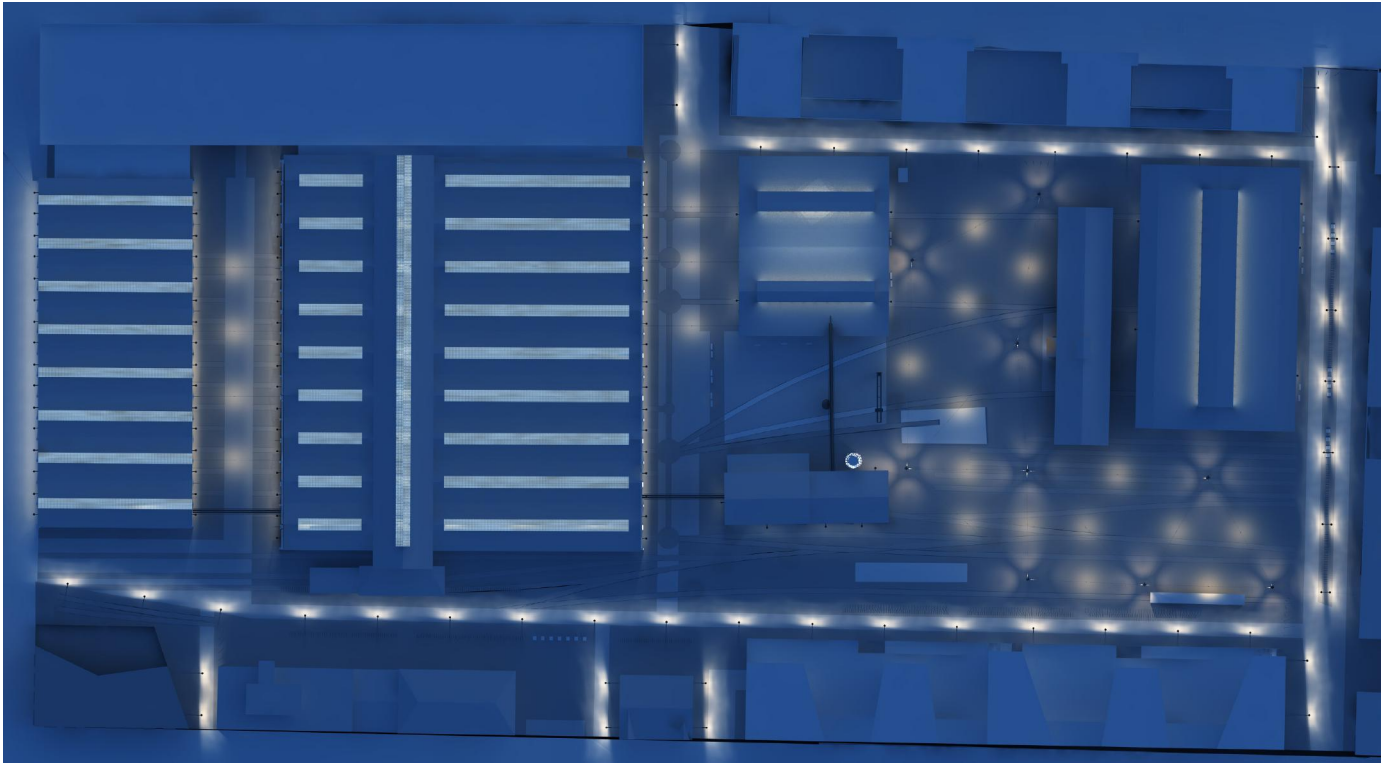
Uusien rakennusten kansipihat ja sisäpihat valaistaan pollari- tai muuriin integroitavilla valaisimilla.

Alueen valaistuksessa merkittävää on valon väri ja värintoisto. Lisäksi valaisimien valonjaossa ja asentamisessa kiinnitetään huomiota hyvään häikäisyn rajaukseen.

Valaistuskaavio, liite 10

Havainnekuva / yövalaistus

Seinään kiinnitettävä valaisin

Konepaja-valaisin, pylväsmalli

Ripustusvalaistus

3.7 Kalusteet ja varusteet

Katu- ja ulkotilojen kalusteita ja varusteita käytetään suurina aiheina jaksottamaan ulkotilaa. Niillä voidaan erottaa toisistaan huoltoajo- ja kevyen liikenteen reittejä, ilmentää tonttien rajausta ja ohjata kulkua. Kalusteiden ryhmittelyllä korostetaan myös alueen tärkeitä suuntia.

Katu- ja aukiotilojen kalusteet valitaan Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisesti. Koko alueella tulee käyttää yhtenäisiä kaluste- ja varustemalleja. Myös tonteilla olevien kalusteiden ja varusteiden tulee noudattaa samaa ilmettä. Kahvilan, kioskin ja muiden liike- ja toimitilojen oleskelu- ja terassikalusteet voivat poiketa kalusteohjeen mukaisista tuotteista. Myös niiden tulee olla teräsrakenteisia, laadukkaita ja historialliseen ympäris-

töön soveltuvia. Siirrettävien päivänvarjojen ja katoksien tukirakenteiden tulee olla tummia teräsrakenteita. Kangasosien tulee olla yksivärisiä, ilman tekstejä tai kuvioita. Kiinteitä katosrakenteita ei sallita.

Seuraavat kalusteet ja varusteet ovat kalusteohjeen mukaisia esimerkkejä:

Penkit: HKR:n mallit, peruspenkki ja tuoli D3 ja D4 tai yleispenkki ja tuoli, teräs D10 ja D11 tai yleispenkki ja -tuoli, puurunko ja teräs D11 ja D12, teräsosien väri RAL 7021.

Polkupyörätelineet: HKR:n malli kaariteline G1, materiaalina maalattu teräs, väri RAL 7021

Roska-astiat: HKR:n malli H1 ja H2, väri RAL 7021

Kiinteä käymälä: HKR:n malli City-wc J1, väri RAL 6012, tummanvihreä

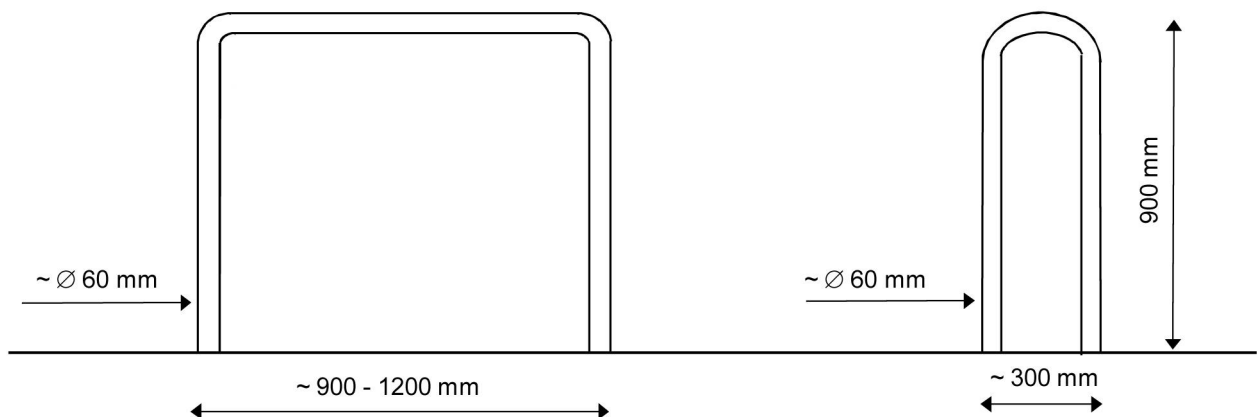
Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukainen tuoli ja penkkejä

Esimerkki aukioiden vaihtoehtoisesta kalusteesta

HKR:n malli polkupyöräteline G1

Ajoesteet

Alueen läpiajoliikennettä pyritään rajoittamaan ensisijaisesti liikennemerkeillä. Suunnitelmassa on esitetty mahdollisia ajoesteiden sijoittelupaikkoja, katso liite 9. Ajoesteiden lopullinen sijainti ja tarve päätetään jatkosuunnittelun yhteydessä. Ajoesteinä voidaan käyttää teräspollareita (lisänä teräketjuja), graniittipaasia, junanvaunujen pyöriä, kiskoista tehtyjä elementtejä, polkupyörätelineitä tai lipputankoja.

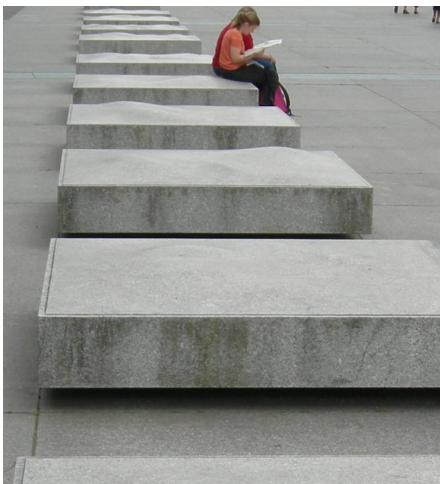
Ajoesteet: HKR:n teräspollari malli B1 ja B2, väri RAL 7021

Ajopuomit: Pelastusreiteille ei voida sijoittaa kiinteitä ajoesteitä, vaan niillä tulee käyttää ajopuomeja. Ajopuomien tulee olla maalattua terästä ja pelastuslaitoksen hyväksymää mallia, väri RAL 7021.

Lipputankoja

Vaihtoehtoja ajoesteille:

Graniittipaasia

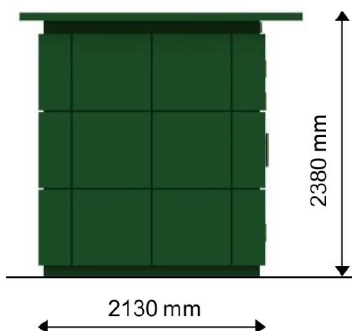
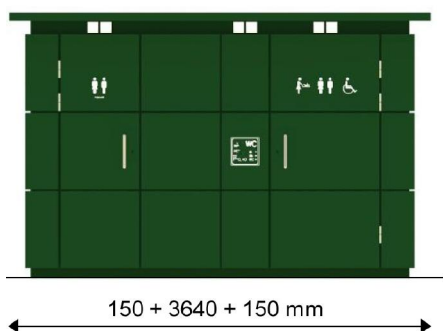
Rautatiepyörä ajoesteenä, Englanti

Kuva: User Rept0n1x at Wikimedia Commons

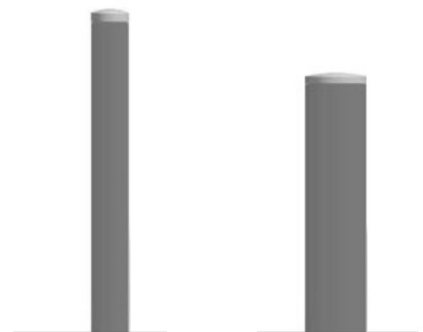

Polkupyörätelineitä

HKR:n malli City-wc

HKR:n teräspollarimallit B1 ja B2

3.8 Opasteet

Uutena elementtinä alueelle tulee laatia erillinen yhtenäinen opastussuunnitelma. Opastejärjestelmään integroidaan myös valaistus.

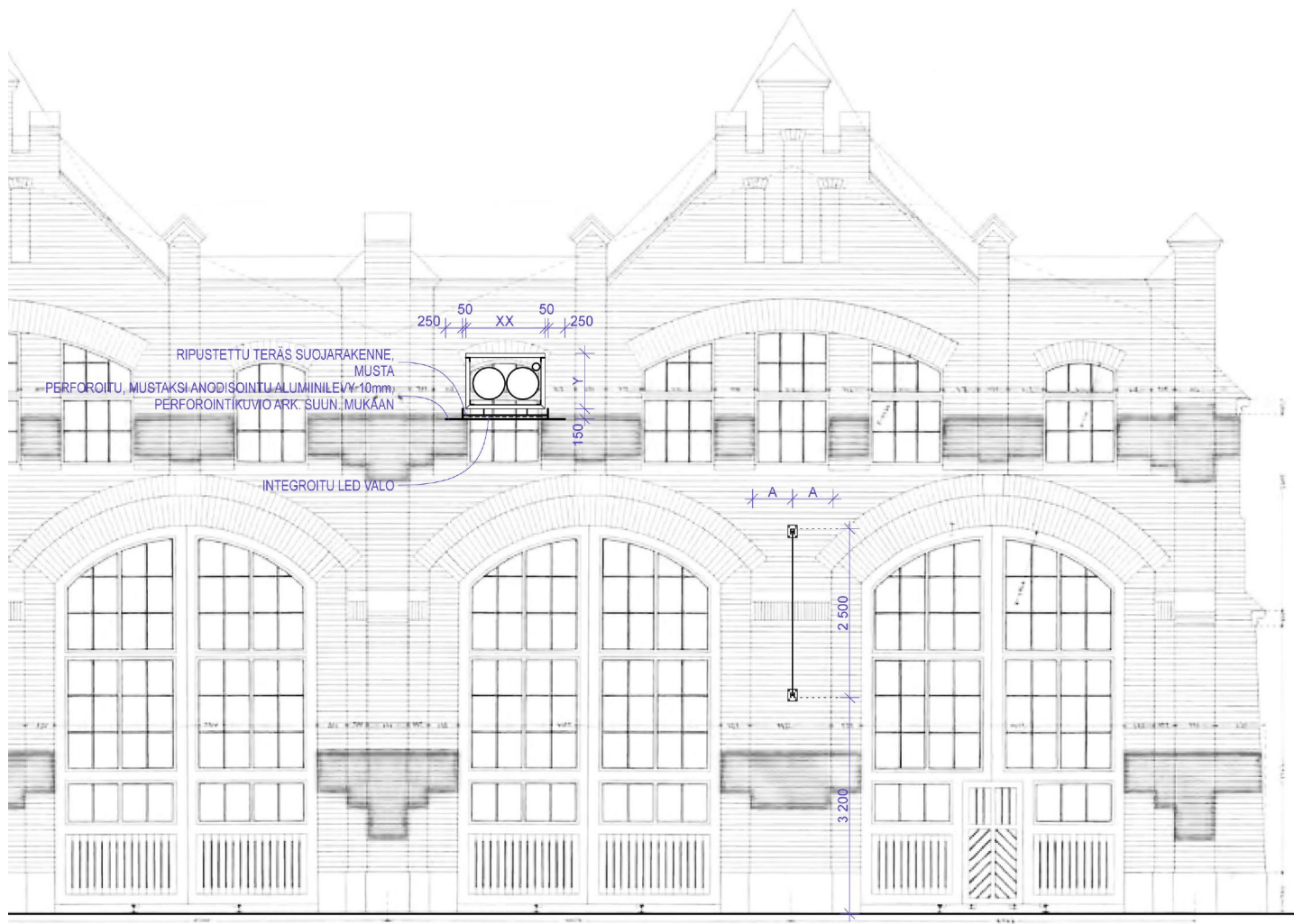
Sisäänkäyntiaukioille tulee sijoittaa alueopasteet, jotka kiinnitetään rakennusten julkisivuihin tai käytetään vähän tilaa vaativia, vapaasti seisovia opastetauluja.

Konepajaraitin varrelle näkyville paikoille sijoitetaan kolme inforakennetta, jotka voidaan varustaa digitaalisin näytöin. Inforakenteiden tulee erottua aukioiden selkeästi, mutta sopeutua alueen rauhalliseen yleisilmeeseen. Teräsosien väri on

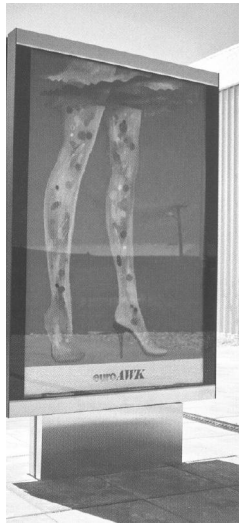
tummanharmaa RAL 7021.

Olemassa olevia aluerakenteita, nosturia, ilmasiltoja sekä valaisimien kannatinrakenteita hyödynnetään opastuksessa. Vanhoja rakenteita täydennetään uusilla rakennesilla turvallisuuden ja huollettavuuden varmistamiseksi. Konepajaopasteiden ja niiden valaistuksen suunnittelu annetaan osaavien ammattilaisten tehtäväksi. Rakenteen toteutus tulee tehdä suunnittelijoiden ja kokeneen metalliseppän yhteistyönä.

Periaatekuva ilmasiltoihin integroiduista sekä julkisivuun kiinnitettävistä opastus- ja valaisinrakenteista

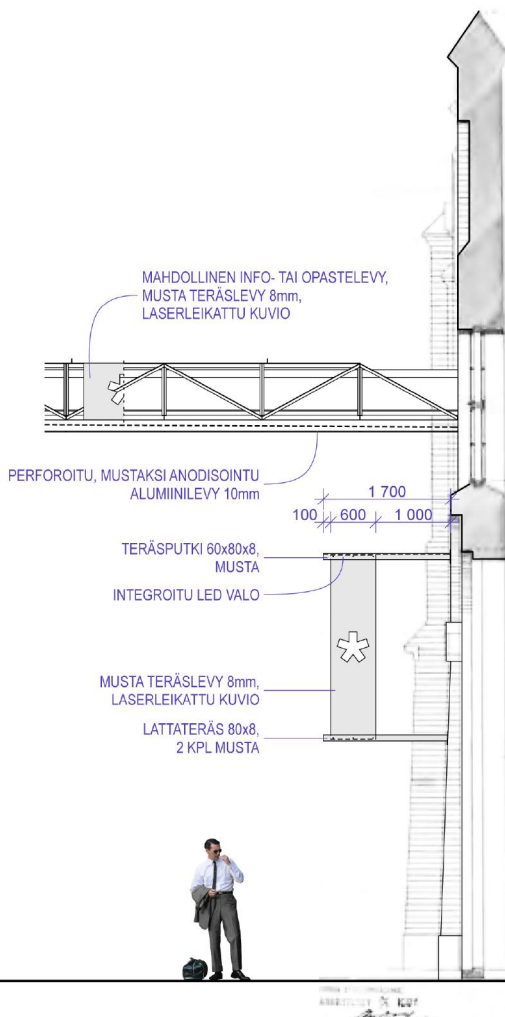

Esimerkki sisäänkäyntiaukioiden opasteesta
 Kuva: Lehtovuori Oy

Esimerkki infopisteestä
 Kuva: Lehtovuori Oy

Esimerkki toimitilojen opasteesta
 Kuva: www.cutout.com.au

4. Aukiot ja kadut

4.1 Toiminnot

Huoltoajo ja pysäköinti

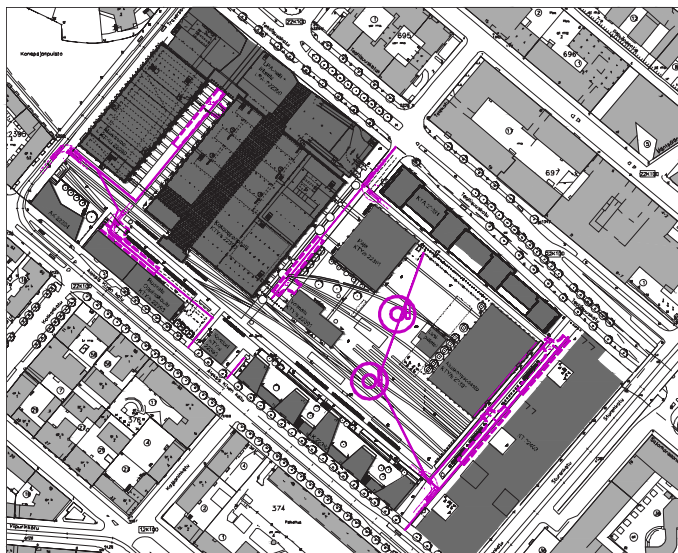
Yleistä ajoneuvoliikennettä ja pysäköintiä ei sallita konepajan ulkoalueilla. Pysäköinti on keskitetty uusien kortteleiden osalta maanalaisiin pysäköintihalleihin. Lisäksi LPA-tontille tulee kaksikerroksinen pysäköintirakennus.

Alueen ajoneuvoliikenteen läpiajo estetään liikennemerkein ja ajoestein. Tästä syystä huoltoajon reitistö jakaantuu usealle sisääntuloaukiolle. Yleisille alueille huoltoajo tapahtuu Traverssikujalta Konepajaraitin kautta Konepajanpasaasille, Teollisuuskadulta Bruno Granholmin kujalle sekä Aleksis Kiven kadulta Konepajankujalle. Bru-

no Granholmin aukion huoltoajo tapahtuu Konepajankujan kautta. Lisäksi tonttien huoltoajoa hoidetaan Konepajanportin kautta. Konepajaraitin läpiajo kielletään.

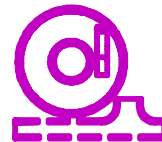
Huoltoajoreittien leveys on 4 metriä, poikkeuksena on Konepajanpasaasi, jonka leveys on 8 metriä. Huoltoajon kääntöpaikat eivät mahdu katualueelle, joten huoltoajon vaatima tilantarve, kuormitus ja materiaalien kestävyys tulee huomioida myös tonttien jatkosuunnittelussa.

Katujen esitetuille kääntöpaikoille mahtuu kääntymään enintään 8 metrin pituinen ajoneuvo. Suurimpien ajoneuvojen kääntäminen on tehtävä sivulle peruuttamalla tilanahtauden vuoksi. Huoltoajon pakollisten reittilinjausten ja tilantarpeen vuoksi huolto- ja kulkureitit risteävät.

Liite 6

MERKKIEN SELITYKSET

Kääntösäde:
Kuorma-auto, pituus 12 m:

Kääntösäde:
Kuorma-auto, pituus 8 m:

Huoltoajoreitti ja kääntöpaikat

Liite 7

MERKKIEN SELITYKSET

Pelastusauton kääntösäde

Pelastuspaikka +
pelastusreitti

Pelastusreitit

Pelastusreitinä käytetään Konepajanraitia, Konepajankujaa sekä Bruno Granholmin aukion pohjoispuolella olevaa KTA-tontilla olevaa kujaa. Reitit ovat talvikunnossapidettäviä ja ne on pidettävä vapaina kiinteistä kalusteista yms. esteistä. Reiteillä ei sallita ajoesteinä pollareita, tarvittaessa käytetään pelastuslaitoksen hyväksymiä ajo-
puomeja.

Jalankulku- ja polkupyöräreitit

Jalankulku- ja polkupyöräreitinä toimivat alueen kadut. Konepajanraitti on alueen pääkulkureitti. Alueen poikittaiset kadut toimivat huoltoajon kanssa rinnakkaisina kulkuyhteyksinä. Ajoneuvojen läpiajoo ei alueella sallita, mutta jalankulku- ja polkupyöräyhteydet jatkuvat yhtenäisinä läpi alueen sisäänkäyntiaukioiden kautta.

Katu- ja aukioalueilla on varauduttava suureen määrään polkupyöräreiteitä. Yleissuunnitelmassa niitä on sijoitettu Konepajanraitin varrelle sekä Konepajankujalle. Tonteille sijoitettavien polkupyörätelineiden sijoittelussa tulee huomioida alueen kulkureitit sekä huoltoajon ja pelastuskaluston tilavaatimukset.

MERKKIEN SELITYKSET

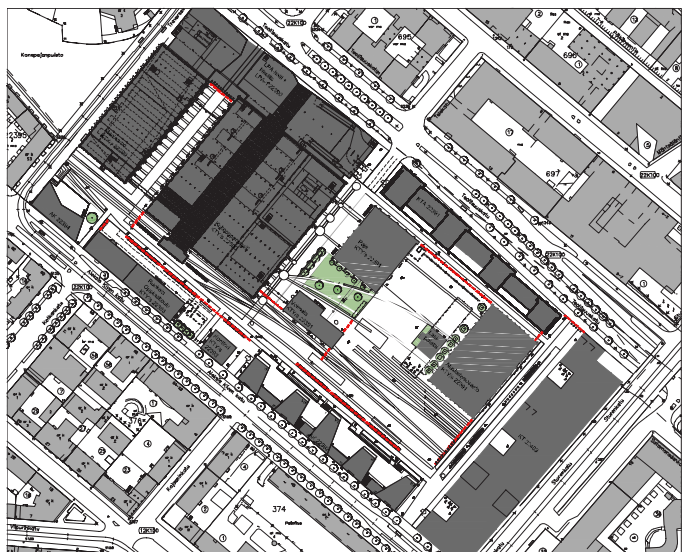
- Esteettömyyden perustason mukaiset reitit
- Polkupyöräreitti (talvikunnossapito)

Liite 8

MERKKIEN SELITYKSET

- Mahdolliset ajoesteiden sijoituspaikat. Ajoesteiden tarve, tyyppi ja sijainti selvitetään jatkosuunnittelussa

Liite 9

Oleskelu- ja leikkialueet

Aukiotilat pidetään avoimina kiinteistä kalusteista. Kiinteät penkit sijoitetaan pääkulkureittien varsille, rakennusten seinustoille sekä Piippuaukiolle. Konepajanportille sekä -aukiolle on esitetty oleskelukalusteita, jotka voivat olla myös taideaiheita tai esimerkiksi puun ympärillä olevia istuinta-soja. Oleskelupaikkoja täydentävät alueen liike- ja timitilojen käyttöön tulevat irtokalusteet.

Konepajan ja Traverssikujan välille on ehdotettu maastoportaita yhdistämään korkeuseroja. Porrastasanteet toimivat kokoontumis- ja istuskelupaikkana.

Konepaja-alueen yleiset leikkipaikat keskittyvät Konepajanpuistoon. Kiinteistöjen leikkipaikat sijoittuvat kansipihoihin.

Yleiselle wc-rakennukselle on varaus Bruno Granholmin aukiolla.

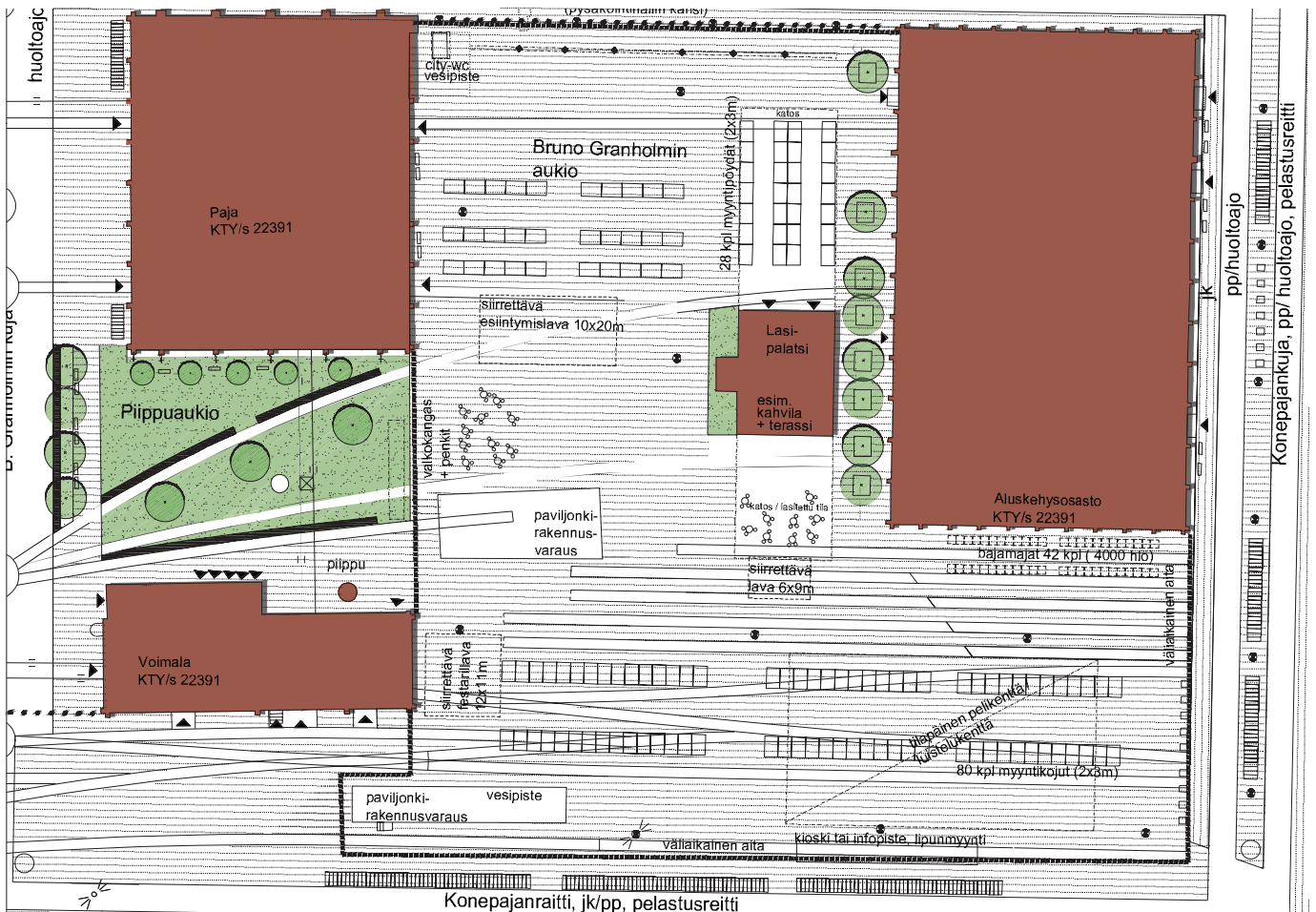
Väliaikainen toiminta

Aukioiden pääasiallinen tehtävä on toimia avoimena, monenlaiseen käyttöön sopivana muunneltavana ulkotilana. Kivetyt, tasaiset aukiopinnat soveltuvat erilaisten tapahtumien järjestelyyn.

Nykyisten rakennusten ja aluerakenteiden jäsentämiä aukiotiloja voidaan aidata tilapäisten tapahtumien ajaksi, mutta kiinteitä aitarakenteita ei sallita. Aukiolle voidaan tuoda siirrettäviä lavarakennelmia ja katoksia, myyntikojuja ja -pöytiä sekä tilapäisiä wc-rakennelmia.

Tilapäisiä tapahtumia palveleva huoltoajo ja rekkujen pysähtymisalue sekä tilapäinen pysäköintialue on järjestettävissä Bruno Granholmin aukion laidalle Aluskehysosaston eteläpäätyyn.

Väliaikaiset toiminnot 1:1000

- Siirrettävät kalusteet
- Penkit
- ▭ Istuskelutasot
- ▮ Maastoportaat
- ▭ Korotetut oleskelutasot

Oleskelupaikat

Ulkoilmakirpputori

Ulkoilmakonsertit

Väliaikaisten tapahtumien katosrakennelmat

Vanha nosturirakenne siirretään Piippuaukiolle

Nosturi ulkoilmaelokuvien valkokangastelineenä

Ulkoilmatapahtumat

Kuva: Tatu Hiltunen / www.hs.fi

4.2 Bruno Granholmin aukio

Kaupunkikuvalliset periaatteet ja tilallinen jäsentely:

Bruno Granholmin aukio on laaja yhtenäinen aukiotila, joka jäsentyy kahteen osaan.

Pajan, Voimalan ja Aluskehysosaston rajamalle pohjoisosaa elävöittää Piippuaukion runsas kasvillisuus. Lasipalatsi katoksineen tekee aukios- ta tilallisesti kiinnostavan. Hallinnollisesti Lasipa- latsi sijaitsee omalla tontillaan, mutta aukion käy- tön kannalta siihen tulevalle toiminnalle on merkit- tävä vaikutus. Lasipalatsi voisi toimia luontevasti kahvilana katettuine terasseineen. Katoksien alle jäävä lattiapinta säilytetään valettuna betonipinta- na, joka tarvittaessa kunnostetaan. Katokset voi- daan tehdä myös lasitettaviksi tiloiksi.

Aukion eteläpuolinen pitkittäinen tila rajautuu suojeltujen rakennusten lisäksi Konepajankujan suuntaiseen liikerakennukseen sekä Konepajarait- tiin ja sen suuntaiseen asuinrakennukseen. Asun- tokorttelin kansipihaa rajaava pitkittäinen tiilimuuri luo selkeän julkisivun aukiotilalle.

Koko konepaja-alueen fokus-piste on Voima- lan päädyssä, jossa risteävät erisuuntaiset auki- on kulkureitit. Risteyskohdasta avautuu näkymiä konepaja-alueen kaikkiin suuntiin. Voimalan piip- pu toimii alueen maamerkinä ja ankkuroi paikan myös kaukomaisemassa.

Nykyisin aukiolla sijaitsee kaksi puista varas- torakennusta, jotka jäsentävät aukiotilaa mittakaa- vallisesti pienempiin yksiköihin. Rakennukset tul- laan purkamaan. Niiden paikalle voidaan raken- taa paviljonkirakennuksia, joihin voidaan sijoittaa aukiotointaa palvelevia kioski-, varasto- ja wc- tiloja. Tulevaan käyttöön tulisi varautua etukäteen varustamalla tilat vesi- ja sähköpisteillä. Aluksi ra- kennusten paikat merkitään muusta aukiopinnas- ta poikkeavalla pintamateriaalilla, mieluiten valet- tuina betonipintoina. Ne voidaan tehdä reunakivel- lä korotettuina tasoina, jolloin ne toimivat luontevi- na kokoontumis- ja esiintymispaikkoina.

Aukiolla on vielä muutamia yksittäispuita, jotka joudutaan poistamaan maaperän kunnostuksen ja pinnantasaus- ja kuivatukseen liittyvien muutos- ten takia.

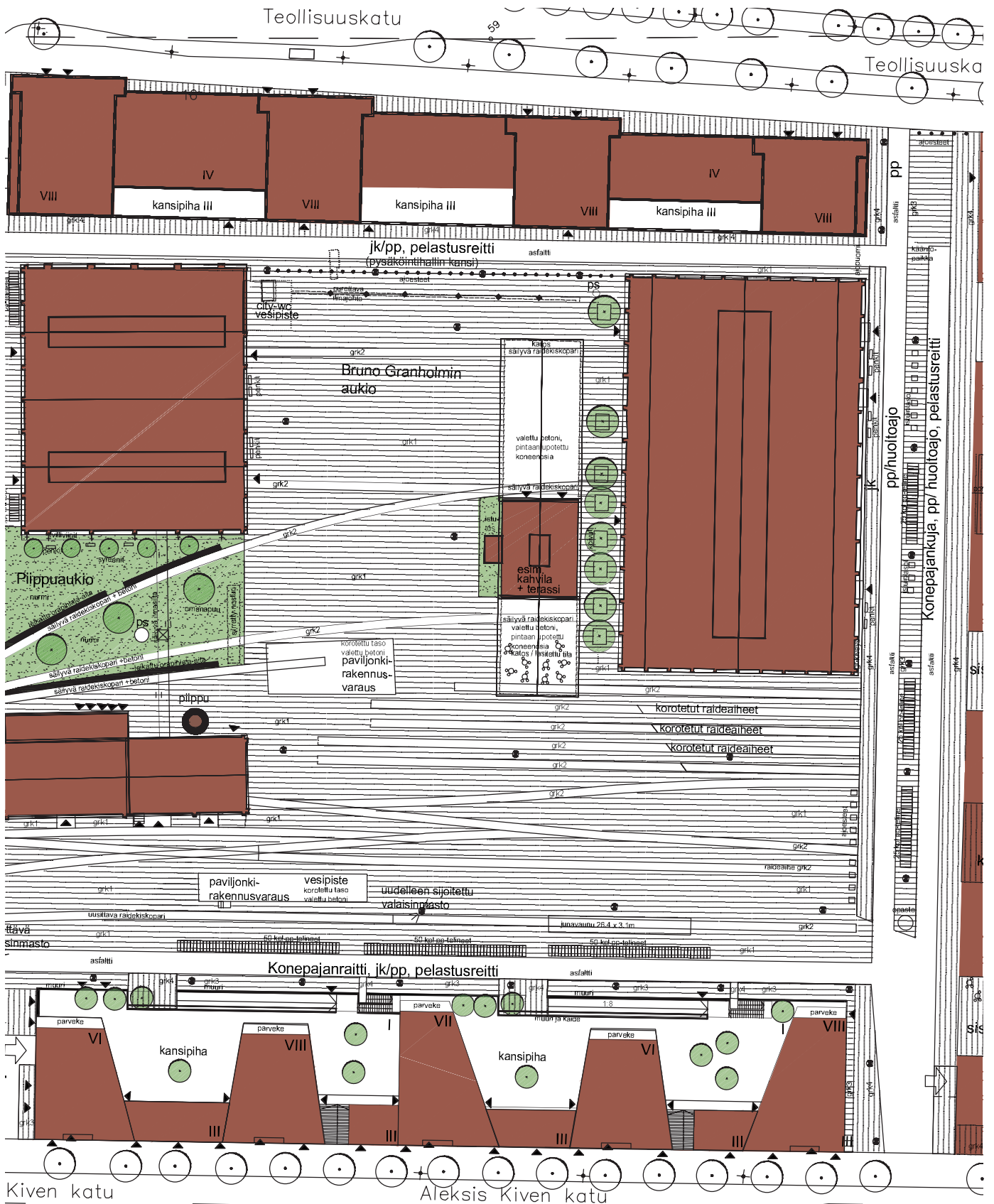
Vanhat aluerakenteet tulee säilyttää osana au-

Näkymä Bruno Granholmin aukiolle Pajan kulmalta

kiota. Pajan ja Aluskehysosaston välillä oleva ilmajohto kannattimiseen puretaan huonokuntoisuutensa vuoksi. Voimalan ja Aluekehysosaston välillä maan alla oleva lämpökanavarakenne tulee huomioida jatkosuunnittelussa. Pajarakennukseen liittyvät öljynkarkaisimo ja jätevesien käsittelylaitos puretaan. Bruno Granholmin aukiolla sijaitseva vanha nosturi siirretään KT-fontilla olevalle Piippuaukiolle, jossa rakenne voi toimia osana valaistus- ja opastusjärjestelmää tai esimerkiksi elokuvakankaan kannatintelineenä.

Bruno Granholmin aukion eteläosaan ehdotetaan tuotavaksi vanha junavaunu tai vaunulavarakenne muistuttamaan alueen historiasta ja mitatakaavasta. Vaunu voi olla veistosmainen objekti kaupunkitilassa tai sitä voidaan käyttää esimerkiksi kioskina tai infopisteenä. Mikäli aukiolle tuodaan vanha, kunnostettu vaunu, se tulee sijoittaa katoksen alle. Vaunuaihe voi olla myös abstrahoitu taideaihe.

Aukiolle ehdotetaan muusta kiveyspinnasta nostettuja matalia, aaltoilevia kivettyjä tasoja rai-deaiheiden muunnelmina. Veistokselliset tasot toimivat oleskelupaikkoina ja inspiroivat leikkiin ja liik-kumaan.

Bruno Granholmin aukiolla on varaus kiinteäl-le city-wc-rakennukselle. Lisäksi aukio varustetaan sähkökaapilla ja muutamalla vesipisteellä. Niihin voidaan liittää myös juomavesipiste.

Aukion laidoille asennetaan ajoesteitä läpiajon estämiseksi. Sellaisina voivat toimia pollareiden tilalla esimerkiksi polkupyörätelineet tai uusiokäyte-tyt kiskojen osat.

Pintamateriaalit

Bruno Granholmin aukion pinta on laaja ja hy-yrin tasainen. Aukion päämateriaalina käytetään graniittikiviä, esimerkiksi lohkottuja noppa- tai nu-pukiviä. Ladontaa suunniteltaessa on huomioitava pinnantasauksen, kuivatusjärjestelmien, eri kulku-suuntien sekä esteettömyyteen liittyvät vaatimuk-set. Tästä syystä kivetyn pinnan kivikoon tulee olla pieni, jotta pinnan yleisilme säilyy hallittuna ja rauhallisena. Kivien värisävyn tulee olla musta tai tummanharmaa.

Peruspintaa jaksottavat konepaja-alueen pi-tuusakselin suuntaiset, vanhaa raidejärjestelmää noudattavat raidat. Aukiolla on säilynyt vanhoja kiskoja, jotka pyritään säilyttämään. Mikäli kiskot joudutaan purkamaan, ne tulee varastoida ja pyr-kiä asentamaan uudelleen. Mikäli kiskoja ei voida käyttää kyseisellä paikalla, ne tulee varastoida ja pyrkiä hyödyntämään muualla alueella. Kiskoparien väliset kaistat (leveys 1.5 m) muodostavat aukiol-le käytäviä, joiden kiveysten koko ja muoto tulee poiketa peruspinnasta. Kiveykseen käytetään suo-rakaiteen muotoisia, poltettuja tai ristipäähakattu-ja graniittikiviä. Kivien värisävyn tulee olla musta tai tummanharmaa. Nämä käytävät toimivat esteettömyyden perustason täyttävinä reitteinä. Li-säksi aukion halki linjataan poikittainen alue, jossa käytetään esteettömyyden perustason vaatimuk-set täyttävää, peruspinnan mukaista kiveystä (sa-maa kiveä poltettuna tai ristipäähakattuna, kiinte-ästi saumattuna).

Jos aukiolla käytetään reunakiviä, niiden tulee olla harmaata graniittia.

Valaistus

Valaistuksen pääasiallinen tehtävä on toimia turvallisen liikkumisen mahdollistavana tekijänä. Lisäksi valaistuksen suuntauksella, sävyllä ja in-tensiteetillä tulee kunnioittaa alueen yleisilmettä ja historiaa. Teknisesti valaistuksen tulee täyttää ny-kyaikaiset suositukset ja vaatimukset niin valais-tustekniikan kuin esteettisen ilmeensäkin puolesta. Tavoitteena on luoda valaisinmuodoilla selkeä visuaalinen yhteys alueen historiaan ja viitteitä alu-een historiallisiin toimintoihin.

Aukion päävalaistuksena toimii 8 metrin kor-kuisiin, teräksisiin kannatintolppiin kiinnitetty ripus-tusvalaistus.

Ristikkopylväisiin asennetaan myös kohdevalaistus aukiolle. Kohdevalaistuksen tehtävänä on luoda rytmiä ja valokorostuksia aukion pinnalle. Li-säksi niitä voidaan käyttää tapahtumien yhteydes-sä erikoiskohteiden esille tuomiseen ja yleisesti ta-pahtuman tukena. Pylväät ovat poistettavissa mi-käli jokin tapahtuma sitä vaatii.

Valaisinten sijoittelussa avoimeen tilaan on huomioitava luonteiden kulkureittien sijainti ja huol-toajon tilavaatimukset.

Kohdevalaisimien tulee olla teknisesti korke-laatuista. Valotehon tulee olla 14 000lm, jotta ai-kaansaadaan riittävä valaistusvoimakkuuden ero vaijerivalaistuksen tuottamaan yleisvalaistukseen.

Suojeltavien rakennusten seinustoilla valaisi-met on kiinnitetty seiiniin nykyisille valaisinpaikoil-le sisäänkäyntien yhteyteen. Valaistustapa on sa-ma kuin nykyiselläkin valaistuksella eli suora ja alaspäin suuntautuva. Valaisintyyppi varustetaan asymmetrisellä optiikalla, jotta seinäpinta valottuu korostumattoman pehmeästi ja valo kantautuu au-kion pinnalle. Tiilipintojen luonteen ja värin vuoksi valon värisävynä tulee 2700K (erittäin lämmin valkoinen).

Aukiolle on ehdotettu siirrettäväksi vanha va-laisinmasto, joka sijaitsee nykyisin Konepajanrai-tilla. Valaisinmastoon voidaan kiinnittää pysyvää valaistusta täydentämään alueen yleis- ja kohde-valaistusta.

Tekninen kooste:

Valaistusluokka K3, valaistusvoimakkuus Em 7,5lx ja Em1,5lx.

Valonlähde: lampun värintoisto Ra>80 ja väri-
lämpötila <= 3000K.

Valaistuskalusteet:

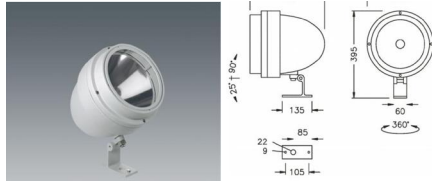
Vaijerivalaisin Philips FreeStreet ja pylväsmal-
li teräsrakenteinen ristikkopylväs, h=8 m, väri RAL
7021

Kohdevalaisin Meyer NightSpot ja pylväs/sei-
näkiinnike, väri musta

Seinävalaisin Konepaja-valaisin tai HESS Vil-
lage Wall ja seinäkiinnike, kiinnikkeen väri musta,
valaisinosaa kirkas PMMA

Erikoisvalaistus:

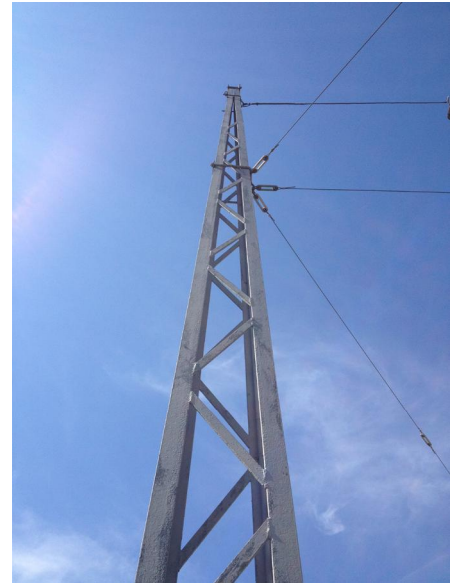
Koriste/kausivalaistus voidaan integroida lisät-
tävänä optiona sille erikseen varatuille paikoille ris-
tikkopylväissä. Kausivalaistukselle varataan oma
erillinen sähkö- ja datakytkentä.

Esimerkki kohdevalaisintyyppistä:
Meyer, Night Spot

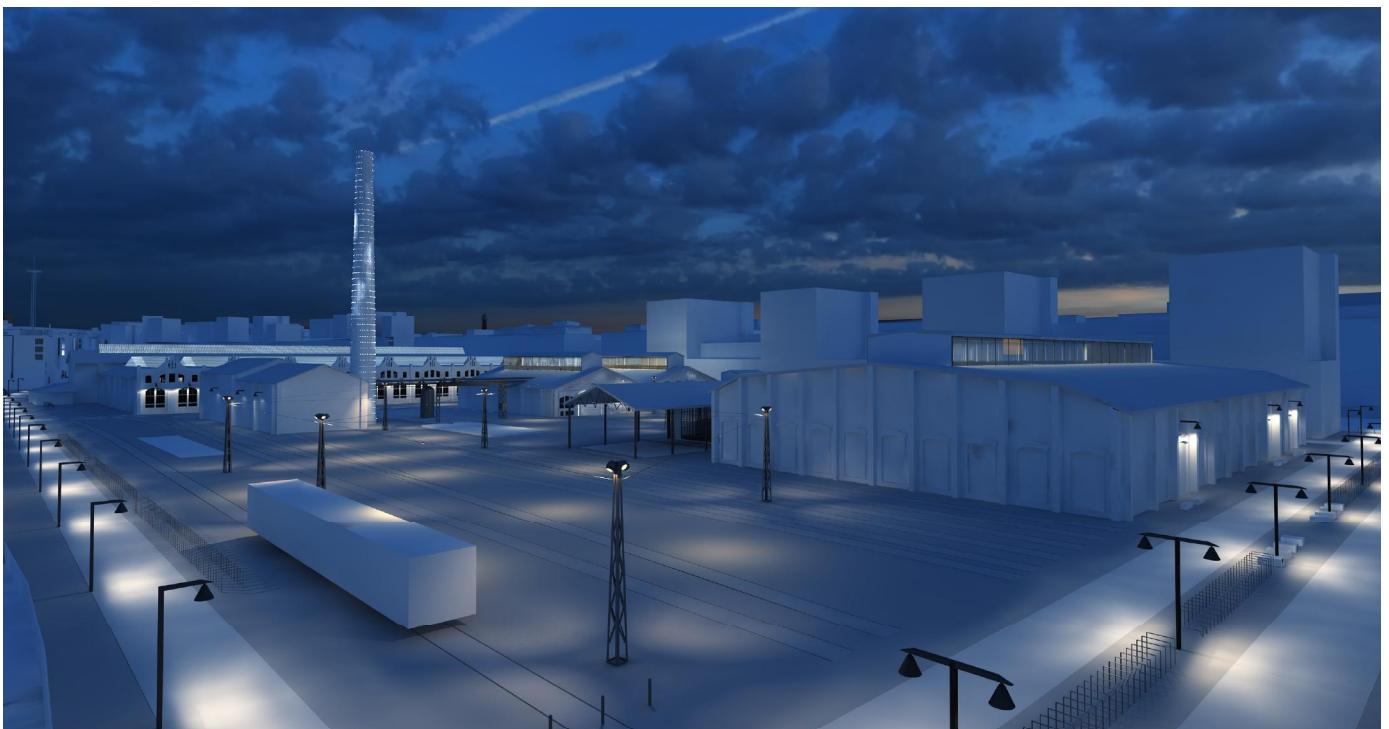

Ripustusvalaistus:
esim. Philips FreeStreet, vaijerivalaisin

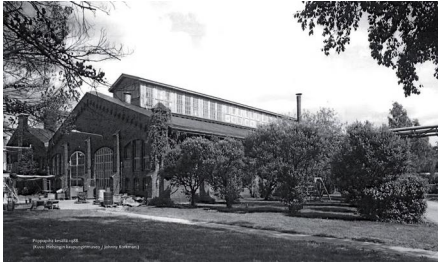

Teräsrakenteinen ristikkopylväs

Yönäkymä Bruno Granholmin aukiolle Konepajankujalta

4.3 Piippuaukio

Piippupiha kesällä 1988 / lähde 1.1 Livady Oy

Kaupunkikuvalliset periaatteet ja tilallinen jäsentely

Konepajan muuten rososen ja kovapintaisen yleisilmeen vastapainona Piippuaukion erityisluonne vihreänä keitaana säilytetään. Piippuaukio sijoittuu kahdelle erilliselle KTY- tontille Voimalan ja Pajan väliin. Kasvillisuuden verhoama aukio rajautuu kolmelta sivultaan suojeltaviin rakennuksiin. Läpikulku aukiolla tapahtuu tilan keskeltä kolmea vanhaa raidelinjaa seuraten. Aukiotilaa hallitsee Voimalan jyhkeä piippu. Alerakenteista Pajan ja Voimalan yhdistävä lämpöputkisilta ja siihen liittyvä painesäiliö säilytetään ja kunnostetaan. Bruno Granholmin aukiolla sijaitseva vanha nosturi siirretään Piippuaukiolle, jossa rakenne voi toimia osana valaistus- ja opastusjärjestelmää tai esimerkiksi elokuvakankaan kannatintelineenä.

Pintamateriaalit

Piippuaukion raidelinjat pyritään säilyttämään alkuperäisinä betonista valettuina pintoina, joissa kiskot ovat näkyvissä. Jos pinnat joudutaan purkamaan, ne tulee ensisijaisesti pyrkiä uusimaan betonisina ja kiskot asentamaan uudelleen nykyisille paikoilleen. Istutetun alueen ulkopuolella aukiota rajaa graniittikiveys, joka on aukoiden peruspinnan materiaalia, harmaata graniittikiveystä.

Istutusalueita ei rajata reunakivillä tai reunuksilla. Jos reunuksia joudutaan pinnantasauksesta johtuvista syistä käyttämään, käytetään latta-teräsreunuksia.

Kasvillisuus

Aukion nykyinen kasvillisuus on istutettu 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa. VR:n arkistosta on löytynyt aukion alkuperäinen pihasuunnitelma 1940-luvulta. Suunnitelmassa Pajan eteläseiniustalle kolmiomuotoiselle alueelle on esitetty unkarinsyreenien rajaama tila. Käytävien reunalla on käytetty orapihlaja-aitaa. Tilan keskelle jää oleskelupaikka, jonka keskellä on kesäkukkasaareke ja

laidoilla perenna ja kesäkukkaistuksia nauhamaisina aiheina. Pintamateriaalina on nurmikkoa ja kulkureiitit ovat sorakäytäviä. Suunnitelma on toteutunut ainakin puuvartisen kasvillisuuden osalta, mutta perennoiden kohtalosta ei ole tietoa. Vanhoissa valokuvissa näkyvät käytävälinjaukset ovat hävinneet. Vanhojen valokuvien mukaan aukiolla on ollut penkkejä ja pihakeinu.

Nykyinen kasvillisuus on ränsistynyttä. Bruno Granholmin kujalla kasvavat huonokuntoiset puut poistetaan. Niiden tilalle, mutta KT-tontin puolelle, ehdotetaan uutta puuriviä, esimerkiksi koivuja tai omenapuita. Puut tulee istuttaa vähintään 2.5 m päähän kaavarajasta. Kaavaan on merkitty putkiliinjaukset Piippuaukion istutusalueen poikki. Uusia istutuksia suunniteltaessa tulee huomioida riittävät istutusetäisyydet putkiliinjoista.

Aukion kasvillisuutta joudutaan uusimaan uusien putkiliinjojen ja pinnantasauksen muutosten sekä kasvillisuuden huonon kunnon vuoksi. Yleissuunnitelmassa on säilytetty alueen tilallinen perusjako, mutta istutusaluetta on laajennettu koko kiskojen väliselle alueelle. Alkuperäisen suunnitelman mukaisia nurmipintaa halkovia sorakäytäviä ei ole palautettu. Puiden sijaintia on muutettu, syreeniä vähennetty ja omenapuita lisätty. Kasveilla vahvistetaan aukion muotoa ja raiteiden suuntia. Kasvilajeina toistuvat vanhat lajit, syreenit ja leikatut orapihlaja-aidat. Aukion peruspinta säilytetään nurmikkona. Konepaja-alueelle tunnusomaiset villiviinit rakennusten seinustoilla pyritään säilyttämään tai uusimaan. Köynnösistutuksia uusittaessa seinustoille voidaan käyttää huomaamattomia teräsvajereita, jotta kasvit eivät vahingoita vanhoja seinä- ja kattorakenteita.

Aukion seinustoille ja käytävien varsille sijoitetaan penkkejä ja roskakoreja.

Valaistus

Valaistuksen pääasiallinen tehtävä on toimia turvallisen liikkumisen mahdollistavana tekijänä. Lisäksi valaistuksen suuntauksella, sävyllä ja intensiteetillä tulee kunnioittaa alueen yleisilmettä ja historiaa. Teknisesti valaistuksen tulee täyttää nykyaikaiset suositukset ja vaatimukset niin valaistustekniikan kuin esteettisen ilmeensäkin puolesta. Tavoitteena on luoda valaisinmuodoilla selkeä visuaalinen yhteys alueen historiaan ja viitteitä alueen historiallisiin toimintoihin.

Suojeltavien rakennusten seinustoilla valaisimet on kiinnitetty seiniin nykyisille valaisinpaikoille sisäänkäyntien yhteyteen. Valaistustapa on sama kuin nykyiselläkin valaistuksella eli suora ja alaspäin suuntautuva. Valaisintyyppi varustetaan

asymmetrisellä optiikalla, jotta seinäpinta valottuu korostumattoman pehmeästi aukion pinnalle. Tiilipintojen luonteen ja värin vuoksi valon värisävyksi tulee 2700K (erittäin lämmin valkoinen).

Voimalan piippua alueen maamerkinä korostetaan erikoisvalaistuksella. Erikoisvalaistus kiinnitetään piippuun ja sen valaistustapa on epäsuora. Valaistus muodostaa piipun pinnalle pikselimatriisiin, jota ohjataan erillisellä ohjelmistolla, joka koodataan kohdetta varten. Dynaaminen, digitaalinen sisältö hakee viitteitä alueen historiasta ja piipun historiallisesta käyttötarkoituksesta ja sen voimakkaasta symbolisesta merkityksestä alueen maamerkinä. Avainsanoja sisällölle ovat: vesihöyry, lämpö ja liike.

Alerakenteita (ilmasillat ja nosturi) käytetään valaistuksen osana niin opastuksen kiinnitysrakenteina kuin valaistuksellisia elementteinäkin. Ne toimivat kiinnityspisteinä täydentävälle yleisvalaistukselle ja rakenteita itseään valaisevalle korostus- ja erikoisvalaistukselle.

Tekninen kooste:

Valaistusluokka K3, valaistusvoimakkuus Em 7,5lx ja Em1,5lx.

Valonlähde: lampun värintoisto Ra>80 ja väri-
lämpötila <= 3000K.

Valaistuskalusteet:

Seinävalaisin Konepaja-valaisin tai HESS Village Wall ja seinäkiinnike, kiinnikkeen väri musta, valaisinosa kirkas PMMA

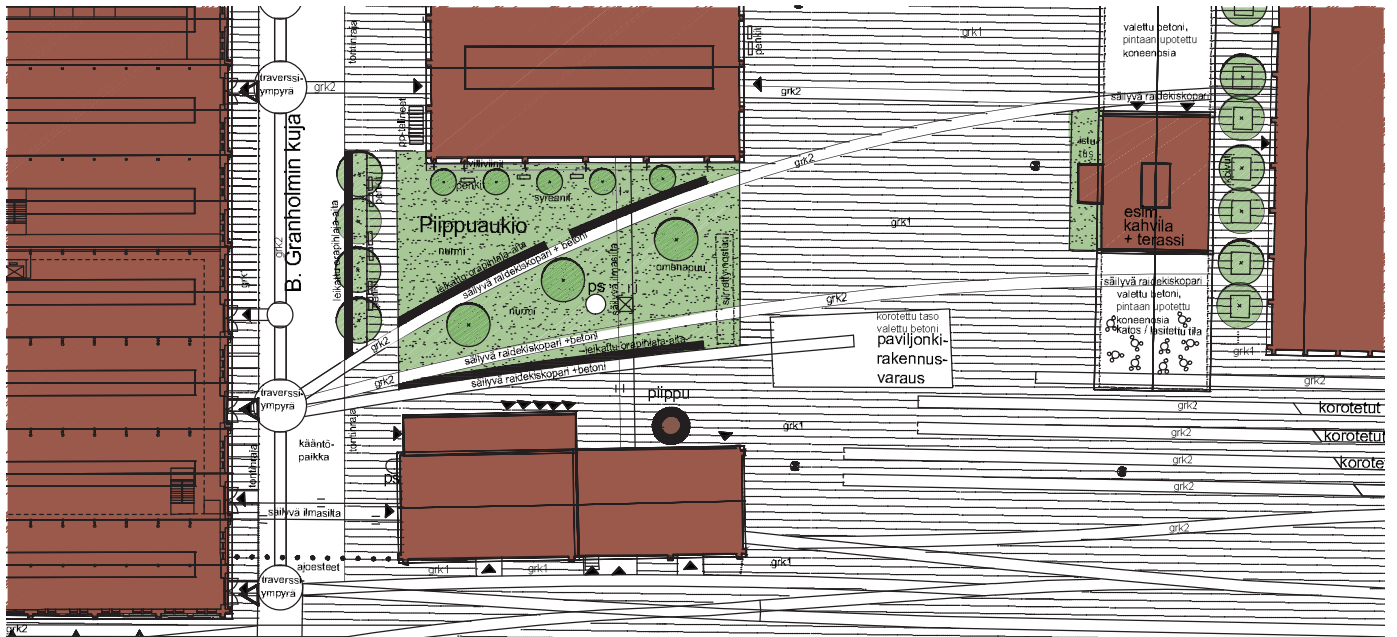
Piipun erikoisvalaistus Traxon Dot-9 ledpikselijärjestelmä ja ohjausjärjestelmä

Erikoisvalaistus:

Infopisteisiin integroitu korostusvalaistus, kalustetoimituksessa

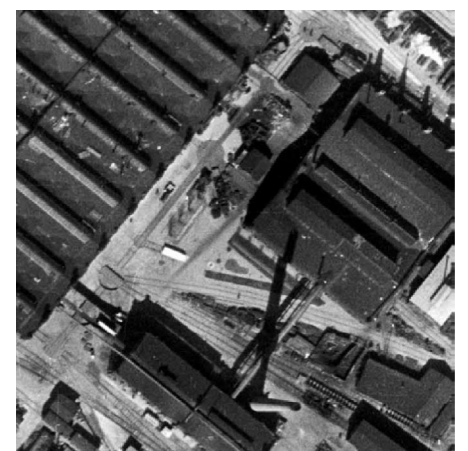
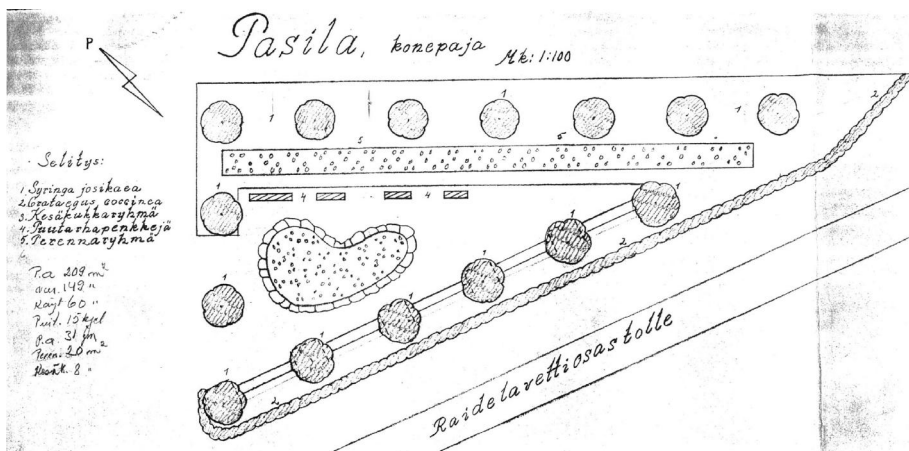

Piippuaukio, julkisen ulkotilan yleissuunnitelma 1:1000

Piippuaukion suunnitelma 1940-luvulta / lähde 7 Suomen rautatiemuseon kuva-arkisto

Piippupiha vuonna 1950 / lähde 1.1 Livady Oy

Rautatienomenapuu

Unkarinsyreentit

Leikattu orapihlaja-aita

4.4 Sisäänkäyntiaukiot

Konepaja-alueella rajaaviin katuihin liittyvät julkiset ulkotilat, Konepajanaukio, Konepajarportti sekä muut Aleksis Kiven katuun, Sturenkatuun ja Teollisuuskatuun liittyvät pikkuaukiot, toimivat välittävänä pintana historiallisen alueen ja ympäröivän kaupungin välillä.

Aukioiden yleisilmeen tulee olla yhtenäinen. Sisääntuloaukioiden pääasialliseksi pintamateriaaliksi on ehdotettu vaaleaa graniittikiveystä, esimerkiksi vaaleanharmaata noppakiveystä, jonka väriin tulee poiketa riittävästi konepajan ydinalueen harmaasta peruspinnasta.

Sisääntuloaukioiden tulisi hahmottua alueella omina erillisinä aiheina, joten niitä rajaavien rakennusten pitkittäisten seinustojen kiveysten tulisi olla kivikooltaan suurempia. Kaikkien konepajan alueen laidoilla olevien kiveysten tulisi olla väriään samaa vaaleanharmaata sävyä. Kiveyksen pintakäsittelyllä ja ladontasuunnan vaihteluil-

la saavutetaan riittävä kontrasti sisäänkäyntiaukioiden nähden.

Taseroja pyritään välttämään. Tarvittavat taseroet aukioiden tehdään graniittisilla tukimuureilla tai reunakivillä, väri harmaa.

Aukiot toimivat myös jalankulun ja pyöräilyn sekä huoltoajon reiteinä sekä huoltoajoneuvojen kääntöpaikkoina. Talvikunnossapidettävien kulkureittien kohdalla aukiot ovat asfalttipintaisia.

Sisäänkäyntiaukiot valaistaan samoilla pylsävalaisimilla kuin muuallakin alueella.

Konepajanaukiosta ja Konepajarportista sekä Konttorin ja Korttelin AK 22392 välisestä huoltoapihasta on tehty osa-alueita 4 koskeva rakennusta-paohje ja niiden toteutus suunnittelu on käynnissä.

Ruokalan ja Konttorin välissä sijaitseva Konepajarportti toimii jatkossakin yhtenä alueen sisäänkäynneistä. Nykyinen porttirakennus ja korotettu kivetty terassi puretaan. Aleksis Kiven kadun reunassa oleva teräsaita ja -portti sekä istutusalue rajaavat graniittipaadet säilytetään. Hyväkun-

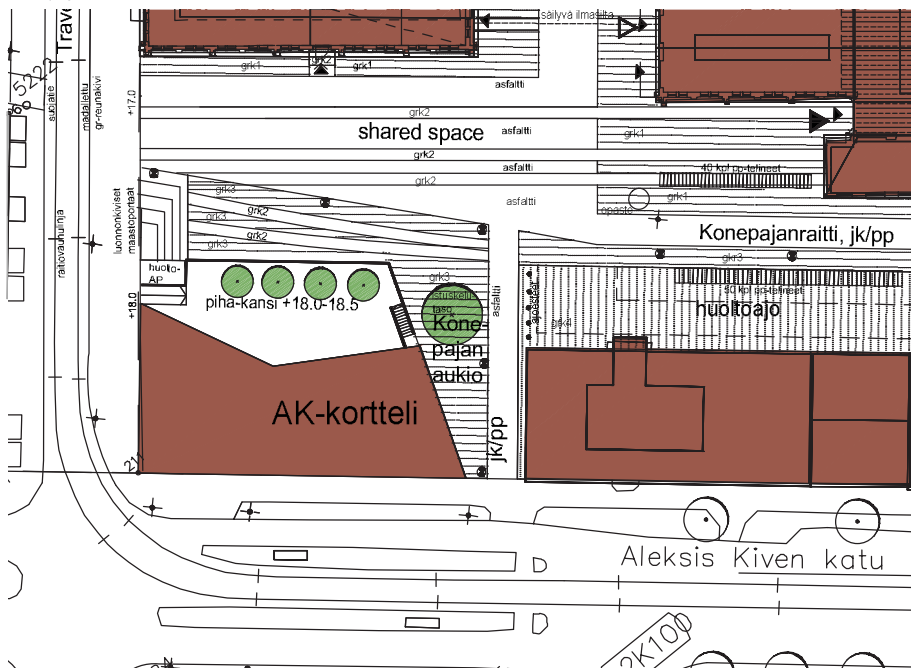
toiset puistolehmut (4 kpl) voidaan säätää ja niiden alla olevat istutukset uusitaan. Aukiolle sijoitetaan esimerkiksi istuskelukalusteita tai taideteos.

Konepajanaukio on kolmiomainen aukio, jonka rajautuu AK 22394 kortteliin ja sen kansipihan muureihin ja Oppilaskouluun. Konepajaraitin puolella se liittyy aukiomaiseen shared space-tilaan. Konepajanaukion keskelle on sijoitettu yksittäispuu katseenvangitsijaksi.

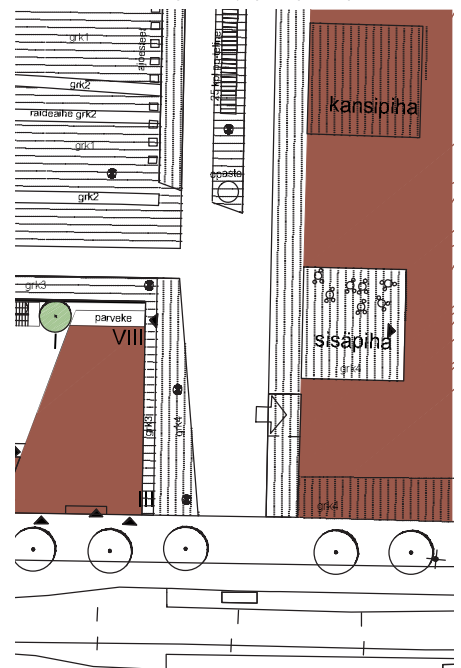
Uusien rakennusten sisäpiha

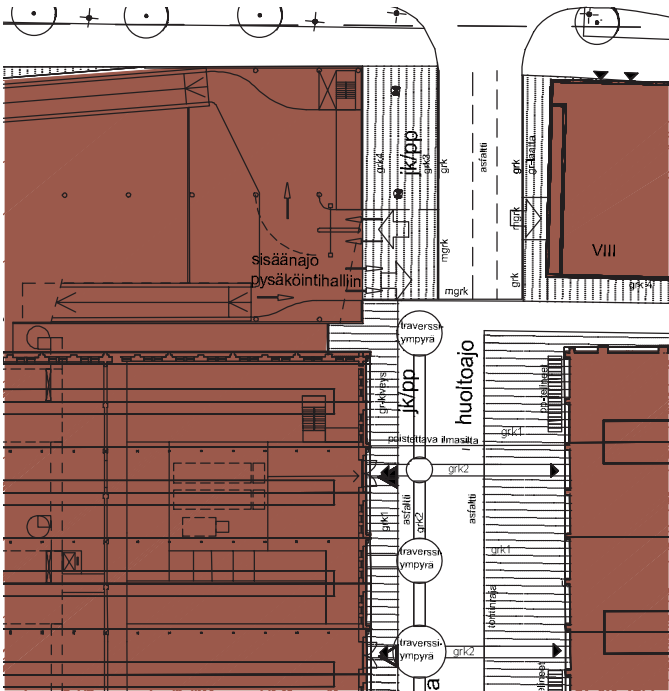
Konepajanaukio

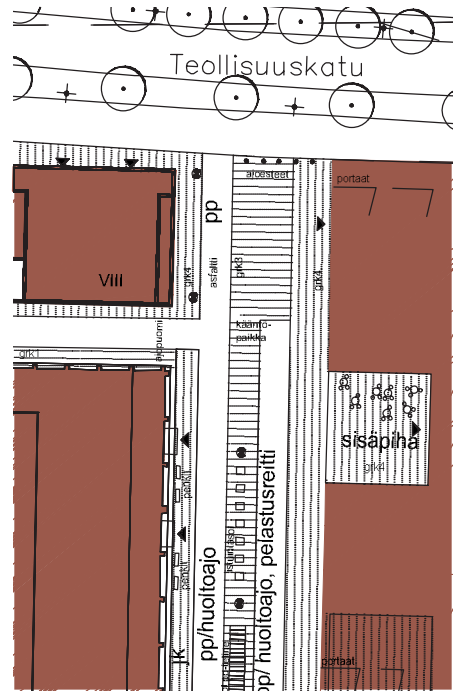
Aleksis Kiven kadun ja Konepajanaukion liittymä

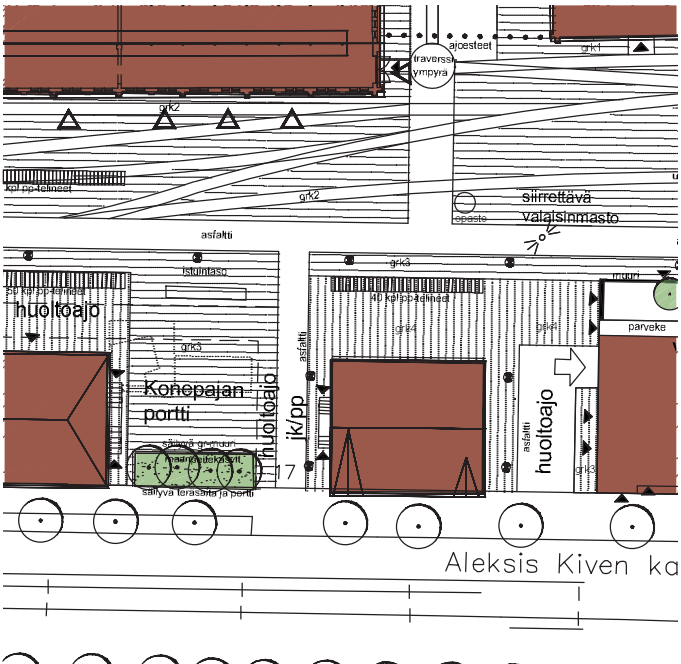

Teollisuuskadun ja Bruno Granholminkujan liittymä

Teollisuuskadun ja Konepajankujan liittymä

Konepajanportti ja korttelin 22392 huoltopiha

Aleksis Kiven ka

4.5 Konepajanraitti

Konepajanraitti yhdistää toisiinsa Konepajan eri osa-alueet sekä poikittaiset kadut. Asemakaavassa Konepajanraitti on jalankululle ja pyöräilylle varattu katu. Huoltoajo on sallittu vain Traverssikujalta Kokoonpanohallin kulmalle saakka. Raitti toimii myös kortteleiden AK 22392 ja AK 22394 kohdalla pelastusreitinä.

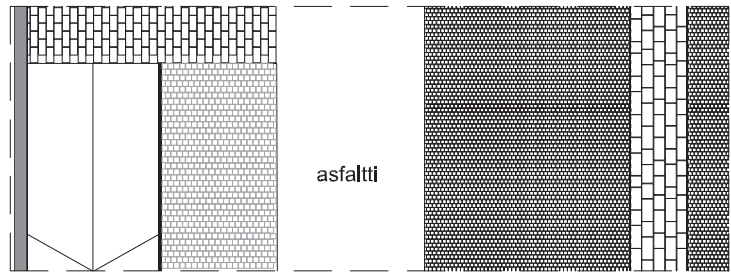
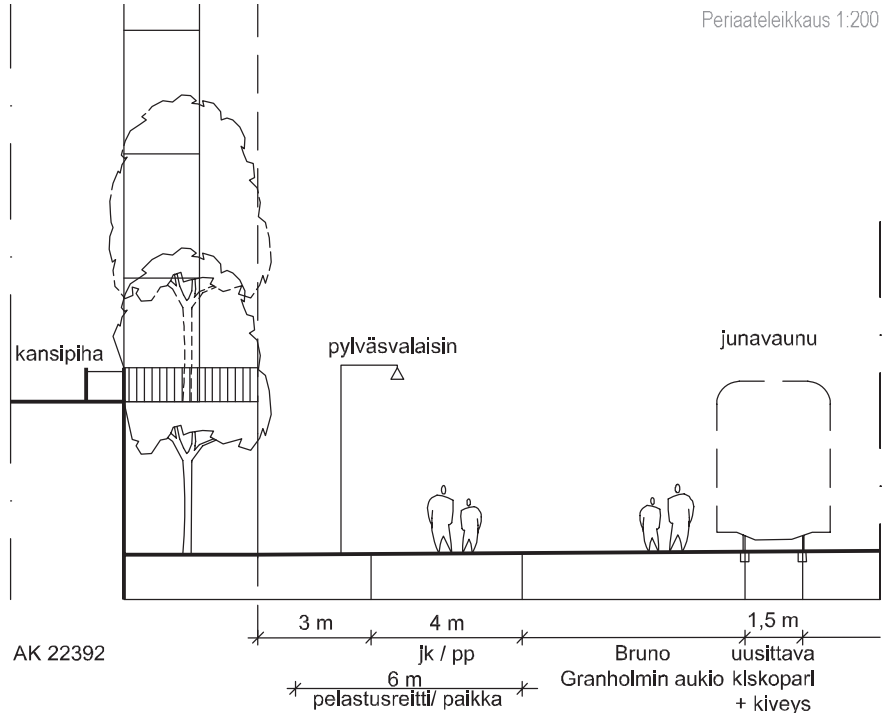
Konepajanraitti jatkuu jalankulku- ja polkupyöräilyreitteinä konepajan pohjoisosaan kohti Itä-Pasilaa. Konepajanraitti risteää raitiovaunuliikennettä palvelevan Traverssikujan kanssa ja ylitys tapahtuu suojatien kohdalla. Maalaamon päädyssä Konepajanraitti laajenee aukiomaiseksi shared space-tilaksi, jossa sekä jalankulkijat, pyöräilijät ja huoltoajo liikkuvat tasa-arvoisesti. Traverssikujan reunaan on maaston tasoeron vuoksi tehtävä maastoportaat tai luiska. Maalaamon kulmalla maasto on tasossa kadun kanssa.

Neljän metrin levyisen raitin pintamateriaali on musta asfaltti. Käytävää jäsentävät graniittikiveykset (vaalea kiveys Aleksis Kiven kadun puolella ja tumma kiveys konepajarakennusten puolella).

Raitin päätteenä on toimistokortteli, jonka läpi pääsee Sturenkadulle. Virallinen pyörätie jatkuu Konepajankujan välityksellä Aleksis Kiven kadun ja Sturenkadun polkupyöräverkostoihin.

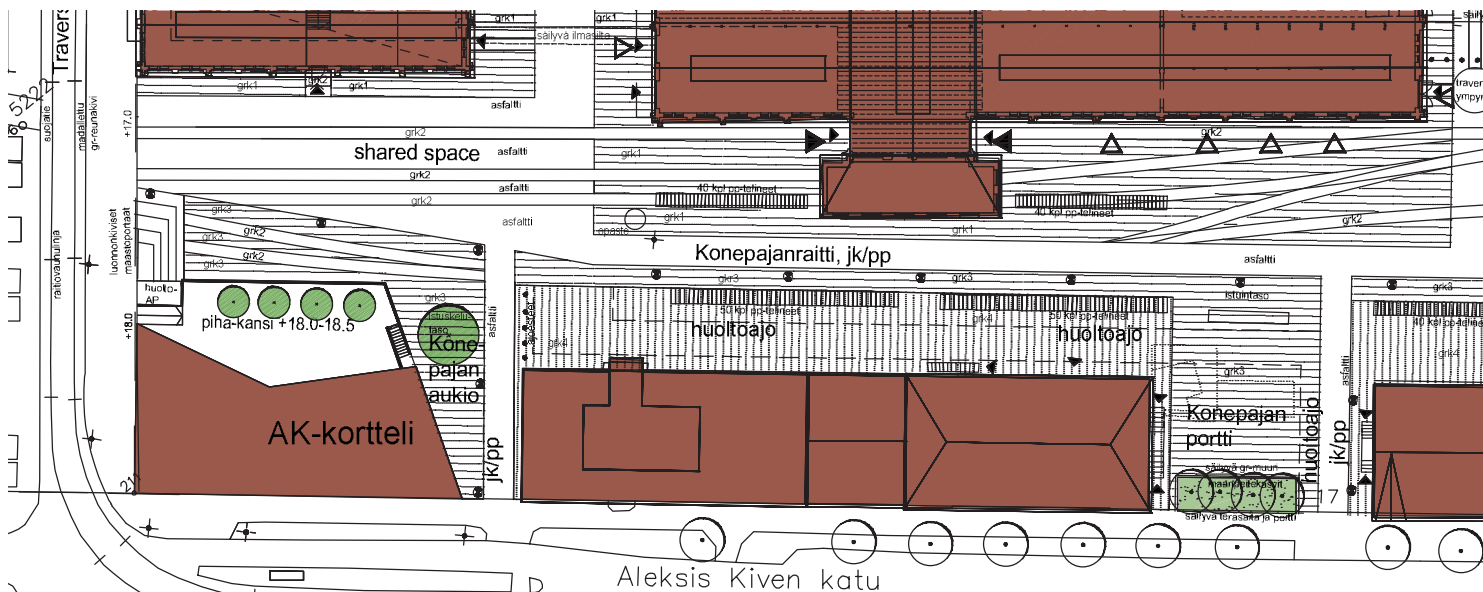
Konepajaraitin poikki kulkee teknisen huollon tunneli, jonka sijainti on huomioitava jatkosuunnitelussa rakenteiden ja valaisimien sijoittamisessa.

Periaateleikkaus 1:200

Kiveysperiaate

Konepajanraitti 1:1000

Konepajaraitin kaava-alueella on säilyneitä raidetukikoja. Kiskot pyritään säilyttämään osalla shared space-alueella. Purettavat kiskot tulee varastoida ja niille tulee etsiä uusiokäyttöä muualla konepaja-alueella.

Aluetta palvelevat info/opasterakenteet sijoitetaan raitin ja Konepajanpasaasin, Bruno Granholmin kujan sekä Konepajan kujan risteysiin näkyvälle paikalle.

Tarvittaessa tulee pohtia, miten ajoesteillä ohjataan raitin liikennettä. Pelastusreiteillä liikenteen rajoittaminen muulla kuin ajopuomeilla ei ole mahdollista.

Valaistus

Konepajaraitti valaistetaan samanlaisilla pylväsvalaisimilla kuin Konepajaraitin jo toteutuneessa pohjoisosassa.

Tekninen kooste:

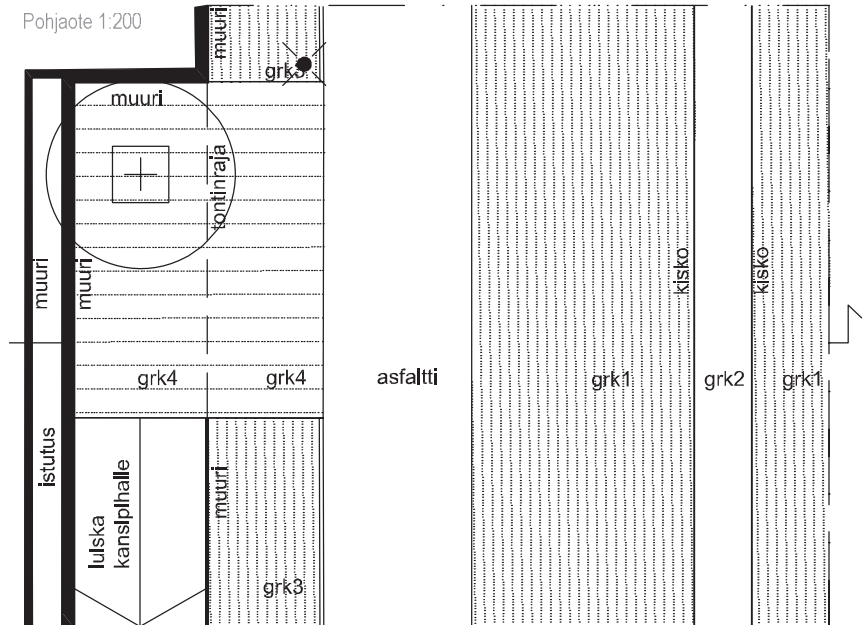
Valaistusluokka K3, valaistusvoimakkuus Em 7,5lx ja Em1,5lx.

Valonlähde: sama tai vastaava kuin jo Konepajaraitin toteutuneella pohjoisosalla, lampun värin- toisto Ra>60 ja värielämpötila <= 3000K.

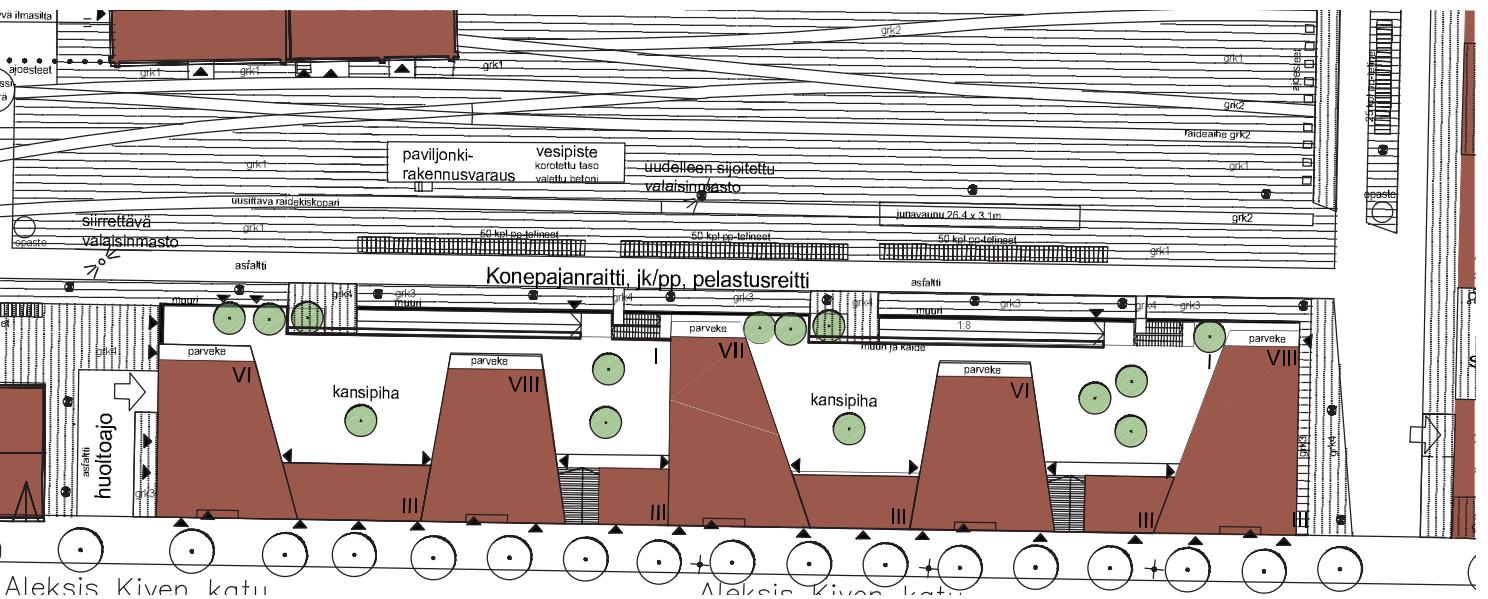
Valaistuskalusteet:

Pylväsvalaisin malli Konepajaraitti, väri RAL 7016.

Pohjaote 1:200

Konepajaraitin toteutunut pohjoinen osa

4.6 Konepajanpasaasi

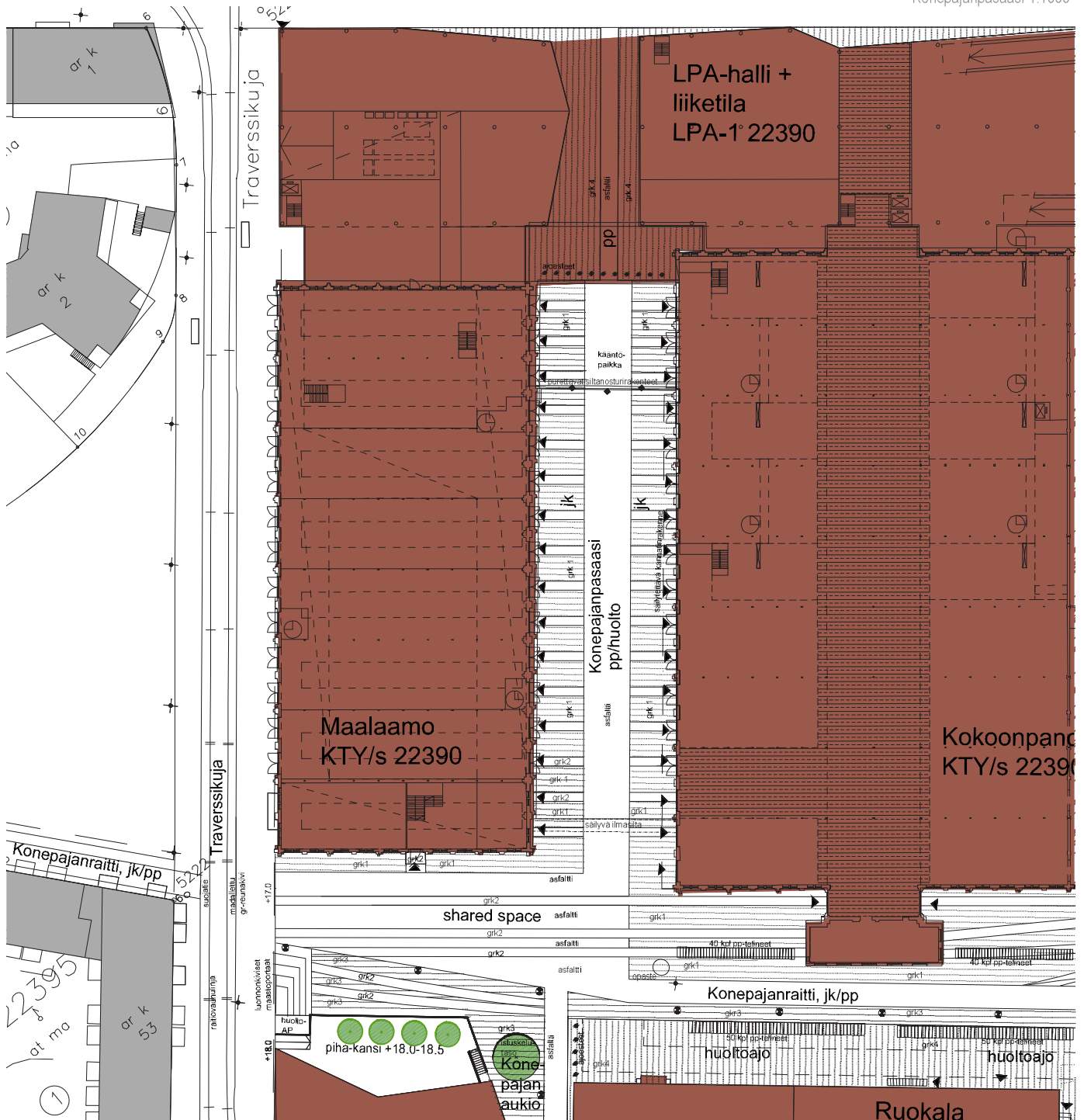
Konepajanpasaasi on asemakaavan mukaisesti jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu. Konepajanpasaasi on koamea, pelkistetty, pitkittäinen tila, jota rajaavat Maalaamo ja Kokoonpanohallin kaarevien pariovien

aukottamat julkisivut.

Pasaasi on jaksotettu kolmeen noin 8 metrin levyiseen vyöhykkeeseen. Keskikaista on asfalttipintaista katualuetta, jossa huoltoajoreitti ja pyörätie ovat rinnakkain. Pasaasin laidoilla olevat 8 metrin levyiset seinusta-alueet ovat KTY -tonttia.

Niiden pintamateriaali on harmaa graniittikiveys. Raideaiheet erotetaan peruspinnasta poikkeavalla graniittikiveyksellä alueelle yhtenäisen periaatteen mukaisesti. Rakennusten seinustoille jää jalankulkuvyöhyke, jossa myös on tilaa oleskelulle ja esimerkiksi terassitoiminnoille.

Konepajanpasaasi 1:1000

Nykyinen sähköjunahalli puretaan ja tilalle rakennetaan pysäköintihalli (LPA-tontti). Rakennuksen läpi on linjattu jalankulku- ja pyörätieyhteys. Huoltoajon kääntöpaikka on LPA-rakennuksen edustalla. Enintään 8 metrin pituiselle ajoneuvoille mitoitettu kääntöpaikka ulottuu tonteille sekä sivuaa pyörätietä. Huoltoajon tilantarve sekä kuormitus täytyy huomioida myös tonttien jatkosuunnittelussa. Konepajapasaasin päätteeksi tarvitaan ajoesteet, jotta läpiajo ei ole mahdollista.

Konepajanpasaasin tilakokonaisuuteen sijoituu monta vanhaa aluerakennetta. Maalaamon ja Kokoonpanohallin välinen ilmasilta säilytetään osana uutta opastus- ja valaistusjärjestelmää. Konepajanpasaasin siltanosturi kannatinrakenteineen puretaan, koska sen kannatintolpat sijoittuvat kulkureiðille. Kokoonpanohallin julkisivuun on kiinnitetty ajolangan kannatinrakenteen. Rakenteen säilyttämisen edellytykset sekä sen hyödyntäminen valaistuksen osana tulee selvittää jatkosuunnittelussa. Koska aluerakenteet ovat osittain KTY-tonteilla, osittain katualueella, niiden kunnostuksesta ja ylläpidosta tulee tehdä rasitesopimukset.

Konepajaraitin reunalla (pääosin KTY-tontin puolella) on teknisen huollon tunneli, jonka sijainti on huomioitava jatkosuunnittelussa ja rakenteiden sijoittamisessa.

Konepajanpasaasille ei sallita kiinteitä kalusteita ja varusteita. Tonteille sijoittuvat terassien kalusteiden tulee noudattaa alueen yleisiä kalusteohjeita.

Valaistus

Suojeltavien rakennusten seinustoilla valaisimet on kiinnitetty seiniin nykyisille valaisinpaikoille sisäänkäyntien yhteyteen. Valaistustapa on sama kuin nykyiselläkin valaistuksella eli suora ja alaspäin suuntautuva. Valaisintyyppi varustetaan asymmetrisellä optiikalla jotta seinäpinta valottuu korostumattoman pehmeästi ja valo kantautuu aukion pinnalle. Tiilipintojen luonteen ja värin vuoksi valon värisävyksi tulee 2700K (erittäin lämmin valkoinen).

Yleisvalaistusta täydennetään tarvittaessa rakennusten seiniin kiinnittyvällä ripustusvalaistuksella. Valaisintyyppi on sama kuin Bruno Granholmien aukiolla.

Aluerakenteita (ilmasillat) käytetään valaistuksen osana niin opastuksen kiinnitysrakenteina kuin valaistuksellisina elementteinäkin. Ne toimivat kiinnityspisteinä täydentävälle yleisvalaistukselle ja rakenteita itseään valaisevalle korostus- ja erikoisvalaistukselle.

Tekninen kooste:

Valaistusluokka K3, valaistusvoimakkuus Em 7,5lx ja Em1,5lx.

Valonlähde: lampun värintoisto Ra>80 ja väriämpötila <= 3000K.

Valaistuskalusteet:

Seinävalaisin Konepaja-valaisin tai HESS Village Wall ja seinäkiinnike, kiinnikkeen väri musta, valaisinosa kirkas PMMA

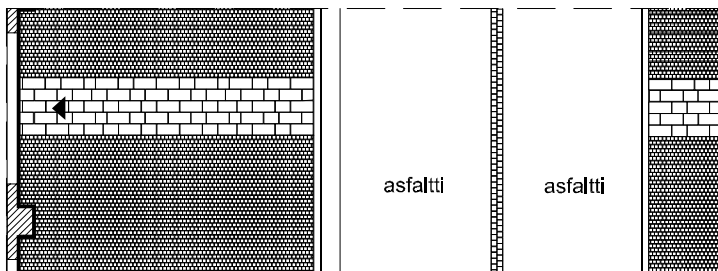
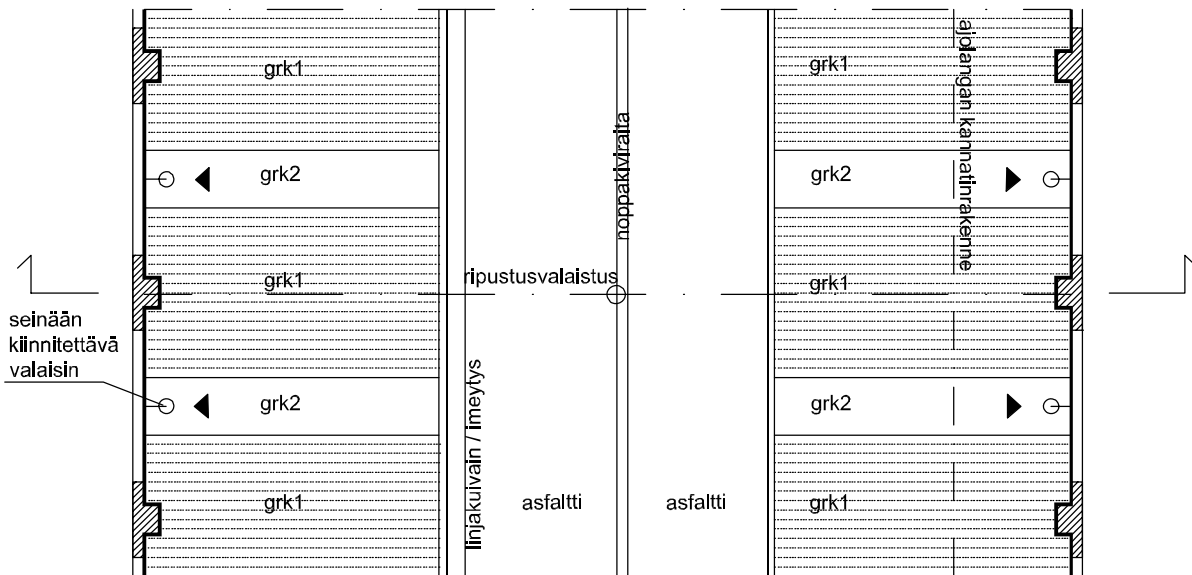
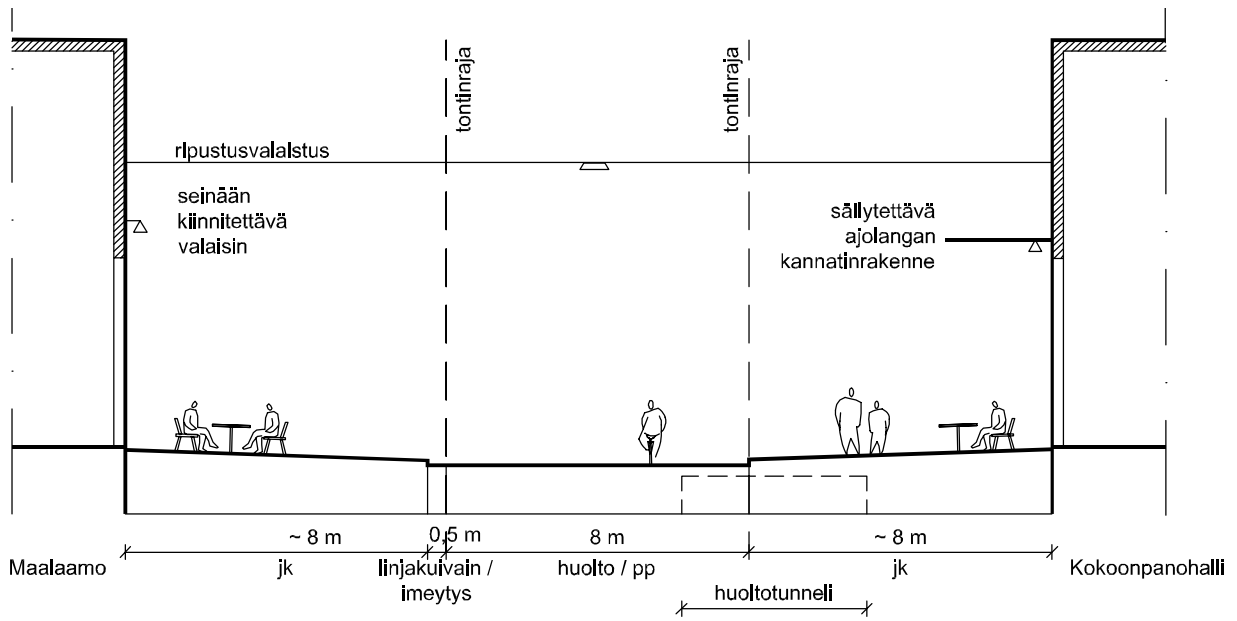
Vaijerivalaisin Philips FreeStreet

Erikoisvalaistus: ilmasilloihin integroitu korostusvalaistus ja täydentävä yleisvalaistus

Hess, Village seinävalaisin

Näkymäkuva Konepajanpasaasilta Teollisuuskadun suuntaan

Yöperspektiivi Konepajanpasaasilta

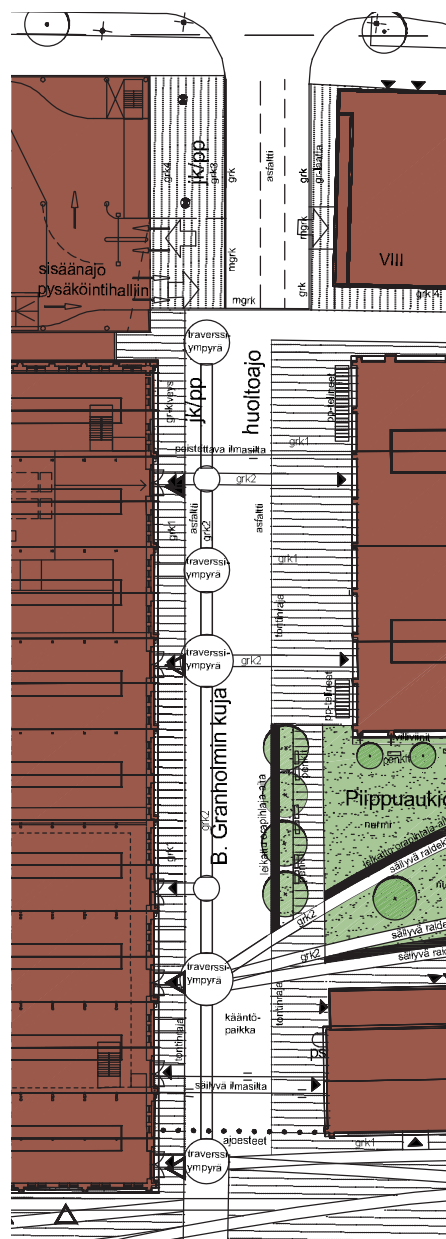

4.7 Bruno Granholmin kuja

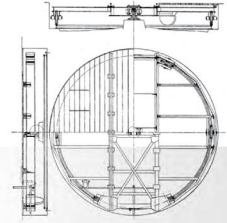
Bruno Granholmin kuja on jalankululle ja pyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu. Suojeltavien rakennusten tontit ja Piippuaukion kasvilisuus työntyvät osaksi katutilaa. Katualueen leveys on noin 12 metriä.

Kujaa rajaavat Kokoonpanohalli, Paja, Voimala sekä Teollisuuskadun reunalle tulevat uudet rakennukset. Kujalla huoltoajoreitti ja pyöräreitit toimivat rinnakkain. Vanhat traverssiympyrä-aiheet ja niitä yhdistävä kujan suuntainen raide sekä kujaa poi-

Bruno Granholmin kuja 1:1000

Vaunujen telien siirtelyyn riittävä raitteen kääntölaiva.
(Kuva: Salonen 2002, 7.)

kittain jäsentävät raideaiheet palautetaan näkyviin kivettyinä pintoina. Muu kadunpinta on asfalttia. Asfalttiin rajautuvat tonttien kiveykset ovat samaa materiaalia kuin Bruno Granholmin aukion peruspinta. Kiveysten tulee olla harmaata graniittikiveystä. Raideaiheiden kiveysten tulee täyttää esteettömyyden perustason vaatimukset.

Bruno Granholmin kujan ja Teollisuuskadun liittymä on normaali katuliittymä. Ajoliittymät kujalta LPA- ja KTA-tonteille tehdään normaaleina tonttiliittyminä. Pysäköintihalleihin ajo tapahtuu mädallettujen reunakivien sekä jalkakäytävän ja pyörätien ylitse. Kujalla ei sallita läpiajoa, joten huoltoajon kääntöpaikat ovat rakennusten edustoilla, osittain tonttien puolella. Tarvittaessa Voimalan kohdalle sijoitetaan ajoesteet.

Reunakiviä pyritään välttämään muualla kuin Bruno Granholmin kujan päädyssä. Mikäli reunuksia tarvitaan, niiden tulee olla graniittia. Tontin puolella voidaan käyttää myös lattateräsreunuksia.

Bruno Granholmin kujalle on tulossa uutta kunnallistekniikkaa palvelevia putkilinjoja. Tästä syystä kujalla olevaa maanalaisista kivi- ja viemäriä ei saada säilymään. Myös kujalla kasvavat huonokuntoiset puut poistetaan. Piippuaukiolta tuleva maanalaiselle johdon varaus on huomioitava jatkosuunnittelussa.

Pajan ja Kokoonpanohallin välillä oleva ilmasilta sekä Voimalan ja Kokoonpanohallin välillä oleva ilmasilta pyritään säästämään ja integroimaan osaksi valaistusta ja opastusjärjestelmää. Koska rakenteet ovat osittain KTY- tonteilla, osittain katualueella, niiden kunnostuksesta ja ylläpidosta tulee tehdä rasitesopimukset.

Kujan päätteeksi, näkyvään paikkaan, sijoitetaan inforakenne.

Valaistus

Bruno Granholmin kuja valaistetaan rakennusten seinini kiinnitetyillä valaisimilla. Valaisimet kiinnite-

tään nykyisille valaisinten paikoille.

Valaistustapa on sama kuin nykyiselläkin valaistuksella eli suora ja alaspäin suuntautuva. Valaisintyyppi varustetaan asymmetrisellä optiikalla, jotta seinäpinta valottuu korostumattoman pehmeästi ja valo kantautuu aukion pinnalle. Tiilipintojen luonteen ja värin vuoksi valon värisävyksi tulee 2700K (erittäin lämmin valkoinen).

Yleisvalaistusta täydennetään tarvittaessa rakennusten seinini kiinnittyvällä ripustusvalaistuksella. Valaisintyyppi on sama kuin Bruno Granholmin aukiolla.

Aluerakenteita (ilmasillat) käytetään valaistuksen osana niin opastuksen kiinnitysrakenteina kuin valaistuksellisia elementteinäkin. Ne toimivat kiinnityspisteinä täydentävälle yleisvalaistukselle ja rakenteita itseään valaisevalle korostus- ja erikoisvalaistukselle.

Tekninen kooste:

Valaistusluokka K3, valaistusvoimakkuus Em 7,5lx ja Em1,5lx.

Valonlähde: lampun värintoisto Ra>80 ja värielämpötila <= 3000K.

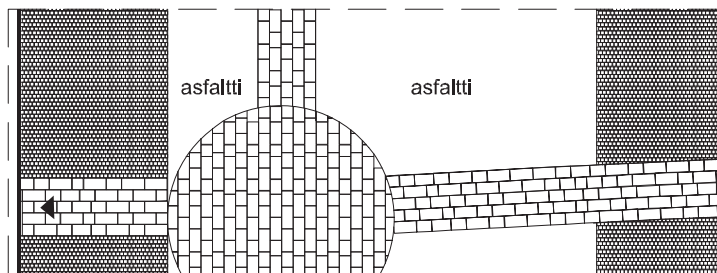
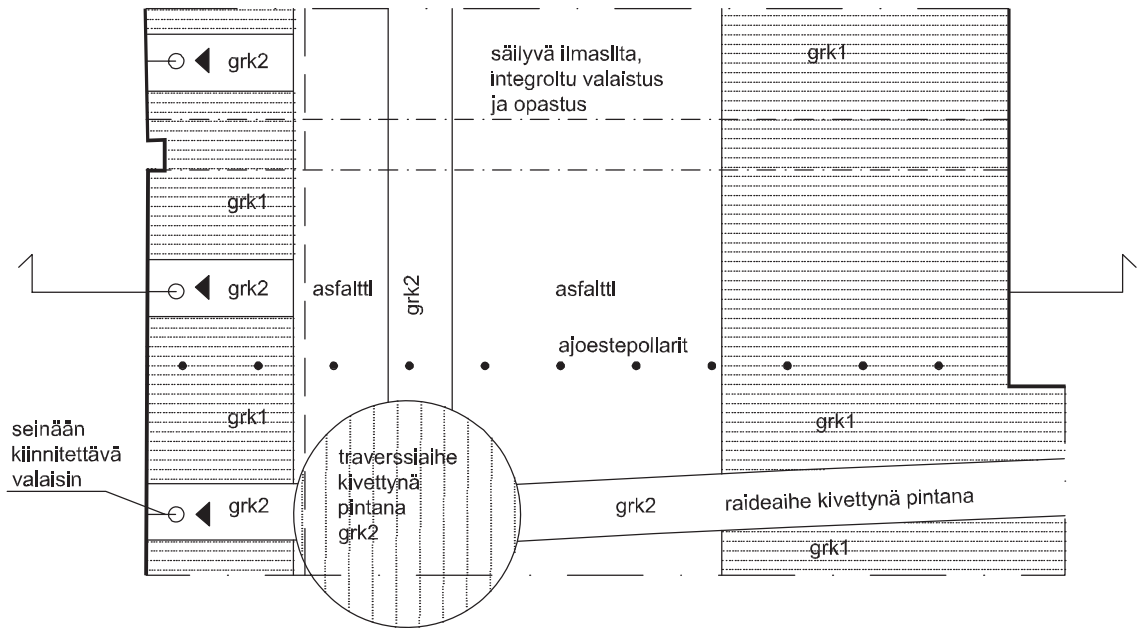
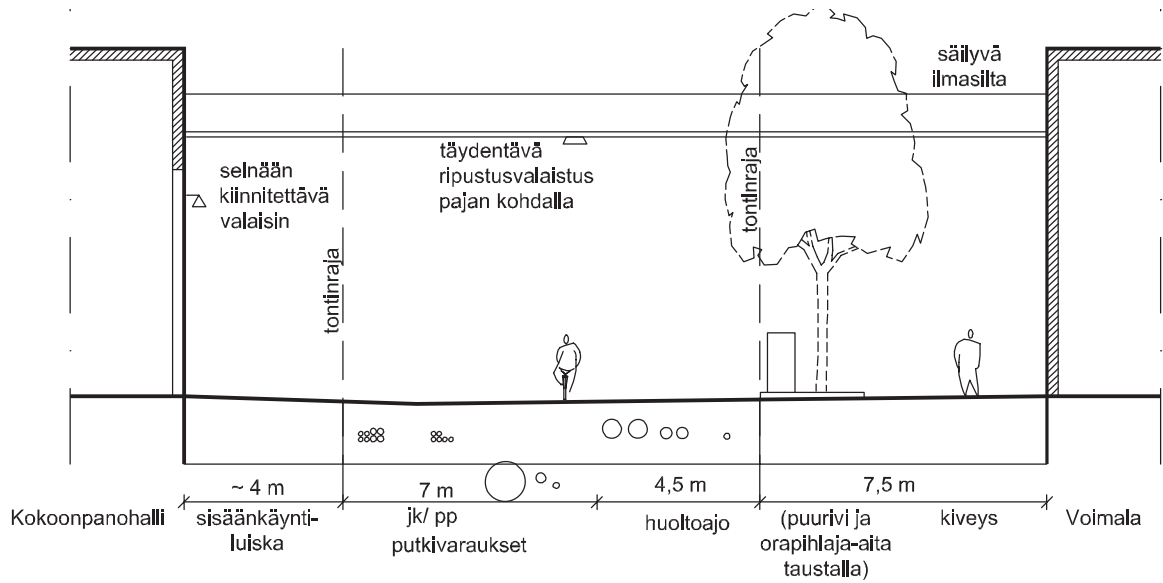
Valaistuskalusteet:

Seinävalaisin Konepaja-valaisin tai HESS Village Wall ja seinäkiinnike, kiinnikkeen väri musta, valaisinosa kirkas PMMA

Vaijerivalaisin Philips FreeStreet

Erikoisvalaistus: ilmasilltoihin integroitu korostusvalaistus ja täydentävä yleisvalaistus

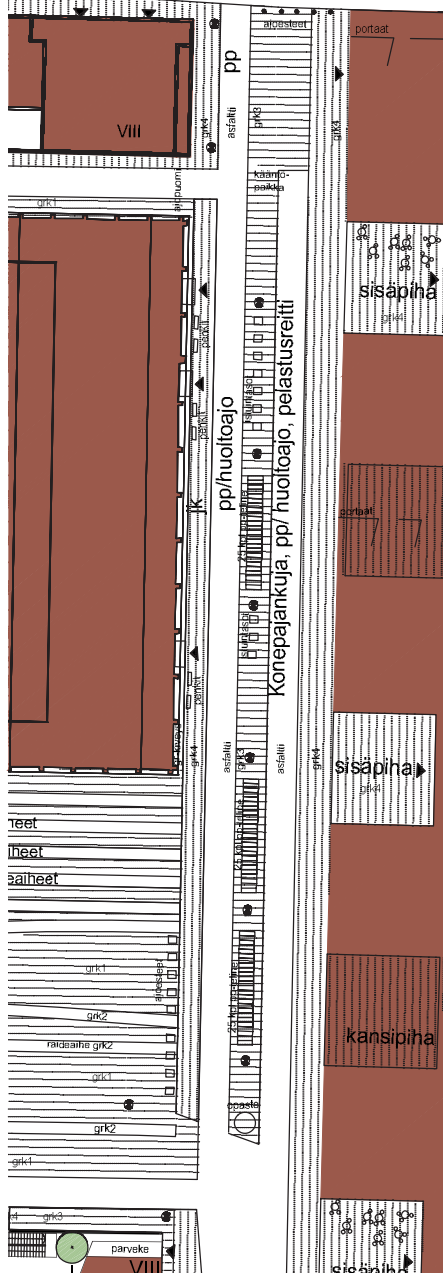
4.8 Konepajankuja

Konepajankuja on noin 20 metriä leveä katutila, jota rajaavat Aluskehysosasto sekä KT 22403-kortteli. Sen aukiomaiset sisäpihat avautuvat kujan suuntaan.

Aleksis Kiven kadun risteys on tärkeä saapumissuunta alueelle ja kujalta avautuu pitkä näkymä Konepajanraitille sekä Bruno Granholmin aukiolle.

Konepajankuja on jalankululle ja pyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu. Katualueella on rinnakkain kaksi 4 metrin levyistä asfalttipin-

Konepajankuja 1:1000

taista reittiä, joista molempia voidaan käyttää huoltoajoon sekä polkupyöräilyyn. Leveä keskikaista on jäsennetty kiveyksellä ja sille voidaan sijoittaa oleskelukalusteita tai polkupyörätelineitä. KT-korttelin puolella Konepajankujaa käytetään pelastusreitteinä.

KT-korttelin pysäköintihallin ajoliittymä on Aleksis Kiven kadulta. Kaavassa Teollisuuskadulle ei sallita ajoa, tarvittaessa läpiajo estetään ajoestein. Huoltoajon kääntöpaikkana toimii sisäänkäyntiaukio Teollisuuskadun päässä. Aukio sijaitsee maanalaisen pysäköintihallin kansirakenteen päällä, joten uusien rakenteiden tilavaraukset ja käyttökuormat on huomioitava jatkosuunnittelussa.

Rakennusten edustojen jalankulkupintoina toimivat kiveykset ovat esteettömyyden perustason täyttävää vaaleanharmaata graniittikiveystä. Aluskehysosaston seinustan kapea kiveyskaista liittyy rakennuksen Bruno Granholmin aukion harmaaseen graniittikiveykseen.

Infopiste on sijoitettu näkyvälle paikalle Konepajanraitin ja -kujan risteykseen.

Valaistus

Konepajankuja valaistetaan KT-korttelin ja Aluskehysosaston väliin sijoitetuilla pylväsvalaisimilla. Pylväät ovat tyypiltään samanlaisia kuin alueen muutkin peruspylväät. Valaisinvarteen kiinnitetään kaksi valaisinpäätä. Valaisinten sijoittelussa on huomioitava sisäänkäyntien sijainti sekä huoltoajon ja pelastusreitit tilavaatimukset.

Aluskehysosaston sisäänkäyntijulkisivuilla on lisäksi seinään kiinnitetyt valaisimet sisäänkäyntien kohdalla.

Tekninen kooste:

Valaistusluokka K3, valaistusvoimakkuus Em 7,5lx ja Em1,5lx.

Valonlähde: sama tai vastaava kuin jo Konepajanraitin toteutuneella pohjoisosalla, lampun värin- toisto Ra>60 ja värilämpötila <= 3000K.

Valaistuskalusteet:

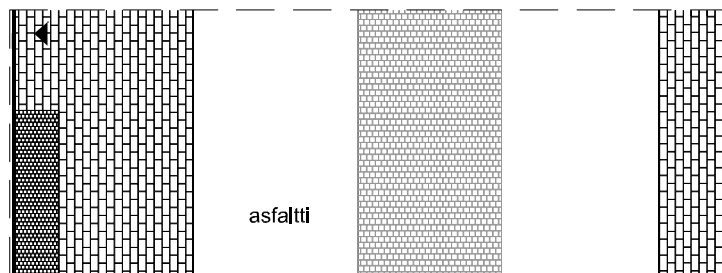
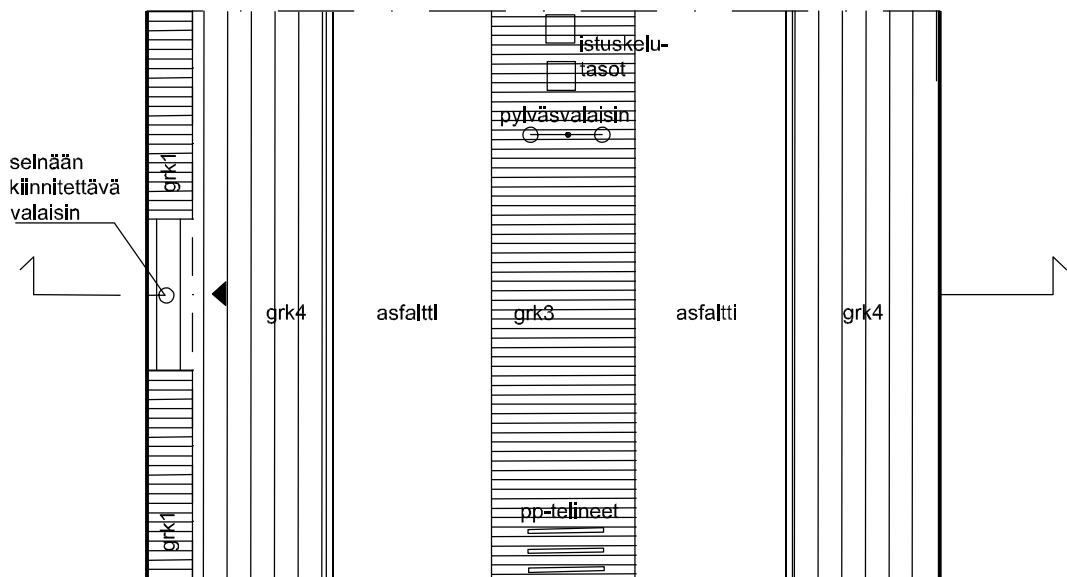
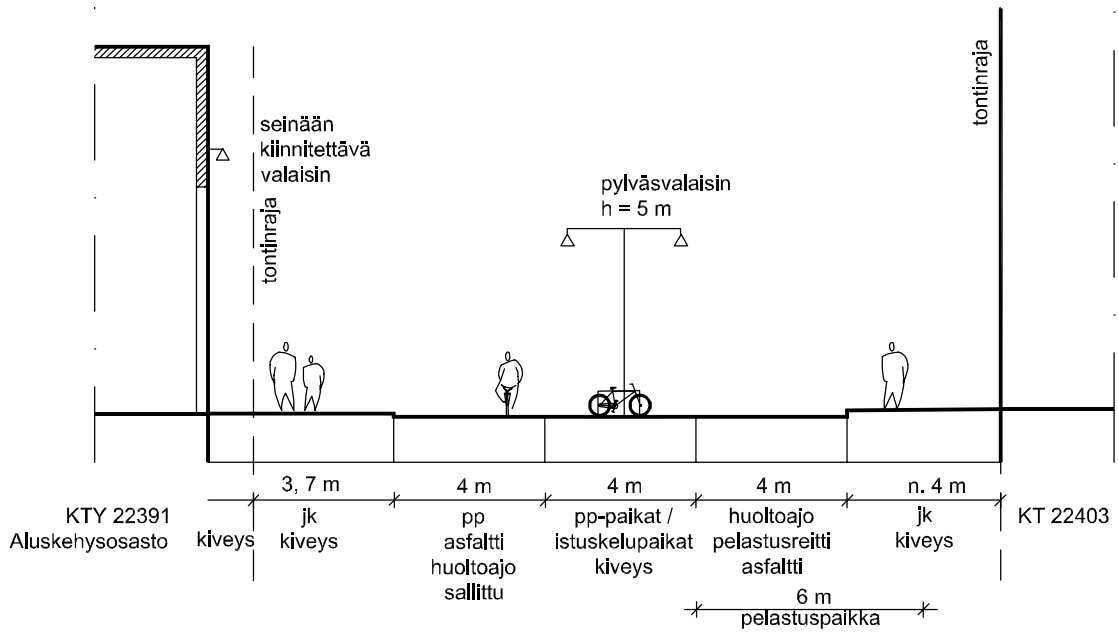
Pylväsvalaisin malli Konepajakujalla, 2-päinen valaisinvarsi, sisäänkäyntiaukioille tavallinen valaisinvarsi, väri RAL 7016.

Seinävalaisin Konepaja-valaisin tai HESS Village Wall ja seinäkiinnike, kiinnikkeen väri musta, valaisinosa kirkas PMMA.

Erikoisvalaistus:

Infopisteisiin integroitu korostusvalaistus, kalustetoteutuksessa.

5 Korttelialueet

5.1 Uudet rakennuskorttelit

Uusien rakennuskortteleiden liittyminen julkiseen ulkotilaan

Konepaja-alueen rajautuminen suhteessa ympäristöönsä muuttuu vahvasti. Uudet asuin- ja toimistorakennukset muodostavat selkeälinjaiset, muurimaiset rajat alueelle. Uusien rakennusten kerroskorkeus ylittää selvästi alkuperäisen mittakaavan. Rakennusten väleistä ja tornimaisten rakennusmassojen lomitse ympäröivä kaupunki hahmottuu yhä maisemassa.

Jalustaosan aukotusten tulisi vastata vanhojen rakennusten korkeutta ja mittakaavaa sekä yksityiskohtien korostaa rakenteen massiivista ilmettä. Julkiseen ulkotilaan avautuvien rakennusten aukotusten mitoituksen tulisi vertautua konepajan rakennusten kahden kerroksen korkuisiin oviaukkoihin.

Ulkotilaa rajaavien muurien tulee olla julkisivuiltaan selkeitä, hienovaraisesti jäsenneiltyä, aukotusten mittakaava riittävän suuri (suhteessa konepajarakennusten aukotuksiin). Muurien ma-

teriaalina käytetään punatiiltä.

Uusien rakennusten seinustoilla ja sisäänkäyntien yhteydessä noudatetaan periaatetta, jonka mukaan seinustojen kiveykset ovat vaaleanharmaata graniittikiveystä. Kiveysten tulee olla esteettömiä ja niiden koon tulee erottua riittävästi sisääntuloaukioiden (Konepajanportti, Konepajanaukio ja muut katuihin liittyvät aukiot) vaaleaharmaista noppakivetyistä pinnoista.

Asuinkortteleiden pihat ovat korotettuja kansipihoja, joiden tulisi alistua julkiselle ulkotilalle. Asuinpihojen leikkivälineet, pihakalusteet yms. tulisi kätkeytyä muurien, aitojen ja kasvillisuuden taakse. Pihojen kasvillisuuden tulisi muodostaa selkeitä, suurilinjaisia aiheita Konepajan alueelta katsottuna. Rakennusten kansipihoille tulee istuttaa vain pienikokoisia puita, h= max 5 m (esimerkiksi koristeomenapuut, orapihlajat).

Kaikki rakennusten aidat ja kaiteet tulee olla maalattua terästä, väri musta, RAL 7016.

Valaistus

Piha-alueiden valaistus ja sisäänkäyntien valaistus tulee yhteen sovittaa mittakaavaltaan alu-

een yleiseen valaistussilmäeseen ja tehoihin. Mittakaavaksi eteenkin kansipihoille suositellaan pollaritasoista valaistusta, jotta mahdolliset häikäisy pisteet jäävät muurien, aitojen ja kasvillisuuden taakse. Mahdolliset siniin kiinnittyvät valaisimet tulee suunnasta hallitusti ja varustaa korkealaatuisin häikäisysojuihin.

Uusien rakennusten rakennustapaohjeistus

Uudessa rakentamisessa, eritoten kaksikerroksisen podestin osalla, noudetaan karkeaa muurustapaa korjausrakentamisen tavoin. Julkisivun jäsentelyssä suositaan alueella vallitsevaa mittakaavaa. Ikkuna-aukot nousevat läheltä maan tasoa puolentoista tai kahden kerroksen korkeuteen. Pieni mittakaava saavutetaan ikkunajakojen avulla. Muurauksessa käytetään pääosin ympäröivän rakennuskannan mukaisia tiilimalleja sekä muuraus- ja saumaustapoja. Kierrätystiilien käyttö tai toisaalta modernit tiilikuviointit ovat yhtälailla mahdollisia, kun strukturointi on tiilen ja ympäröivän rakennuskannan mittakaavan mukainen. Myös tiilien ja saumojen värimaailma noudattelee podes-

Näkymä Aleksis Kiven kadulta
Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy

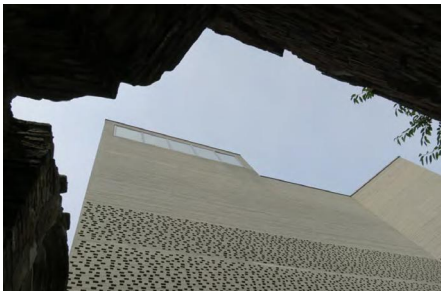
Verkatehtaan Kulttuuritehdas
Arkkitehtitoimisto JKMM Oy

Gantenbein Viinitarha, Sveitsi
Bearth&Deplazes Architecten
Kuva: Ralph Feiner / Gramazio&Kohler

Kolumba Museo, Saksa
Peter Zumthor
Kuva: Arkkitehtitoimisto JKMM Oy

Galleria 'Am Kupfergraben 10', Saksa
David Chipperfield Architects
Kuva: Arkkitehtitoimisto JKMM Oy

Gantenbein Viinitarha, Sveitsi
Bearth&Deplazes Architecten
Kuva: Ralph Feiner / Gramazio&Kohler

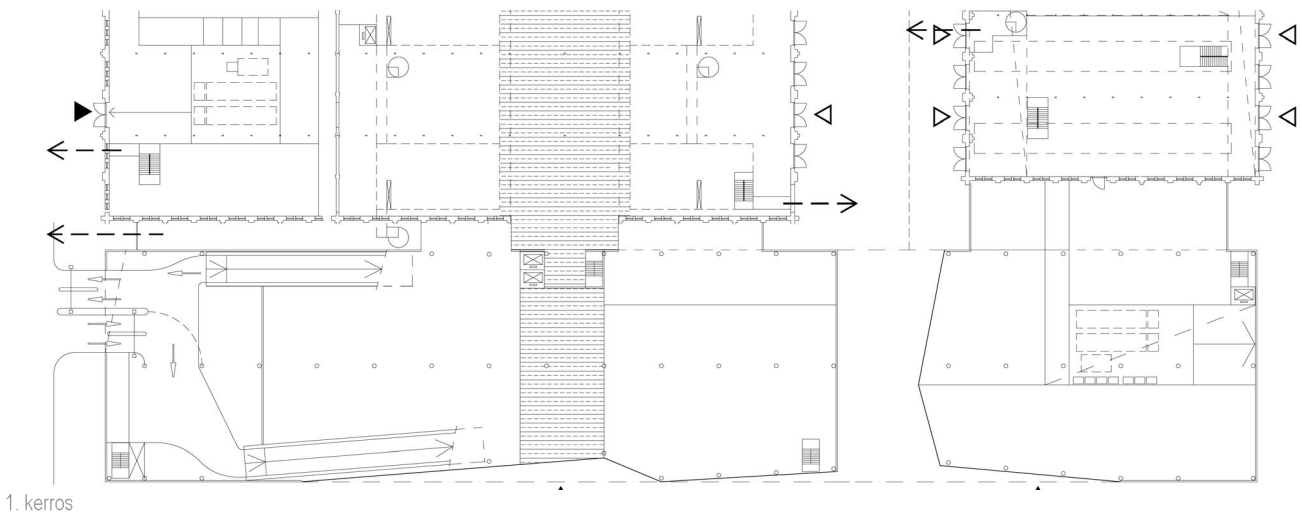

tissa konepajan alueen nykyistä värimaailmaa, punatiilen sävyjä ja harmaata saumaa. Käsin lyödyn kaltainen ruukin tiili on mahdollinen, jos kierrätystiiliä ei ole käytettävissä. Muuraussaumoissa voidaan harkita sauman kevyttä ylitasoitusta tai säkikiertoa. Ylemmissä kerroksissa tavoitellaan vaalea ilmettä alueelle 4 luodun periaatteen mukaisesti. Karkea kolmikerrosrappaus käsiteltynä kalkkimaalilla tai vaalea paikallamuuraus ovat keinoja ilmeen saavuttamiseksi.

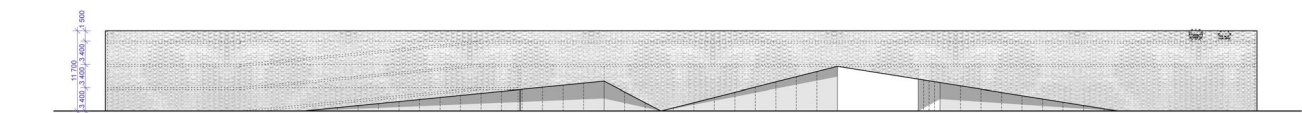
Kortteli KTA 22391 (Hybridirakennus)

Korttelista on tehty viitesuunnitelma kaavoituksen pohjaksi. Rakennuksen massoitelu perustuu kahden kerroksen korkuiseen jalustamuuriin ja korkeampiin torneihin. Asuntopihat sijoittuvat kannelle tornien väleihin. Rakennuksen maatasokerroksiin on sijoitettu liike- ja toimistotiloja, jotka aukeavat Bruno Granholmin aukion suuntaan. Rakennuksen alle on tulossa maanlainen pysäköintihalli, jonka ajoyhteys on Teollisuuskadulta Bruno Granholmin kujalle.

Kortteli AK 22392

1. kerros

Julkisivu Teollisuuskadulle

Julkisivu Traverssikujalle

Korttelista on tehty viitesuunnitelma kaavoituksen pohjaksi. Tämä korttelin yksityiskohtaisemat rakennustapaohjeet on määritelty osa-alueella 4 koskevassa julkaisuissa Pasilan konepaja, osa-alue 4, rakennustapaohje sekä julkisten ulkotilojen ja valaistuksen suunnitteluohje, 2014:1.

Kortteli AK 22394

Korttelista on tehty viitesuunnitelma kaavoituksen pohjaksi. Tämä korttelin yksityiskohtaisemat rakennustapaohjeet on määritelty osa-alueella 4 koskevassa julkaisuissa Pasilan konepaja, osa-alue 4, rakennustapaohje sekä julkisten ulkotilojen ja valaistuksen suunnitteluohje, 2014:1.

Kortteli KT 22403

Korttelista on tehty viitesuunnitelma kaavoituksen pohjaksi. Massiivinen kuusikerroksinen rakennusrunko jäsentyy siihen lovetujen aukoiden ja kansipihojen kautta. Rakennus avautuu maatasossa olevien aukoiden kautta Konepajankujan suuntaan. Rakennuksen alle on tulossa maanlainen pysäköintihalli, jonne on ajoyhteys Konepajakujalta.

(Kortteli 22390 LPA-1)

Sähköjunahallin korvaavan liike- ja pysäköintitalon rakennustapaohjeistus

Vanhan sähköjunahallin korvaava uusi rakennus määrittelee merkittävästi aluetta Teollisuuskadulle. Etelä- ja pohjoispäässä uusi rakennus liittyy vanhoihin Kokoonpano- ja Maalaamo-halleihin. Ylimmät kerrokset on varattu pysäköinnille liiketilojen sijaitessa maantasossa. Rakennuksen päätyihin on esitetty seinämaalauksia tai keramiikkaa esimerkiksi taidekilpailun kautta. Pitkä julkisivu voidaan muurata valoa läpäisevästi algoritmisen suunnitelman ohjaamana. Liiketilojen osalta julkisivu on lasilla lämmöneristetty. Katutasolla, näyteikkunoiden osalla lasit ovat näkyvissä. Julkisivulinjan alareuna on veistetty elävöittämään katu-alueita ja merkitsemään sisäänvedoin pääsisäänkäyntikohdat konepajahalleihin ja Traverssikujalle. Rästäslinjan tulee peittää katolle pysäköityjen autojen hahmot kaupunkikuvassa.

Uudet puurakennukset

Bruno Granholmin aukiolla olevat vanhat puurakennukset (Pyörösorvi ja Kuljetus- ja siivousosasto) sijaitsevat ulkotilaa hyvin jäsentävissä paikoissa ja tuovat arvokkaan mittakaavallisen lisän aukiotiilaan. Koska puurakennukset jouduttaneen purkamaan, niiden tilalle tulee harkita uusia puurakennuksia, joihin voidaan sijoittaa alueen tarvitsemia palveluja, kuten esimerkiksi wc-, varasto- ja projektitoimistotiloja. Uusien rakennusten ilme voi olla moderni, mutta ne voivat ottaa aiheisto-alueelta.

Glass Farm
MVRDV
Kuva: Jeroen Musch

Glass Farm
MVRDV
Kuva: <http://weburbanist.com/2013/01/23/academ-illusion-via-photo-printed-glass/>

Kuljetus- ja siivousosasto

WDC Paviljonki
Aalto yliopiston puustudio
Kuva: Riku Kettunen

Pyörösorvi

WDC Paviljonki
Aalto yliopiston puustudio
Kuva: Pyry-Pekka Kantonen

5.2 Suojeltavat rakennukset

Pasilan konepaja-alue on tärkeä merkkipaalu Valtionrautateiden rakentamisen historiassa, liittyen rataliikenteen intensiiviseen kasvukauteen 1900-luvun vaihteen Suomessa. Toiminta jatkui Pasilassa sadan vuoden ajan, eli 2000-luvun alkuun asti, kunnes Valtionrautatiet lopetti alueella teollisen toimintansa.

Pasilan konepaja-alue on sisällytetty Museoviraston Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) listalle. Samaan suojeltuun kokonaisuuteen kuuluvat SOK:n funktionalistinen teollisuuskortteli Sturenkadun kaak-

koispuolella sekä pohjoisempaan erikseen sijaitseva rautatievarikoille luonteenomainen kaareva Pasilan veturitalli Toralinnan asuinkasarmeineen (pääradan länsipuolella).

Asemakaavaehdotuksessa on sr-1 merkinnällä tarkemmin suojeltaviksi rakennuksiksi esitetty Aluskehysosasto, Maalaamo, Kokoonpanohalli, Paja ja Voimala, kuten ovat myös Aleksis Kiven katuun reunustavat Konttori sekä Ruokala ja oppilaskoulu. Lasipalatsi ja siihen liittyvät katokset ovat kaavassa merkinnällä vr, vr/k, jonka mukaan rakennukset saa säilyttää ja kunnostaa sellaiseen käyttöön, joka ei haittaa tai rajoita alueen asemakaavassa määrätyn pääkäyttötarkoituksen

mukaista käyttöä. Voimalan savupiippu (sk) on suojeltava kohde.

Konepaja-alueesta ja suojelluiksi merkityistä rakennuksista on tehty Rakennushistorian selvitykset ja inventoinnit (Livady Oy).

Suojellut rakennukset edustavat kahta eri mitataakaavaa: rakennuksia juna- ja ihmisiä varten. Niiden lähiympäristön jatkosuunnittelussa tulee tämä ottaa huomioon.

Taka-alalla SOK:n funktionalistinen teollisuuskortteli, edessä Konepajanraitit ja Voimala. Kuvaote (LIV/RHS).

”Punatiillisille konepajarakennuksille kontrastin muodostavan valkean, tilajärjestelyltään yhtenäisen tuotanto- ja varastorakennuskompleksin ovat suunnitelleet arkkitehdit Erkki Huttunen ja Valde Aulanko 1930-luvulla.” (MV/RKY)

Suojeltujen VR:n konepajarakennusten korjaustapaohjeistus

Vanhan korjauksessa sekä uuden liittämässä vanhaan materiaalivalinnat ja käsityövaltainen rakentamisen tapa ovat konepajaympäristössä keskeisiä. Rakennusten päämateriaalina on puhtaaksimuurattu punatiili, siihen liittyvine teräs- ja lasirakenteineen. Korjaustöissä noudatetaan samaa rakentamisen tapaa kuin nykyisissä rakennuksissa; tiilirakenteet tehdään paikalla muuraten, teräs hitsaten tai niitaten ja esimerkiksi teräsristikkorakenteita rakenteita alueen tapaan käyttäen. Työn laatu ja detaljoinnin taso vanhan rakennuskannan mukaan. Perinteisten materiaalien käytön tulee olla

Tämän luvun valokuvat ovat poimintoja Livadyn rakennushistorian selvityksistä ja inventoinneista (LIV/RHS), painottuen Kokoonpanohalliin ja Maalaamoon, joiden todetaan säilyttäneen luonteensa alueen päärakennuksina muutoksista huolimatta.

Pasilan konepajalla rakennusten väliin jäävä tila on arvoitettu erityisen merkittäväksi, apurakennuksineen ja rakennelmineen. Sekä teollisuushistorian kannalta että tilallisesti keskeisiä ovat esimerkiksi Voimala (putkiselätoineen ja painesäiliöineen) sekä Polttoleikkaamo "Lasipalatsi" (koivukujanteineen).

selkeää niille ominaisella tavalla, esimerkiksi luonnonkivirakenteet tulee toteuttaa massiivisina, ei kuorirakenteina.

Vanhojen rakennusten valaistus

Julkisivujen valaistus:

Uusissa valaistusasennuksissa tulee pyrkiä hyödyntämään nykyisiä käytössä olevia valaisinsijoitteluja. Valaisimet tulee mahdollisuuksien mukaan kiinnittää tiilien saumoihin jotta julkisivun ilme voidaan palauttaa tarvittaessa. Tiilijulkisivujen luonne ja väritys korostuu parhaiten pimeään aikaan käyttämällä lämmintä valkoista valosävyä (2700K) ja pehmeää valaistustapaa.

Lantarniinien valaistus:

Rakennusten lantarniinit ovat osa uusia näkymiä alueen nyt rakentuessa olennaisesti korkeussuuntaan. Ne muodostavat mielenkiintoisen rytmin, jota tuodaan hienovaraisesti ja hallitusti esiin rakennuksien sisältä hehkuvan lämpimän valon muodossa. Sisälle sijoittuvan valaistuksen tulee olla aikaohjattua, jotta valaistus sammuu 23-06 välisenä aikana. Tavoitteena on muistuttaa alueen historiasta osana arkeen sijoittuvana vuorokauden rytmittäjänä sekä keventävä elementti muutoin tummiksi jäävien rakennusmassojen pimeän ajan ilmeessä. Valkoisen valon sävyksi 2700K (erittäin lämmin) muistutmana rakennuksen sisätiloihin 1900- alussa tuotuja hehkulampallisia valaisimia.

Aluskehysosaston eteläpuoli vuonna 1968.
(Kuva: Suomen rautatiemuseo / O. Karasjoki.)

Pasilan konepajan syntyvaiheesta:

“Erityisen voimakas lisärakennusvaihe konepajoilla oli 1890-luvulla ja vuosisadan vaihteessa... jolloin Suomen rataverkko saavutti käytännöllisesti katsoen lopullisen laajuutensa ja liikennemäärä sen myötä kasvoi. Päärautatieaseman yhteydessä olevaa Helsingin konepajaa laajennettiin voimakkaimmin, kunnes sen tilahtauden vuoksi perustettiin Pasilan (fredriksbergin) konepaja.” (LIV/RHS)

Arkkitehtuurista:

“Bruno F. Granholmin kauden rikasmuotoinen konepaja-arkkitehtuuri muodostaa Pasilassa ainutlaatuisen laajan ja ehjän miljöökokonaisuuden, joka on paitsi valtakunnallisesti merkittävä myös Helsingin kaupunkikuvassa huomattava.” (LIV/RHS)

Vanhan rakennuskannan korjaaminen

Suojeltujen toimitilarakennusten korjauksessa noudatetaan asemakaavassa määriteltyjä reunaehtoja ulottuen arvokkaiden sisätilojen eheyden sekä teollisuushistorian säilyttämiseen. Rakennuslupaa varten tarvitaan museoviranomaisen lausunto. Kaavassa on tarkennettu rakennuskohtaisesti suojeltavia yksityiskohtia muun muassa ikkuna- ja ovirakenteista teknisiin laitteisiin, tilojen hahmoon ja teräksisiin kattoristikoihin. Suunnittelun tulee perustua kaavan mukaisesti hyvään ja ajantasaiseen rakennushistorian tuntemukseen ja toteuttaa vaativan restaurointitehtävän vaatimustaso.

Korjaus- ja muutossuunnittelussa tulee myöhemminkin noudattaa yhtenäistä käytäntöä, restaurointisuunnittelun ammattilaisen johdolla, huolehtien siitä että myös yksityiskohdat ja niiden toteutustapa tukevat alueen yhtenäistä kokonaisuutta. Suojeltujen rakennusten osalta suunnittelijoiden on perehdyttävä huolellisesti kattavaan in-

ventointiaineistoon. Tätä rakennustapaohjetta täydentämään tulee tehdä osa-alueisiin keskittyvä yksityiskohtainen ohjeistus (ks. Jatkotyön ohje).

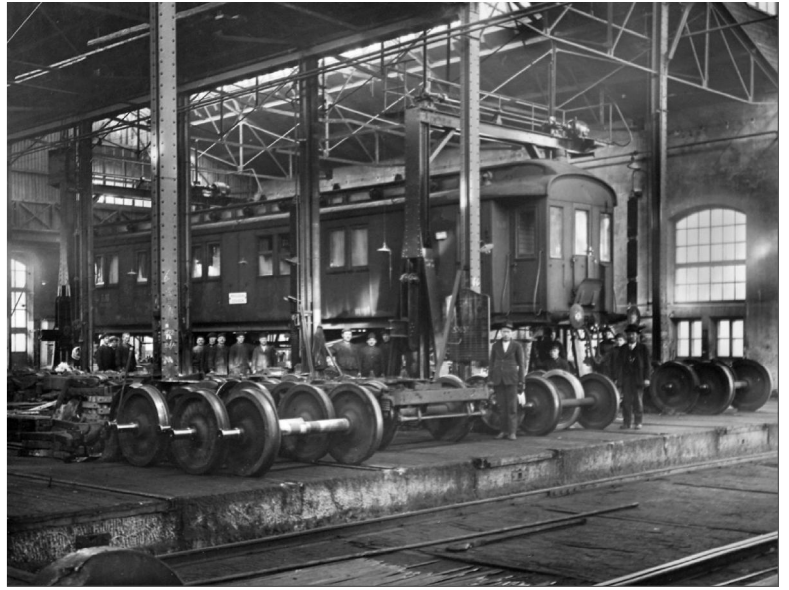
Liian kattavat toimenpiteet, kuten raskas talotekniikka tai silotteleva ylikorjaaminen ja poistaminen, ovat alueen ominaislaadun vastaisia. Teollisen käytön jälkien ja ajan patinan kuuluu näkyä – säälliset korjauksen jäljet tulee säilyttää. Esimerkiksi kaavassa mainitut rakennusosat korjataan vain tarvittavin osin ja pyritään antamaan niille arvonsa mukainen asema arkkitehtuurissa.

Välttämättä uusittavat osat tulee tehdä alkuperäistoteutusta vastaavasti. Lisäksi korjaamisen lähtökohdانا on pidettävä Pasilan konepajan nykytilannetta – koskien niin julkisivuja ja sisätiloja kuin rakenteita ilmatilassa ja maan pinnalla. Teollisesta menneisyydestä kertovia elementtejä tai rakennelmia ei tulisi poistaa turhina, vaan ensisijaisesti tulee tutkia niiden jättäminen osaksi muutosta.

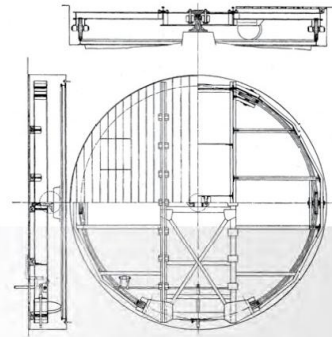
Arvokkaiden tai oleellisten kerrostumien säilyttäminen kuuluu suunnitteluun, sisältäen myös osittaisen keskenäisyyden tunnelman.

Vaunujen telien siirtelyyn riittävä
raiteen kääntöblava.
(Kuva: Salonen 2002, 7.)

Nykyiset ja täydentävät rakennusosat

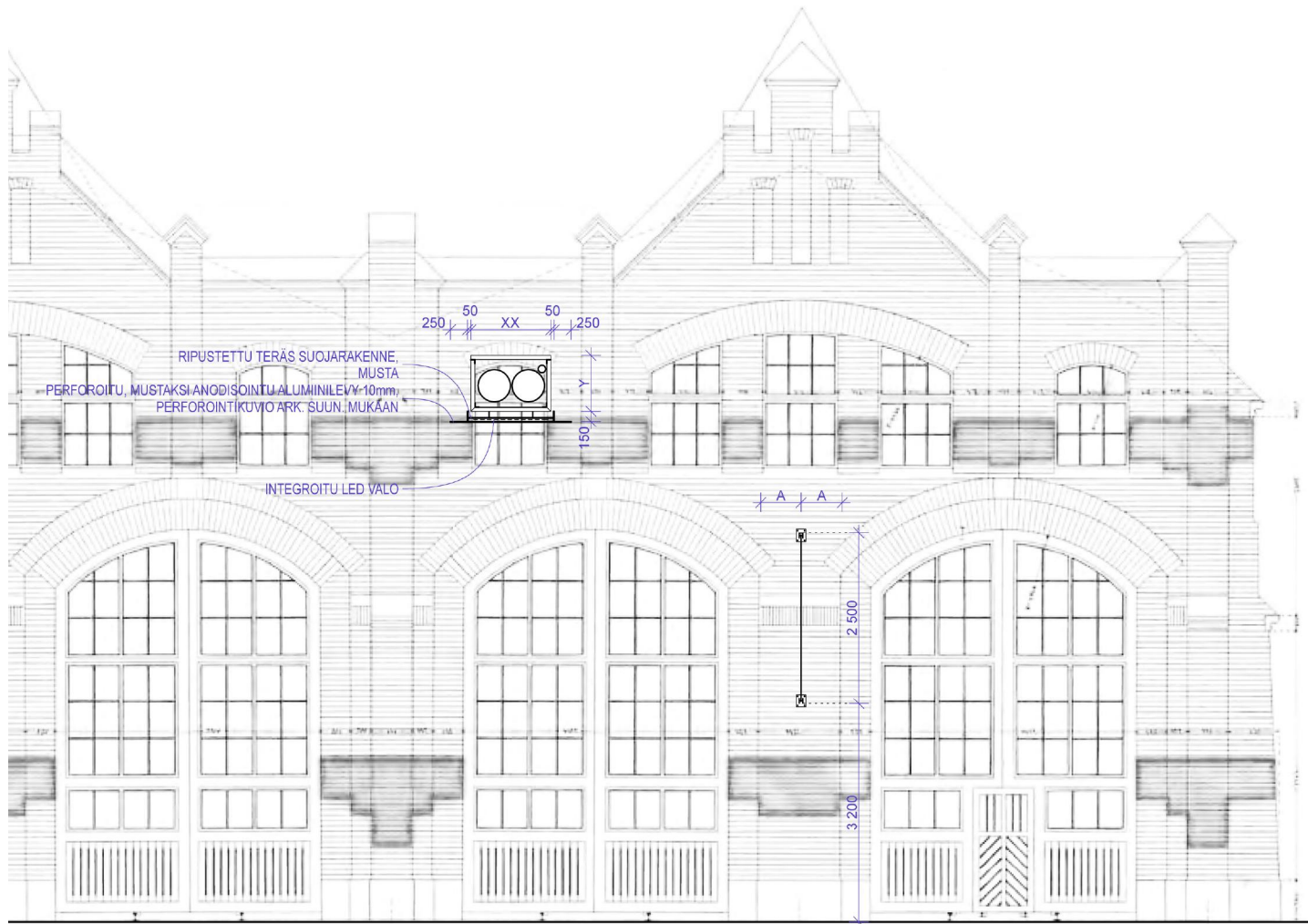
Konepajan alueen rakennukset on suunniteltu ja rakennettu tuotannolliseen tarpeeseen. Samalla ne säilyttävät rakennusteknisiä ja kulttuuriarvoja. Arkkitehtoninen laatu konepajan alueella syntyy rakennustaiteellisten intentioiden lisäksi rationaalisen, tarpeen mukaisen rakentamisen liittymisestä käsityövaltaiseen paikalla rakentamisen tapaan. Esimerkiksi julkisivujen reliefi, ristikkoteräsrakenteet ja ruutulasit jäsentävät hallien mittakaavan sisä- ja ulkotilassa inhimilliseksi ja miellyttäväksi. Samoja periaatteita tulisi noudattaa vanhoihin rakennuksiin suoraan liittyvien täydentävien rakennusosien kohdalla.

Julkisivuja voidaan täydentää uusien rakentein, kun ne suunnitellaan huolellisesti ja toteutetaan

vanhaan sovittaen. Teräsrakenteissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan olevia rakenteita tai malleja. Ankkurointi ja kannakointi julkisivusta voidaan tehdä alueen käytettyyn tapaan ja värimaailma yhtenevästi. Kiinnittäminen tiilijulkisivuihin on alueella suoraviivaista ja mutkatonta. Kannakkeet sisältävät laajemman kiinnityslevyn, joka kiinnitetään ankkuroimalla ulkoseiniin. Uudet teräsrakenteet maalataan pikimustiksi mattapintaisella ruostesuojuamaalilla, johon voidaan tarvittaessa sekoittaa grafiittipölyä struktuurin lisäämiseksi tai niille suoritetaan raudan pellavaöljykarkaisu.

Uutena elementtinä alueelle tuotava opastejärjestelmä, jossa on integroitu valaistus, tehdään erillisen kokonaissuunnitelman mukaisesti. Konepajaopasteiden toteutus annetaan osaavien ammattilaisten tehtäväksi.

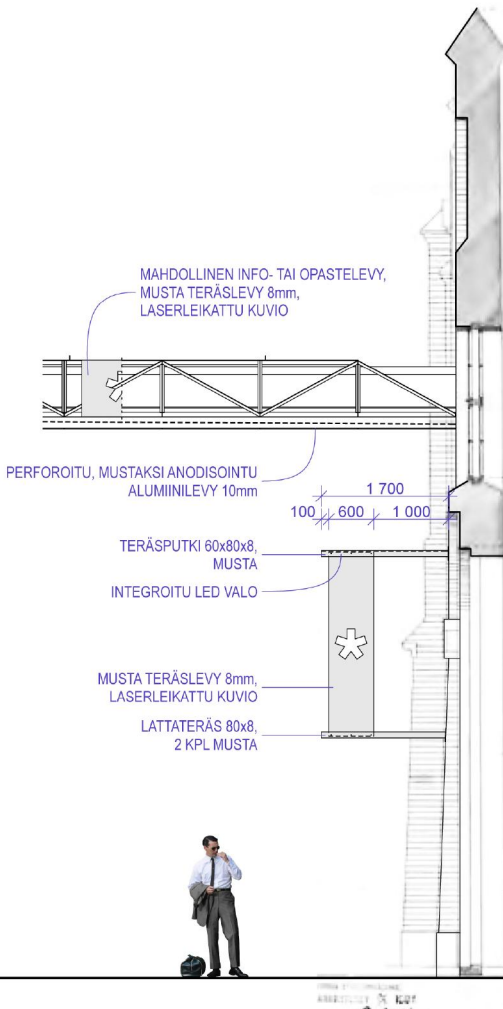
Konepaja-opasteen periaatepiirustus

Uusissa opasteissa ja valaisinripustuksissa so-
pii hyödyntää toistuvuuden periaatetta, mikä jo-
teutuu nykyisessä ympäristössä. Ilmasiltojen al-
le tehdään teräksiset suojarakenteet. Suojar-
kenteissa järjestetään vedenpoisto ja ne varuste-
taan lämmityskaapelein. Ilmarakenteet ovat kes-
keinen osa konepajaympäristöä ja ne varjellaan
tai otetaan hyötykäyttöön. Niitä voidaan hyödyn-
tää alueopaste- ja valaistusrakenteina esimerkik-
si sijoittamalla niiden alle perforoitu alumiinilevy ja
kylkiin valaistus.

Konepaja-opasteen periaatepiirustus.

Suojarakenteita voidaan käyttää samaan ta-
paan myös uusissa täydentävissä rakenteissa.
Nosturin kohdalla kulku järjestetään rakennelman
ohi siten, ettei suojarakenteita tarvita.

Rakennusosien korjaamisesta

Rakennusrunko (kivi- ja tiilimuurit)

Perustukset ja runkorakenteet on tehty konepaja-alueella jyrkinä, niiden tuli kestää junien tärinä ja raskas käyttö. Vaikka tuotanto ja junavaunujen mitoitus määräsi arkkitehtuurin suhdemaailman, arkkitehtuurista ei myöskään tingitty. Rakennushistorian selvityksessä todetaan muun muassa: "...rautateiden rakennuksissa käytettiin parempia materiaaleja ja huolellisempaa rakennustapaa kuin keskimäärin." ja "...rakentaminen oli korkeatasoista käsityötä, jossa punatiilijulkisivujen yksityiskohdat tehtiin uusrenessanssin perinteen mukaan."

Korjauksissa tulee noudattaa samoin huolellista rakennustapaa, siten että korjaukset eivät erotu ympäristöstään. Esimerkiksi muurauksissa tiilen, julkisivureliefin, limityksen, saumaustavan ja värin kaikinensa tulee noudattaa alkuperäistä mallia tarvittaessa kierrätystiiliä käyttäen. Materiaalien käytön tulee olla massiivirakentamiselle luontevaa ja rakennusfysikaaliset ominaisuudet tulee tuntea niin että lopputulos on terveellinen.

Ikkunat ja ovet (puu ja teräs)

Inventoinneissa kuvataan huolellisesti ikkuna- ja ovirakenteet sekä niiden säilyneisyys. Korjauksen tulee perustua tähän tietoon, minkä lisäksi tarvitaan yksilöivä korjausohje rakennusosan tyyppiin ja kunnon mukaan. Olemassa oleva korjataan lähtökohtaisesti, alkuperäisiä rakenteita erityisesti vaalien. Kokonaisuus sallii myös särmiä ja poikkeamia: mikäli myöhemmin tehdyt rakenteet ovat korjauskelpoisia ja ympäristössään luontevia, ei yhdenmukaistava tai palauttava rekonstruointi / uudelleen rakentaminen ole tarpeen. Kunnostukset tehdään inventoitujen mallien mukaan. Pintakäsittelyissä käytetään perinteisiä ja restauroivia tapoja, esimerkiksi pellavaöljymaalausta ja -kittausta.

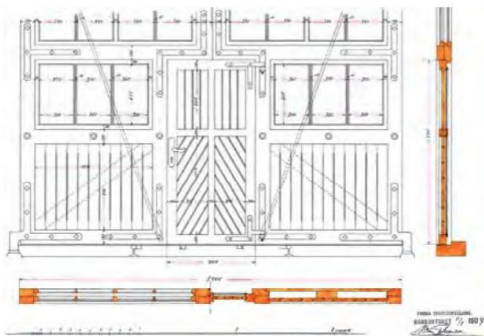
Konepaja- ja lasirakenteet (kattoristikot, lanterniinit, peltikatto ym.)

Alkuperäiset kattorakenteet on selvitetty inventoinneissa. Teräksiset ristikkorakenteet niihin liittyvine siroine teräspilareineen ja kattoikkunoineen ovat leimallinen osa sisätilojen ja valon arkkitehtuuria. Luonnonvalon sekä konepajatekniikan hyödyntäminen on kohteessa oivallista. Muun muassa Kokoonpanohallin ja Maalaamon laajassa kokonaisuudessa rakenteet ovat oleellisin osin säilyneet ja arkkitehtuuri hyvin palautettavissa. Arkkitehtonisen sekä rakenteellisen ominaislaadun kirkastaminen on huomioitava jo tilankäyttöä suunniteltaessa.

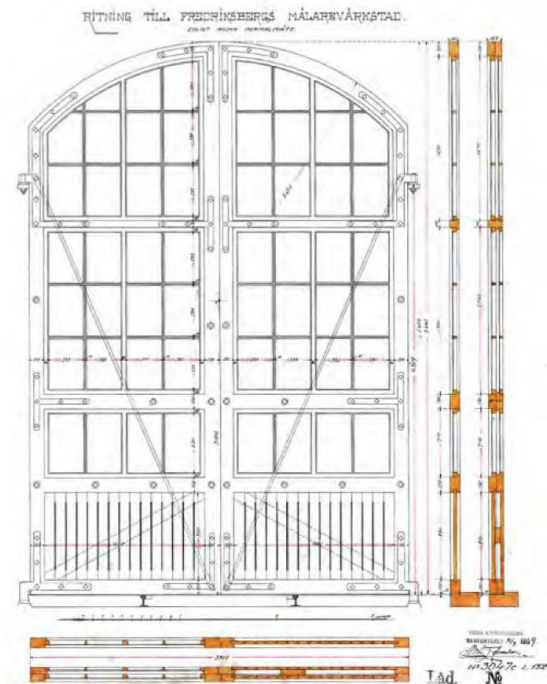
Teräsrakenteiden korjaukset tulee tehdä alkuperäiseen tapaan konepajatoteutuksena kuuma-valsattuista teräsprofiileista. Tarvittavat lisärakenteet sovitaan kokonaisilmeeeseen ja pintakäsittelyssä noudatetaan perinteistä tapaa.

Vivahteikas peltikattomaisema tulee olemaan aiempaa voimakkaammin näkyvä julkisivu, aluetta reunustavista korkeammista rakennuksista katsoen. Korjaukset tehdään perinteisenä peltisepäntyönä, alkuperäinen detaljointi säilyttäen.

Maalaamon ulkoseinärakenteen muuraukskaavio vuodelta 1909. Julkisivun mittasuhteiden lähtökohtina olivat raiteet ja niiden väliin tarvittava työskentelytila sekä junavaunujen ja veturien koot. / lähde 1.1 Livady Oy

Keskellä olevalla käyntiovella varustetun oven piirustus vuodelta 1909. / lähde 1.1 Livady Oy

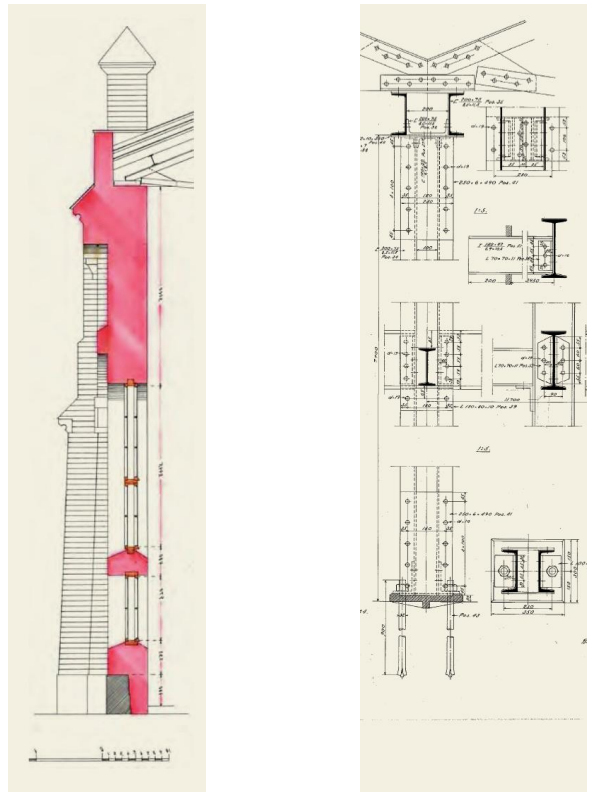

Maalaamon ovipiirustus vuodelta 1909. Leikkauspiirustuksessa on esitetty sekä kytketty että yksinkertainen ovityyppi. / lähde 1.1 Livady Oy

Tekniikan historia (ilmasillat, valaisintolpat jne.)

Tekniikan ja insinööriyön historiasta kertovat elementit kuuluvat erityisesti suojeltaviin kohteisiin. Rakennushistorian selvityksessä todetaan: "Pasilan konepajalla rakennuksiin liittyy insinööriyön historian kannalta merkittäviä arvoja. Tällaisia on syytä tarkastella rakennushistorian yhteydessä kohteelle tunnusomaisena ominaisuutena." Näitä elementtejä ovat muun muassa valaisinrakenteet, ilmasillat, painesäiliöt ja nosturit, jotka on inventoitava ennen lopullisia suunnitteluratkaisuja. Teknisten rakenteiden säilyttäminen, vaikka käytöstä poistettuina ja puhdistettuina / päällisin puolin kunnostettuina, on keskeinen osa Pasilan konepajaan sisältyvää historiaa.

Tyypilliset rakenteet Pasilan konepajalla (LIV/RHS): "Rakennusten kantavana runkona ovat tiiliseinät ja teräspilarit. Vesikaton kantavana rakenteena on teräsristikot. Ristikoiden päällä on puurakenteinen vesikatto ja katteena konesaumattu pelti. Lattia on maavarainen. Perustukset ovat suurimmaksi osaksi puupaalujen ja hirsiarinana varassa."

Myöhemmin Pasilan konepaja-alueella otettiin käyttöön myös teräsbetonirakenteet.

Asemakaavaehdotus 12211 edellyttää huolellisen säilyttävää suhtautumista vanhaan rakennuskantaan mm.. "Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavien rakenteiden, rakennusosien, julkisivujen, vesikaton, ikkunoiden, ulko-ovien sekä konepajan toimintaan liittyneiden ja teollisuushistoriasta kertovien osien, rakennelmien ja teknisten laitteiden ja niiden yksityiskohtien, materiaalien ja värien säilyttäminen."

”Konepajaratkaisut” – yhtenäiset suunnittelu- ja korjausperiaatteet

Paloittain rakentuvalla alueella paikan ominaispiirteiden suojeleminen edellyttää sekä yhtenäisten suunnitteluperiaatteiden että toteutuskäytäntöjen luomista alkuvaiheessa. Yleisilmeeseen vaikuttavat suunnitteluratkaisut ja työmenetelmät tulisi koettaa alkuvaiheessa siten, että toteutus voidaan ohjeistaa yhtenäiseksi, Pasilan konepajan henkeen sopivalla tavalla. Teollisuusrakentamisen luonteen säilyttämisessä keskeistä on sekä aikakaudelle että Pasilan konepaja-alueelle tyypillisten materiaalien ja käsittely-yhdistelmien käyttö sekä käsityövaltainen rakennustapa korjauksissa.

”Konepajaratkaisujen” hyödyntäminen ja kehittäminen edellyttää työmenetelmien huolellisen dokumentoinnin tuleville tekijöille. Suojelun siirtäminen toteutukseen edellyttää lisäksi restaurointiin perehtyneen ammattilaisen valvontaa. Tehtävän ohjeistuksen tulee ulottua tonteille asti ja koskea myös tulevia käyttäjiä erikseen nimetyllä tavalla (esim. konepajarakenteet, puusepäntyöt).

Suojelukohteessa tulee varautua aktivoivaan hyödyntämiseen rakennuskäsityöläisten ammatitaitoa. Pasilan konepajalla tämä tarkoittaa etenkin muurareiden, ikkunapuu-seppien, metalliseppien, hitsaajien ja konservattoreiden erityisosaamista, kuten myös konepajatuotantona räätälöityjä opaste- ja valaisinrakenteita.

Rakennusten käyttötapa

Rakennusten tuleva käyttö määrittelee korjaustoimenpiteiden raskauden. Käyttötavan huolellinen valinta vaikuttaa siihen miten Pasilan konepajan henki säilyy. Kaupunginosalla jo olemassa olevista tai syntyvässä olevista toiminnoista voidaan etsiä pohjaa tulevaan, huomioiden myös ympäröivän suunnitellun rakentamisen mukanaan tuomat uudet painotukset. Esimerkkinä voidaan käyttää Kaapelitehtaan, Suvilahden ja Teurastamon alueiden aktiivisia toimintakonsepteja. Kulttuurisesti aktiivista ja pienyritteliäisyyttä tukeva toiminta voi soveltua hyvin elävöittämään ympäröivää asumisen, toimitilarakentamisen ja pienteollisuuden kenttää.

Sopiva käyttö mahdollistaa parhaimmillaan sisäarkkitehtuurin palauttamisen lähelle alkuperäistä, esimerkiksi suurissa hallitiloissa. Mikäli sopivaa käyttöä ei löydy, voidaan tutkia tilan jakamista uusien elementein, jotka sovitetaan huolellisesti arkkitehtuuriin niin että ominaisluonne kuitenkin säilyy. Vanhat rakennukset kunnostetaan joka tapauksessa suojelun edellyttämällä tavalla ja uusien rakenteiden tulee olla myöhemmin poistettavissa, olemassa olevaa turmelematta.

Korjaustapaohjeet voidaan perustellusti määrittellä ja kohdentaa vasta käyttötarkoituksen jälkeen. Siihen asti vanhan rakennuskannan suojeleminen tulee tulkita kaikin osin tiukasti säilyttävänä restaurointina.

Yksityiskohtaisemman rakennustapaohjeen jatkotyön ohje vanhaan rakennuskantaan liittyen

Tätä rakennustapaohjetta täydentämään tarvitaan:

Yksityiskohtainen korjausohje keskittyen vanhan rakennuskannan osa-alueisiin mm. seuraavasti

1. Analyysi: ajantasainen rakennushistorian tuntemus, tehdystä korjauksista saatava tieto

- suojeltujen rakennusten inventointeihin perehtyminen (Livady Oy)
- referenssikohteen suunnitelma- ja työmaarakisuihin perehtyminen (Aluskehysosasto / NCC)

2. Rakennusosakohtainen korjausohje: perusratkaisut

- eri tyyppiset seinä- ja kattorakenteet, ikkunat, ovet jne.
- materiaalit ja pintakäsittelyt

3. Sisätiloja koskeva yleisohje

- erityisesti huomioitavat tilat ja ratkaisut

4. Säilytettävien yksityiskohtien inventointi / korjausohje

- erityisesti huomioitavat tekniset laitteet ja elementit
- teollisesta historiasta kertovat rakennusosat

5. Yksityiskohtainen suunnitelma koskien uusia opaste- ja mainoslaitteita valaistussuunnitteluun

Ohjeistuksen tulee vanhaan sovittaen palvella aluetta kokonaisuutena sekä antaa selkeät suunnitelmalliset alueen uusille käyttäjille ja toimijoille.

6. Yksityiskohtainen suunnitelma koskien uusia ulkokalusteita ja -varusteita

Lähteet

1 Arkkitehtitoimisto Livady Oy:

1.1 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Aluerakenteet. 18.3.2013.

1.2 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Aluskehysosasto (1916-1919). 29.2.2012.

1.3 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Kokoonpanohalli ja Maalaamo. 29.2.2012.

1.4 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Konepaja-alue ja sen suhde ympäröiviin kaupunginosiin. 29.2.2012.

1.5 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Konttori. 29.2.2012.

1.6 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Paja. 29.2.2012.

1.7 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Ruokala ja oppilaskoulu. 29.2.2012.

1.8 Pasilan konepajan rakennushistorian selvitys ja inventointi. Voimala. 29.2.2012.

Pdf-tiedostot katsottavissa/ladattavissa osoitteessa <http://www.livady.fi/livady.php?val=316&cat=9>

2 Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäki:

Luonnos Kokoonpanohallista, Maalaamosta ja LPA-tontista (sähköjunahallin), 8.1.2013.

3 Arkkitehtitoimisto SARC:

Teollisuuskatu / tontti 22391. Luonnos 11.4.2013.

4 Arkkitehtuuritoimisto B&M Oy:

Pasilan konepaja-alue, osa-alue 6, Sturenkadun pääty. Asemakaavan viitesuunnitelma. 21.12.2012.

5 Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy:

Havainnekuvat saatu 11.6.2014.

6 Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto:

6.1 VR:n Pasilan konepaja-alue, Inventointiraportti, 2000.

6.2 Pasilan konepaja, osa-alue 1: lähiympäristön ja valaistuksen suunnitteluohje.

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2005:15. Arkkitehtitoimisto NRT Oy

6.3 Pasilan konepaja, osa-alue 2: rakennustapaohje ja valaistussuunnitelma.

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2008:14, ARK-House arkkitehdit Oy

6.4 Pasilan konepaja, osa-alue 4: rakennustapaohje sekä julkisten ulkotilojen ja valaistuksen suunnitteluohje.

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2014:1, Anttinen & Oiva Arkkitehdit Oy

7 Suomen rautatiemuseon kuva-arkisto

Liitteet:

Liitteet

- 1 Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. Asemakaava 12087, 9.11.2012.
- 2 Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. Asemakaava 12211, 28.3.2014
- 3 Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. Asemakaava 12212, 28.3.2014
- 4 Julkisen ulkotilan yleissuunnitelma 1:1000
- 5 Asemakaava- ja tontinrajat 1:1000
- 6 Huoltoreiitit
- 7 Pelastusreiitit
- 8 Esteettömät jalankulku- ja polkupyöräreiitit
- 9 Ajoesteiden sijoituspaikat
- 10 Valaistuskaavio
- 11 Rakennustapaohjekortti Bruno Granholmin aukio
- 12 Rakennustapaohjekortti Piippuaukio
- 13 Rakennustapaohjekortti Konepajanraitti
- 14 Rakennustapaohjekortti Konepajanpasaasi
- 15 Rakennustapaohjekortti Bruno Granholmin kuja
- 16 Rakennustapaohjekortti Konepajankuja

ASEMAKAAVA-MERKINNÄT JA
-MÄÄRÄYKSET

AK

Asuinkerrostalojen korttelialue.

KTY/s

Toimitilarakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään.
Teollisuushistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas ympäristö, joka on säilytettävä. Rakennuksiin saa sijoittaa julkisia palvelutiloja, liike-, toimisto- ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia teollisuustiloja, opetus-, koulutus-, studio- ja näyttelytiloja, kokoon-tumistiloja, kahvila- ja ravintolatiloja sekä liikunta- ja vapaa-ajan toimintaa palvelevia tiloja.

2 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Korttelin, kortteliosan ja alueen raja.

Osa-alueen raja.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

22394 Korttelin numero.

1 Ohjeellinen tontin numero.

KONEPAJAN Kadun nimi.

2595 Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

1860 Ensimmäinen luku ilmoittaa asuntokerros-
+m100 alan enimmäismäärän ja toinen luku myy-
mätilojen vähimmäismäärän. Luvut
yhteensä ilmoittavat rakennus-
oikeuden kerrosalaneliömetreinä.

VI Roomalainen numero osoittaa rakennusten,
rakennuksen tai sen osan suurimman
sallitun kerrosluvun.

IV Alleiviivattu luku osoittaa ehdottomasti käy-
tettävän rakennusoikeuden, rakennuksen
korkeuden, kattokaltevuuden tai muun
määräyksen.

+18.5 Maanpinnan liikimääräinen korkeusasema.

Rakennuksen vesikaton ylimmän kohdan
korkeusasema.

Rakennuksen julkisivupinnan ja vesikaton
leikkauskohdan ylin korkeusasema.

Rakennusala.

Rakennusala, jolla rakennus on kolmen ensim-
mäisen kerroksen osalta rakennettava jatkuva-
na ja julkisivumateriaaliltaan yhtenäisenä koko
rakennusalan pituudelta. Julkisivumateriaalin
tulee olla kolmen ensimmäisen kerroksen
osalta punainen, paikalla muurattu, poltettu
savitiili ja ylempien kerrosten osalta vaalea
reppaus tai suurikokoinen valkoinen keraami-
nen laatta. Parvekkeiden kateiden materiaaliin
tulee olla lasi.

Pysäköintitila. Pihakannen on oltava aukoton.
Pysäköintitilojen poistoaikaa ei saa johtaa
pihamaalle. Tilaan saadaan sijoittaa myös
korttelin 22394 autopaikat sekä asumista pal-
velevia varasto-, teknisiä ja väestönsuojatiloja.

Likimääräinen sisäänajo pysäköintitiloihin.

Rakennukseen jätettävä kulkuaukko.

Tontin rajan osa, jolle on rakennettava 0,9 m
korkea aita pihatasa. Aidan tulee olla
samaa punaista, paikalla muurattua, poltettua
savitiiltä kuin tontin rakennukset tai tilien
väriksi käsiteltyä betonia. Portit ja aidat
tulee suunnitella yksilöllisiksi.

Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu,
jolla huoltoajo on sallittu.

Yleiselle jalankululle varattu alueen osa.

Johtoa varten varattu alueen osa.

Teknisen huollon tunneli. Tunnelin kohdalla
ei saa tehdä louhintaa siten, että siitä aiheutuu
haittaa tunnelille tai sen käytölle.

Kaava-alue sisältyy valtakunnallisesti merkittä-
vään rakennettuun kulttuuriperistöön
(RKY 2009, Pasilan veturihallit, konepeja ja
SOK:n teollisuuskorttelit).

SF-1

Rakennustaiteellisesti, kaupunkikuvallisesti ja
teollisuushistoriallisesti huomattavan arvokas
rakennus.

Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä
siinä saa tehdä sellaisia korjaus-, muutos- tai
lisärakentamistöitä, jotka heikentävät raken-
nuksen, sen julkisivujen, vesikaton tai arvok-
kaiden sisätilojen rakennustaiteellista tai teol-
lisuushistoriallista arvoa tai muuttavat arki-
tehtuurin ominaispiirteitä.

Mikäli rakennuksessa tai sen arvokkaissa
sisätiloissa on aikaisemmin tehty tällaisia
toimenpiteitä, tulee ne kyseisiin rakennuksen
osiin kohdistuvien korjaus-, muutos- ja lisä-
rakentamistöiden yhteydessä palauttaa alku-
peräistötoteutuksen mukaisiksi. Myöhemmät
arvokkaat kerrostumat tulee kuitenkin säilyttää
Korjaamisen lähtökohdana tulee olla raken-
nuksen ja sen arvokaiden sisätilojen alku-
peräisten tai niihin verrattavien rakenteiden,
rakennusosien ja niiden yksityiskohtien,
materiaalien ja värien säilyttäminen.
Mikäli alkuperäisiä rakennusosia joudutaan
pakottavista syistä uusimaan, se tulee tehdä
alkuperäistötoteutuksen mukaisesti.
Laajempia korjaus- ja muutostöitä suunnitelta-
essa tulee hankkeeseen ryhtyvän teettää
rakennuksesta asiantuntijan laatima rakennus-
historiaselvitys, joka on liitettävä lupahakemu-
seen. Ennen lupapäätöksen tekemistä hake-
muksesta tulee pyytää museoviranomaisen
lausunto.

AK-korttelialueilla:

- asuntoja ei saa sijoittaa rakennuksen katutasoon.
- rakennuksissa tulee olla suodattimilla varustettu
konellinen ilmanvaihtojärjestelmä, johon korvau-
silmä ei saa ottaa Aleksis Kiven kadun puolelta.
- rakennukset on rakennettava rakennusalan rajan
kiinni.
- rakennusten kattomuotona tulee olla tasakatto.
- katolle ei saa sijoittaa teknisiä laitteita.
- rakennusten maantasoerotukset tulee varustaa
ikkunoilla.
- rakennusten toteutuksen tulee olla korkeatasoista.
- asukkaiden varastot ja yhteistilat kuten säilytystilat,
pesutuvat, kuivaushuoneet, jätehuoneet, saunat
ja kerhotilat saa rakentaa kaavakartassa osoitetun
kerrosalan lisäksi.
- jätehuollon laitteita ei saa sijoittaa pihamaalle.

- porrashuoneiden seinissä tulee käyttää kirkkaita
värsjiä.
- porrashuoneisiin tulee olla pääsy sekä kadun
että pihan puolelta.
- saa kaikissa kerroksissa porrashuoneen 20 m²
ylittävää tilaa rakentaa asemakaavaan merkityn
kerrosalan lisäksi, mikäli se lisää viihtyisyyttä ja
parantaa tilasuunnittelua ja mikäli kukin kerros-
tasanne saa riittävästi luonnonvaloa. Sisäntulo-
kerroksien yläpuolella olevissa kerroksissa tästä
johtuva rakennusoikeuden ylitys ei kuitenkaan
saa olla yhteensä enempää kuin 5 % asemakaava-
aan merkitystä kerrosalasta. Ylitys voi olla tätä
suurempi, mikäli sillä saavutetaan erityistä hyötyä
rakennus- tai asuntotyypin kehittämisessä.
- parvekkeiden tulee olla sisäänvedettyjä Aleksis
Kiven kadun ja Traverssikujan puolella.

Asuntojen keskipinta-alaan tulee asemakaava-
alueella olla vähintään 75 m² huoneistoalaa.

Tontilla 22392/1 on Aleksis Kiven kadun puolella
ensimmäisen kerroksen oltava kaksi kerrosta
korkeaa avointa tilaa, johon saa rakentaa korkein-
taan 2/3 osan alalta kerrosalaan kuuluttoman
parven. Parvi ei saa milään osin ulottua Aleksis
Kiven kadun puoleiseen julkisivuun.

Tontilla 22392/1 yksikerroksisen rakennusalan
julkisivuun oltava samaa punaista, paikalla muu-
rattua, poltettua savitiiltä kuin muilla julkisivuilla.

Korttelissa 22394 parvekkeita tulee tehdä
yhtenäisinä nauhoina. Julkisivumateriaalin tulee
Traverssikujan ja Aleksis Kiven kadun puoleisten
julkisivujen osalta olla punainen, paikalla muurattu,
poltettu savitiili.

Kortteleille ja katualueille on laadittava yhtenäinen
rakentamistapaohje sekä erillinen valaistussuunni-
telma.

Katualueilla ja pihilla on aitojen, porttien ja
valaisimien materiaaliin oltava musta teräs.

Asuinrakennusten ulkovaipan kokonaisääneneristä-
vyyden liikennemelua vastaan on oltava vähintään
35 dB Aleksis Kiven kadun varrella ja vähintään
32 dB katujen nähden kohtisuorilla julkisivuilla.

Asuinrakennusten leikki- ja ulko-oleskelualueet sekä
parvekkeet tulee sijoittaa ja tarvittaessa suojata
siten, että niillä saavutetaan päiväaikana melutason
ohjearvot ulkona. Oleskeluparvekkeita ei saa sijoit-
taa Aleksis Kiven kadun puolelle.

Asuntoja ei saa suunnata yksinomaan Aleksis Kiven
kadulle eikä Traverssikujalle päin.

Tontilla 22392/1 tulee rakennuksen sekä sen
parvekkeiden meluntorjunnassa ottaa huomioon
tontilla 22368/35 sijaitsevan paahitimon aiheuttama
melu.

Pysäköintitilat, teknisiä tiloja sekä väestönsuojan
saa rakentaa asemakaavaan merkityn kerrosalan
lisäksi.

Autopaikkoja saa rakentaa vain asemakaavassa
osoitetuille paikoille.

Korttelin 22393 autopaikat saadaan sijoittaa myös
asemakaava-alueen ulkopuoleisiin maanlaisiin
pysäköintitiloihin tai pysäköintilaitokseen. Pihamaalle ei saa sijoittaa yhtään autopaikkaa.

Tontille sijoitettavien polkupyöräpaikkojen vähim-
mäismäärä on 1 pp/30 m² asuntokerrosalaa.
Näistä 75 % on sijoitettava rakennuksiin.

Tontille sijoitettavien polkupyöräpaikkojen vähim-
mäismäärä on 1 pp/90 m² toimistokerrosalaa.

Tällä asemakaava-alueella korttelialueelle on
laadittava erillinen tonttijako.

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

KTY/s

Toimitilarakennusten korttelialue, jossa on teollisuushistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaita suojeltavia rakennuksia ja jolla ympäristö säilytetään.

Rakennuksiin saa sijoittaa julkisia palvelutiloja, liike-, toimisto- ja ympäristöhairotta aiheuttamattomia teollisuustiloja, opetus-, koulutus-, studio- ja näyttelytiloja, kokoustilastoja, kahvila- ja ravintolatiloja sekä liikunta- ja vapaa-ajan toimintaa palvelevia tiloja.

LPA-1

Autopaikkojen korttelialue, jolle tulee sijoittaa myymälä- ja liiketiloja katutasoon.

2 metriä kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Korttelin, kortteliosan ja alueen raja.

Osa-alueen raja.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

22390

1

Korttelin numero.

Ohjeellisen tontin numero.

KONEPAJAN

Kadun tai torin nimi.

14660

Rakennusosike kerrosalaneliömetreinä.

II 60%

Prosenttiluku osoittaa, kuinka suuren osan rakennusalan osasta saa rakentaa parveksi.

II

Roomalainen numero osoittaa rakennuksen, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

+16.0

Maanpinnan likimääräinen korkeusasetus.

Rakennuksen vesikaton ylimmän kohdan korkeusasetus.

Rakennusala.

Rakennusala, jolla rakennuksen katutasossa tulee olla myymälätilaa. Luku osoittaa tilojen vähimmäismäärän kerrosalaneliömetreinä.

Rakennus (vr) ja katos (vr/k), jonka saa säilyttää ja kunnostaa sellaiseen käyttöön, joka ei haittaa tai rajoita alueen asemakaavassa määrätyn pääkäyttötarkoituksen mukaista käyttöä.

Rakennukseen jätettävä yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu kulkuaukko, jonka leveys tulee olla vähintään 5 m. Sijainti on likimääräinen.

Rakennuksen ulkopuolinen melutaso, jonka perusteella voidaan määrittää ulkovaipan kokonaisääneneristävyyttä katuliikennettä vastaan.

Säilytettävä koivukuja.

Tori.

Bruno Granholmin aukkiolla ei sallita ajoneuvoliikennettä vr-rakennukselle sallittua huolto-ajoa lukuun ottamatta.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajoa on sallittu.

Likimääräinen sisääntulo pysäköintitiloihin.

Maanalaiselle johdolle varattu alueen osa, jonka sijainti on likimääräinen.

Teknisen huollon tunneli. Tunnelin kohdalla ei saa tehdä louhintaa siten, että siitä aiheutuu haittaa tunnelille tai sen käytölle.

Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit ja tontit, joiden autopaikkoja saa sijoittaa pysäköintitiloihin.

Kaava-alue sisältyy valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009, Pasiian veturitallit, konepaja ja SOK:n teollisuuskorttelit).

Kaava-alue on säilytettävä teollisuushistoriallinen kokonaisuus.

Tällä asemakaava-alueella katu-, tori- ja korttelialueilla ulkotiloissa ja maanpinnan alapuolella olevia konepajan toimintaan liittyneitä ja teollisuushistoriasta kertovia osia ja rakennelmia tulee säilyttää. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Suojeltava kohde.

Teollisuushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomattavan arvokas rakennus. Kirjain osoittaa rakennuksen nimen.

(22392/2)

Suojeltava kohde.

Teollisuushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomattavan arvokas rakennus. Kirjain osoittaa rakennuksen nimen.

3k

sr-1/m

Rakennusta ei saa purkaa eikä siinä tai sen arvokkaissa sisätiloissa saa tehdä sellaisia korjaus-, muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka heikentävät rakennuksen tai sen arvokkaiden sisätilojen teollisuushistoriallisia, rakennustaiteellisia, historiallisia tai kaupunkikuvallisia arvoja tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä.

Mikäli rakennuksessa tai sen arvokkaissa sisätiloissa on aikaisemmin tehty tällaisia toimenpiteitä, tulee ne pyrkiä korjaamaan rakennuksen säilyttämiseen arvoihin soveltuvalla tavalla. Myöhemmät arvokkaat kerrostumat tulee kuitenkin säilyttää.

Korjaamisen lähtökohdista tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavien rakenteiden, rakennusosien, julkisivujen, vesikaton, ikkunoiden, ulko-ovien sekä konepajan toimintaan liittyneiden ja teollisuushistoriasta kertovien osien, rakennelmien ja teknisten laitteiden ja niiden yksityiskohtien, materiaalien ja värien säilyttäminen.

Rakennuksen arvokkaissa sisätiloissa korjaamisen lähtökohdista tulee olla alkuperäisten hallimaisten tilojen ja rakenteiden ja niiden yksityiskohtien, materiaalien ja värien säilyttäminen. Sisätilojen korjaus- ja muutostyöt sekä uudisrakennuksen edellyttämät kantavat uudet rakenteet tulee toteuttaa siten, että sisätilan eheys säilyy. Uudisrakentamisen tulee olla irrallaan olevista rakenteista.

Mikäli alkuperäisiä rakennusosia joudutaan pakottavista syistä uusimaan, se tulee tehdä alkuperäis-toteutusta vastaavasti. Rakennusosien vähäiset muutokset ovat mahdollisia silloin, kun rakenteelliset tekijät sitä uuden käyttötarkoituksen toteuttamiseksi edellyttävät.

Suunnittelun tulee perustua hyvään ja ajantasaiseen rakennushistorian tuntemukseen. Ennen lupapäätöksen tekemistä hakemuksesta tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Suunnittelulle ja toteutukselle on asetettava vaativan restaurointitehtävän mukainen vaatimustaso.

/a Aluskehysosasto

Rakennuksen luoteispuolella oleva puurivi on säilytettävä. Uusittavat lattiat ja vesikattorakenteet tulee suunnitella ja rakentaa kulttuurihistorialliset arvot huomioon ottaen.

/m Maalaamo

Suojeltavia sisätiloja ja yksityiskohtia ovat hallitilojen muodostama kokonaisuus, konepajatoiminnan aikaiset parvet ja niiden kaiteet, katon teräksiset ristikkorakenteet ja kantavat rakenteet sekä ikkunat ja raideteiden ajo-ovet. Uudet parvitilat tulee rakentaa saadaan säilyttää kerrosluvun ja kerrosalan estämättä.

/k Kokoonpanohalli

Suojeltavia sisätiloja ja yksityiskohtia ovat korkean sisäraiverrsin halkaisema kokoonpano-osasto kokonaisuutena, katon teräksiset ristikkorakenteet ja kantavat rakenteet sekä alkuperäiset ikkunat ja raideteiden ajo-ovet. Uudet parvitilat tulee rakentaa saadaan säilyttää kerrosluvun ja kerrosalan estämättä.

/p Paja

Suojeltavia sisätiloja ja yksityiskohtia ovat hallit, katon rakennearjestelmä ja sitä kantavat rakenteet sekä ikkunat ja ovet. Ulkohahmossa suojeltavia yksityiskohtia ovat teollisuushistoriallisesti arvokkaat tekniset laitteet kiinnikkeineen, vesikatto sekä kattolaterniinit. Olemassa olevat parvet saadaan säilyttää kerrosluvun ja kerrosalan estämättä.

/v Voimala

Suojeltavia sisätiloja ja yksityiskohtia ovat konehuoneen korkean tilan yhtenäisyys, katon teräksiset ristikkorakenteet, alkuperäinen permanto ja siltanosturi ja laitteisto, konehuoneen pohjoispäädyn ajo-ovi heloineen, pannuhuoneen katon teräksiset ristikkorakenteet sekä kuitukipsilevystä tehty palosuojaus.

LPA-1-korttelialueella

- alueelle saadaan sijoittaa enintään 345 autopaikkaa
- rakennuksen tulee olla kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti korkeatasoinen ja soveltuva arvokkaan historialliseen ympäristöön. Rakennuksen julkisivumateriaalin tulee olla perinteisen värinen, punainen, paikalla muurattu, poistettu savitili.

KTY/s- ja LPA-1-korttelialueen välinen historiallisesti arvokas rajaseinä on säilytettävä.

Kaava-alueella myymälätien kokonaisuus ei saa ylittää 10 000 k-m², josta päivittäistavarakaupan kokonaisuus saa olla 2 000 k-m².

Jäte- ja muu huolto tulee sijoittaa rakennuksiin tai pysäköintihalliin.

Muuntamotilat tulee sijoittaa rakennuksiin.

IV-konehuoneita ja laitteita ei saa sijoittaa rakennusrungon ulkopuolelle eikä katolle. Tilat saa rakentaa asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi.

Tontteja ei saa aidata.

Ennen rakentamiseen ryhtymistä alueelle on laadittava erillinen hyväksyttävä:
- rakentamistapaohje.

- tonttien sekä yleisten alueiden ulkotilojen yhteinen yleissuunnitelma.
- valaistus suunnitelma. Valaistus tulee suunnitella alueen teollisuushistoriallinen arvo huomioon ottaen. Valaistus suunnitelman tulee kattaa yleisten alueiden sekä pihojen ja rakennusten ulkovalaistus.

Korttelialueilla pintamateriaaleina on käytettävä samoja tai vastaavan laadun mukaisia paikalle soveltuvia materiaaleja kuin viereisillä katu- tai torialueilla siten, että ne liittyvät luontevasti ja saumattomasti toisiinsa.

Katu- ja torialueilla sekä pihoilta on aitojen, porttien ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on toteutettava kaupunkikuvallisesti korkeatasoisena, muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja konepajamieliseen soveltuvina.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytettävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus on selvitettävä ennen rakennusluvan myöntämistä. Tontit ja niiden välitön läheisyys on kunnostettava ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai haittaa alueetta käyttävälle tai lisäpilaantumisen vaaraa muilla alueilla.

Pysäköintitilojen johtava ajoluska tulee sijoittaa rakennukseen.

Autopaikkojen määrät ovat:
- toimistot 1 ap/vähintään 280 ja enintään 120 k-m²
- myymälät ja liiketilat 1 ap/vähintään 110 ja enintään 90 k-m²
- muut tilat 1 ap/250 k-m²

Autopaikkoja saadaan sijoittaa myös kaava-alueen ulkopuolisien maanalaisiin pysäköintitiloihin tai pysäköintilaitokseen. Pihamaalle ei saa sijoittaa yhtään autopaikkaa. Autopaikkoja saa rakentaa vain asemakaavassa osoitetuille paikoille.

Tontille sijoitettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärä on 1 pp/90 m² toimisto-, liike- ja julkista palvelutilaa.

Tällä asemakaava-alueella korttelialueelle on laadittava erillinen tonttijako.

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA
-MÄÄRÄYKSET

Toimistorakennusten korttelialue.

Toimistorakennusten ja asuinkerrostalojen korttelialue. Rakennuksen kolmen alimman kerroksen käyttötarkoitus tulee olla toimistoja ja kerrosten IV-VIII käyttötarkoitus tulee olla asuminen.

2 metriä kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Korttelin, kortteliosan ja alueen raja.

Osa-alueen raja.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

22391 Korttelin numero.

3 Ohjeellisen tontin numero.

STURENKATU Kadun nimi.

31500 Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

+16.5 Maanpinnan likimääräinen korkeusasema.

Rakennuksen vesikatkon ylimmän kohdan korkeusasema.

Rakennuksen julkisivupinnan ja vesikatkon leikkauskohdan ylin korkeusasema. Alleviivattu merkintä osoittaa ehdottomasti käytettävään määrärahyksen.

Rakennusala.

Korttelialueen osa, jolle tulee rakentaa kaupunkikuvallisesti korkeatasoinen ulkoporras ja luiska.

Rakennukseen jätettävä kulkuaukko. Luku osoittaa aukon korkeuden kerroksiin.

Maanlainen pysäköintitila. Pysäköintitilojen poistomahdollisuudet on sijoitettava rakennuksiin ja ne saadaan rakentaa kaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Pysäköinti- ja jätetilojen poistoilma tulee johtaa vesikatkon tason yläpuolelle.

Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.

Katu.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo ja tontille ajo on sallittu.

Yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.

Yleiselle jalankululle varattu alueen osa.

Likimääräinen sisäänajo pysäköintitiloihin. Kirjain s osoittaa, että ajon tulee tapahtua Sturenkadun alta.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Rakennuksen ulkopuolinen melutaso (LAeq), jonka perusteella voidaan määrittää ulkovaipan kokonaisääneneristävyyttä katuliikennettä vastaan.

Korttelissa 22391 asuinrakennusten ulkovaipan kokonaisääneneristävyyden tulee olla vähintään 36 dB Teollisuuskadun puoleisella julkisivulla ja 35 dB sitä vastaan kohtisuoralla julkisivulla.

Kaava-alue sisältyy valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009, Pasilan veturihallit, konepaja ja SOK:n teollisuuskortteli).

Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on toteutettava kaupunkikuvallisesti korkeatasoisina, muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja konepajajäljööseen soveltuvina.

Korttelialueilla pintamateriaaleina on käytettävä samoja tai vastaavan laatutason mukaisia paikalle käytettäviä materiaaleja kuin viereisillä katualueilla käytetään siten, että ne liittyvät luontevasti toisiinsa.

Rakentamisen tulee olla kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti korkeatasoista ja soveltuva historialliseen ympäristöön.

Katualueilla ja pihilla on aitojen, kaiteiden, porttien ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

Ennen rakentamiseen ryhtymistä alueelle on laadittava erillinen hyväksyttävä:

- rakennustapaohje.
- tonttien sekä yleisten alueiden ulkotilojen yhteinen yleissuunnitelma.
- valaistus suunnitelma. Valaistus tulee suunnitella alueen teollisuushistoriallinen arvo huomioon ottaen. Valaistus suunnitelman tulee kattaa yleisten alueiden sekä pihojen ja rakennusten ulkovaistus.

Tontteja ei saa aidata.

KT-korttelialueella:

- rakennuksen tulee julkisivujen käsittelyltään, materiaaleiltaan, yksityiskohdiltaan sekä rakennuksen sisältyvien aukoiden osalta muodostaa tontista yhtenäisen, vaikuttava, alueen teollista historiaa viestivä kaupunkikuvallinen kokonaisuus.
- rakennusten julkisivumateriaalin tulee olla perinteisen värinen, punainen, paikalla muurattu, poltettu savitiili.
- rakennuksen katutasoon tulee sijoittaa liiketila.

KTA-korttelialueella:

- asuinkerroksissa tulee rakennusten väliset alueet olla asukkailla yhteisiä pih- ja terassi-alueita, jolle on kaikilla vapaa pääsy rakennusten läpi ja yhteys maantasoon.

- rakennusten julkisivumateriaalin asuinkerroksia lukuunottamatta tulee olla perinteisen värinen, punainen, paikalla muurattu, poltettu savitiili. Teollisuuskadun puolella ja pihan puolella kolmen alimman kerroksen osalta tulee tilien olla saumamateriaalilla. Asuinkerroksissa julkisivumateriaalin tulee olla vaalea rappaus lukuunottamatta Teollisuuskadun puoleista julkisivua.
- asuntoja ei saa sijoittaa rakennuksen katutasoon Teollisuuskadun puolella.
- asuntoja ei saa suunnata yksinomaan Teollisuuskadulle päin.
- asuintilojen tuloilmaa ei saa ottaa Teollisuuskadun puolelta.
- asuntojen parvekkeita ei saa sijoittaa rakennusten Teollisuuskadun puoleiselle julkisivulle.
- oleskeluparvekkeet tulee lasittaa katuliikennemielun torjumiseksi.
- tulee kattoterassin Teollisuuskadun puolelta reunalle rakentaa asuinrakennusten väliin yhtenäinen noin 3 metriä korkea melusteena toimiva muuri. Muuri ei saa Teollisuuskadun puolelta erottaa julkisivun muusta käsittelystä.

- tulee asuinrakennuksissa olla keskitetty suodattimilla varustettu ilmanvaihtojärjestelmä, johon tuloilma tulee ottaa kattotasolta mahdollisimman etäältä Teollisuuskadusta.
- tulee asuinrakennusten suunnittelussa kiinnittää erityistä huomiota asuinhuoneiden lämpö-oloihin.
- porrashuoneisiin tulee olla pääsy sekä kadun että pihan puolelta.
- asukkaiden varastot ja yhteistilat kuten säilytystilat, pesutuvat, kuivaushuoneet, jätehuoneet, saunat ja kerhotilat saa rakentaa kaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi.

- rakennuksen katutasoon tulee sijoittaa vähintään 750 km² myymälätilaa.
- saa kaikissa kerroksissa porrashuoneen 20 m² ylittävää tilaa rakentaa asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi, mikäli se lisää viihtyisyyttä ja parantaa tilasuunnittelua ja mikäli kukin kerrostasanne saa riittävästi luonnonvaloa. Sisääntulokerroksien yläpuolella olevissa kerroksissa tästä johtuva rakennus-oikeuden ylitys ei kuitenkaan saa olla yhteen- sä enempää kuin 5 % asemakaavaan merkitystä kerrosalasta. Ylitys voi olla tätä suurempi, mikäli sillä saavutetaan erityistä hyötyä rakennus- tai asuntotyypin kehittämisessä.
- tontteilla asuntojen huoneistoalasta vähintään 50 % tulee toteuttaa asuntoina, joissa on keittön/keittoilain lisäksi kolme asuinhuonetta tai enemmän. Näiden asuntojen keskipinta- alan tulee olla vähintään 80 h-m².

Asukkaiden käyttöön on rakennettava riittävät varastotilat ja vähintään seuraavat yhteistilat:

- talopesula 1 kpl / tontti ja kuivatustiloja 10 m² / 20 asuntoa
- 1 % asuinkerrosalasta asukkailla tarkoitettuja harraste-, kokoontumis- tai vastaavia yhteistiloja

Rakennusten kattomuotona tulee olla tasakatto.

Rakennusten maantasokerrokset tulee varustaa ikkunoilla.

Jäte- ja muu huolto tulee sijoittaa rakennuksiin tai pysäköintihalliin.

Muuntamotilat tulee sijoittaa rakennuksiin.

IV-konehuoneita ja laitetiloja ei saa sijoittaa rakennusrungon ulkopuolelle eikä katolle. Tilat saa rakentaa asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi.

Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus on selvitettävä ennen rakennusluvan myöntämistä. Tontin ja niiden läheisyys on kunnostettava ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai haittaa aluetta käyttäville tai lisäpilaantumisen vaaraa muilla alueilla.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytettävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Maanlaiset autonsäilytystilat saadaan rakentaa yhteisinä siten, että autopaikat saa sijoittaa osittain toiseen kortteliin tai toiselle tontille ja ajo autonsäilytystiloihin saadaan järjestää korttelien muiden tonttien kautta.

Pysäköintitilojen johtava aukko tulee suunnitella siten, että se on arkkitehtonisesti korkeatasoinen osa julkisivua.

Pysäköintitilat, teknisiä tiloja sekä väestönsuojan saa rakentaa kaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi.

Pysäköintitilojen johtava ajoluiska tulee sijoittaa rakennukseen tai maan alle.

Maanlaisissa autohallissa ei tarvitse rakentaa tontin rajaseiniä. Jos rajaseiniä ei rakenneta, tulee paloteknisiä ratkaisuja suunnitella käsitellä korttelia yhtenä kokonaisuutena riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi.

Autopaikkojen määrät ovat:

- asunnot 1 ap/vähintään 125 k-m²
- toimistot 1 ap/vähintään 280 ja enintään 120 k-m²
- myymälät 1 ap/vähintään 110 ja enintään 90 k-m²
- muut tilat 1 ap/250 k-m²

Autopaikkoja saa rakentaa vain asemakaavassa osoitetuille paikoille.

Tontille sijoitettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärä on 1 pp/30 m² asutokeros- alaa. Näistä vähintään 75 % on sijoitettava rakennuksiin.

Tontille sijoitettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärä on 1 pp/90 m² toimistokerros- alaa jotka on sijoitettava rakennuksiin.

Tällä asemakaava-alueella korttelialueelle on laadittava erillinen tonttijako.

22K100

Teollisuuskatu

Teollisuuskatu

KTA 22391

IV

IV

kansipiha III

kansipiha III

kansipiha III

VIII

jk/pp, pelastusreitti
(pysäköintihallin-kansi)

Bruno Granholmin
aukio

Paja
KTY/s 22391

Lasi-
palatsi
esim. kahvila
+ terassi

Aluskehysosasto
KTY/s 22391

Piippuaukio

Voimala
KTY/s 22391

paviljonki-
rakennusvaraus

vesipiste
korotettu taso
valettu betoni

uudelleen sijoitettu
valaisinjasto

Konepajanraitti, jk/pp, pelastusreitti

AK 22392

Kiven katu

Aleksis Kiven katu

KT 2

kansipiha

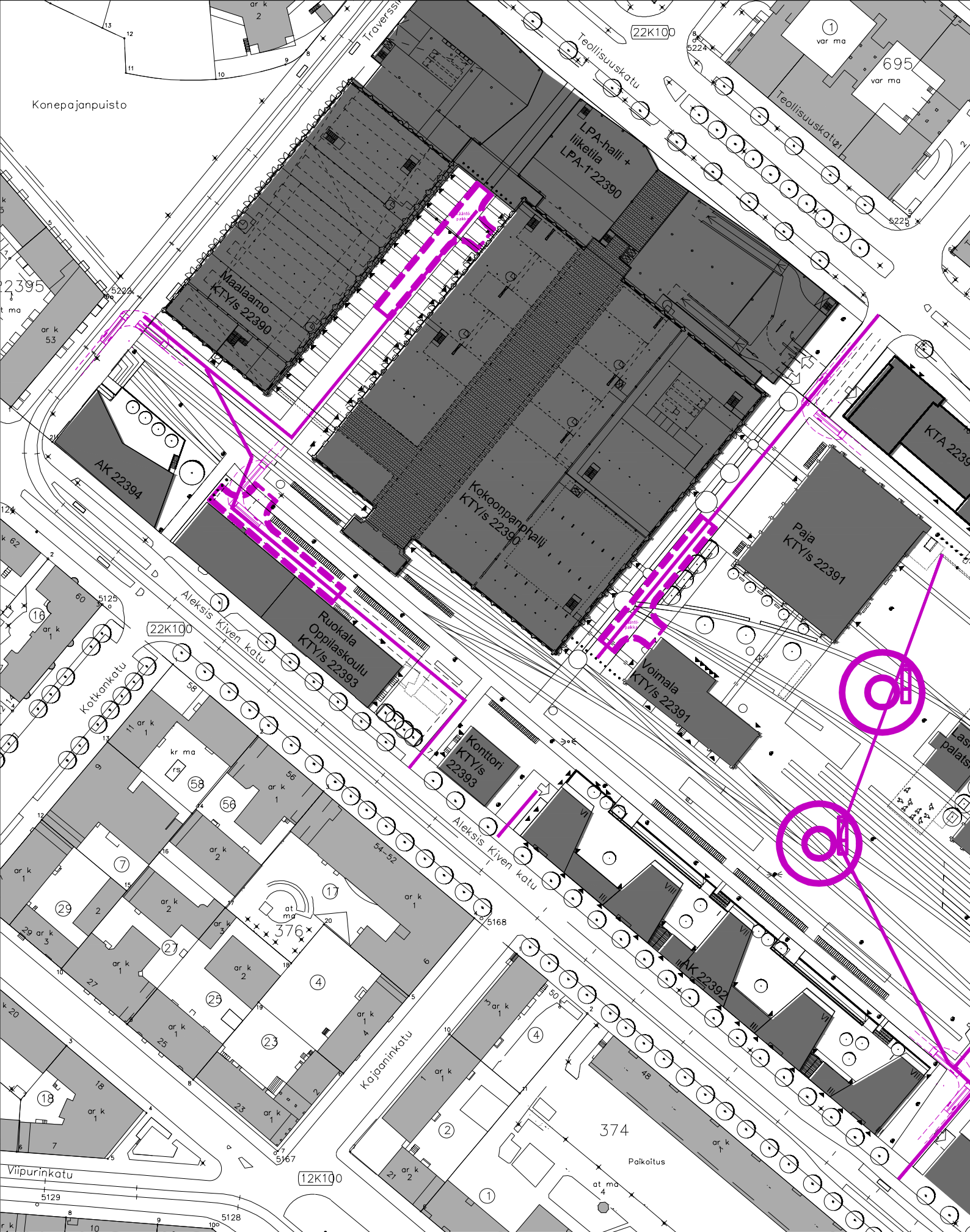
sisäpiha

sisäpiha

MERKKIEN SELITYKSET

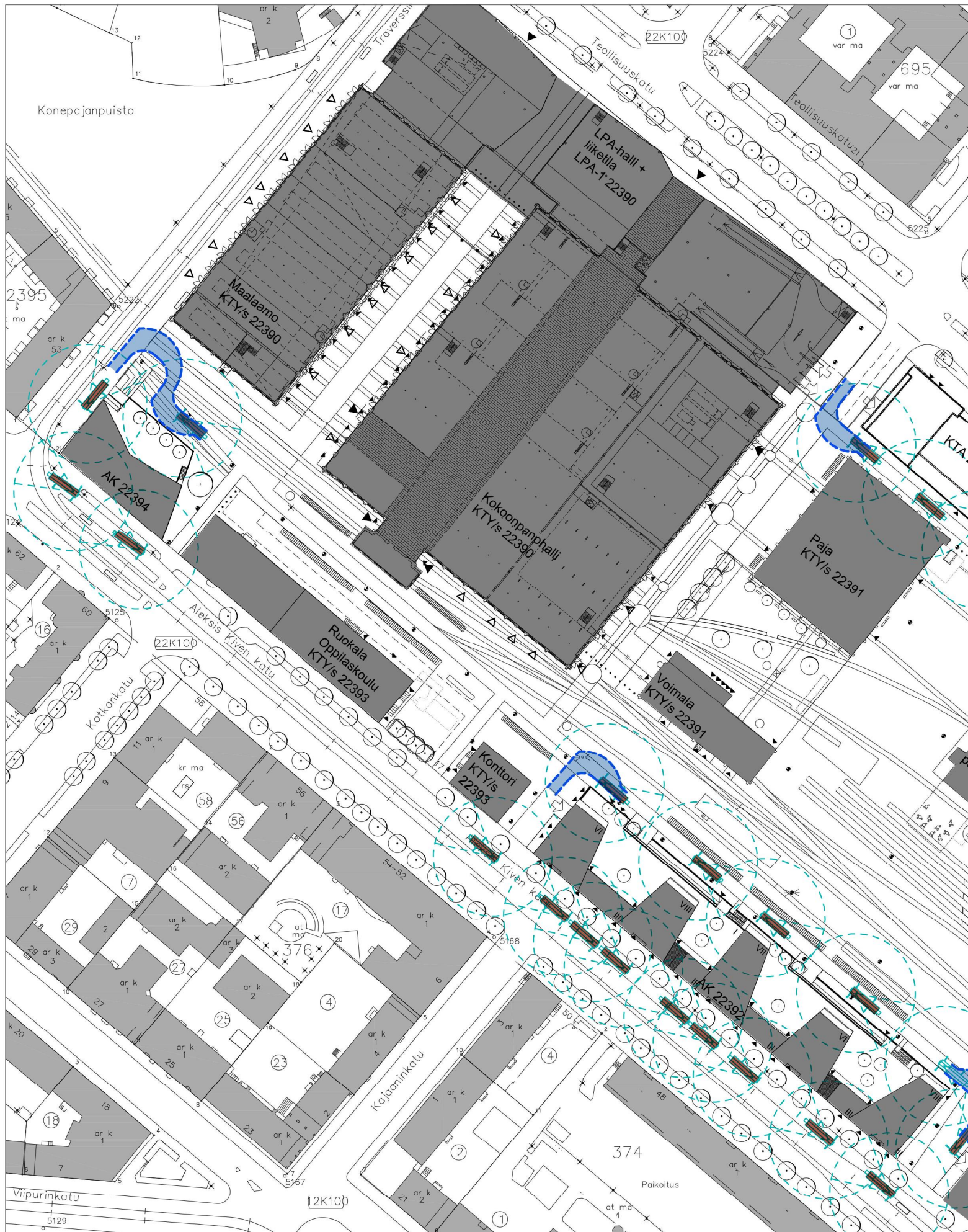
Kääntösäde:
Kuorma-auto, pituus 12 m:

Kääntösäde:
Kuorma-auto, pituus 8 m:

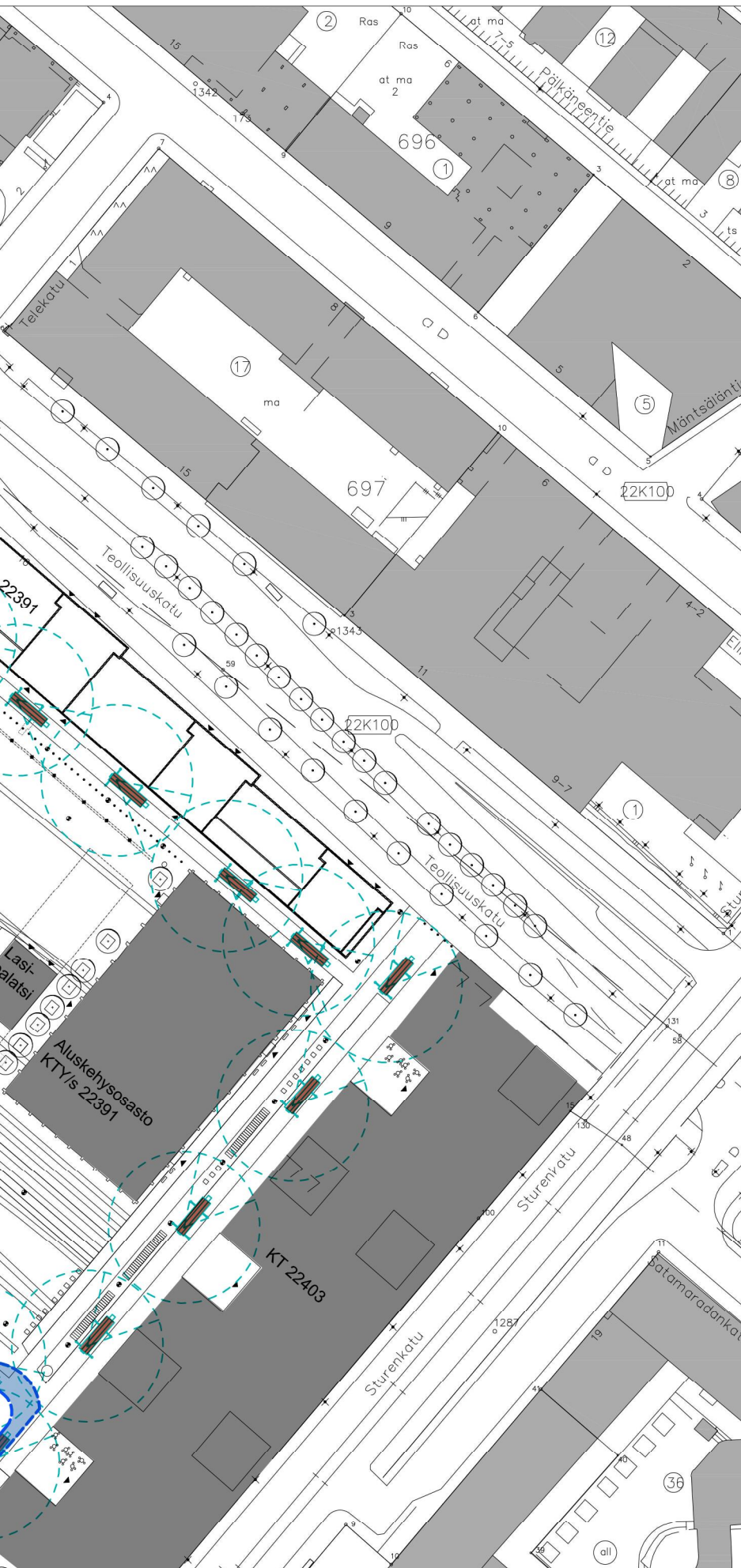

Huoltoajoreitti ja kääntöpaikat

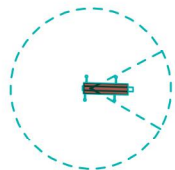

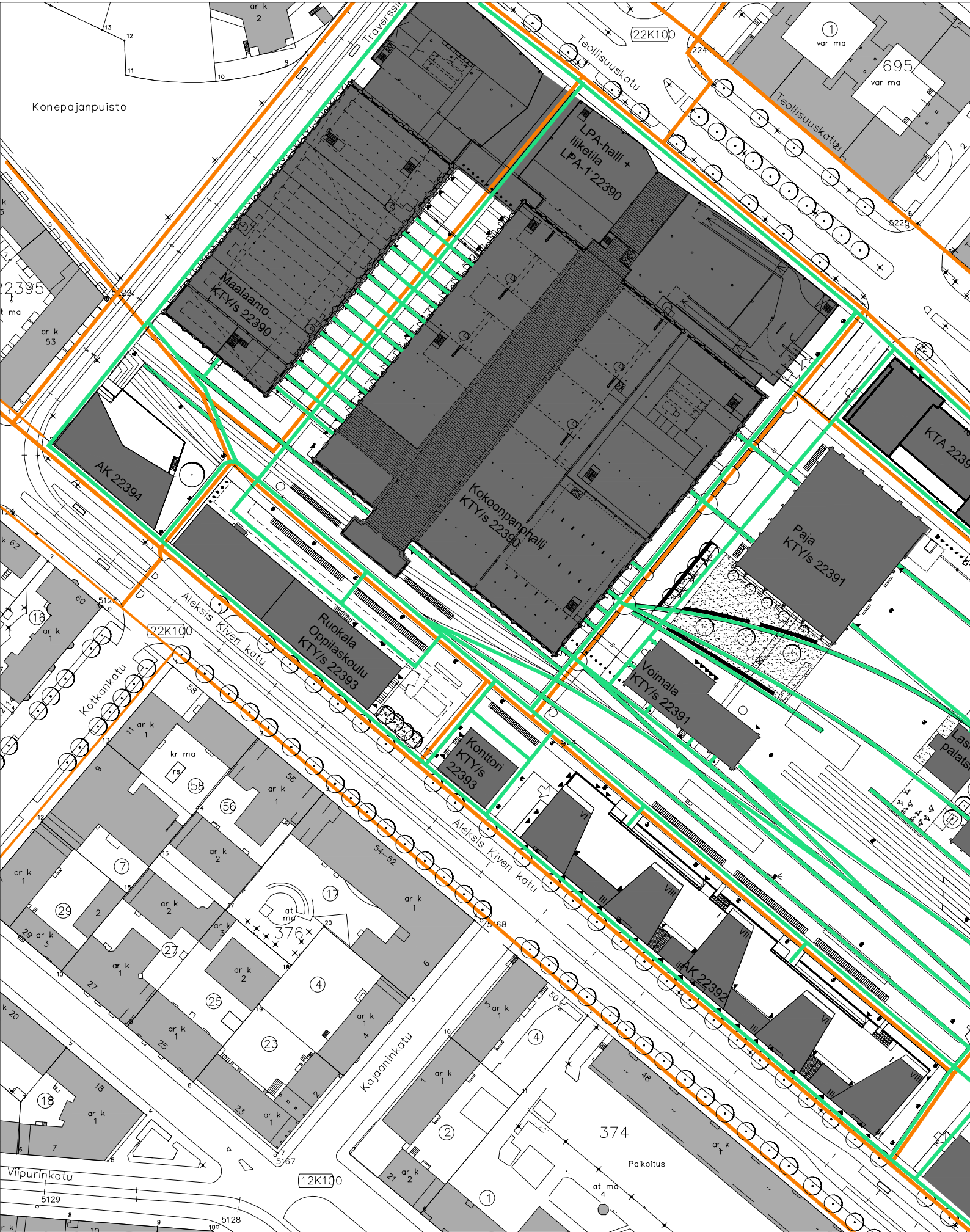

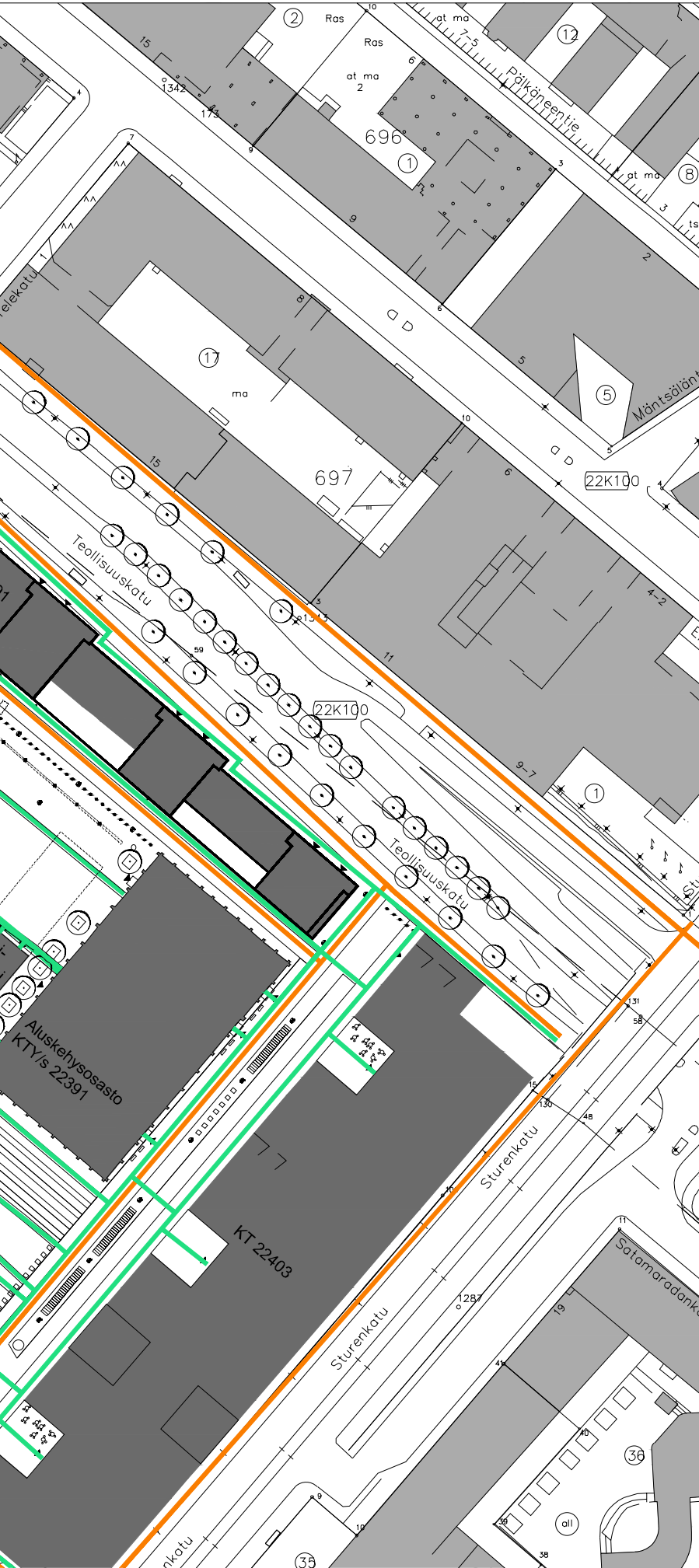
MERKKIEN SELITYKSET

-
Pelastusauton kääntösäde

-
Pelastuspaikka + pelastusreitti

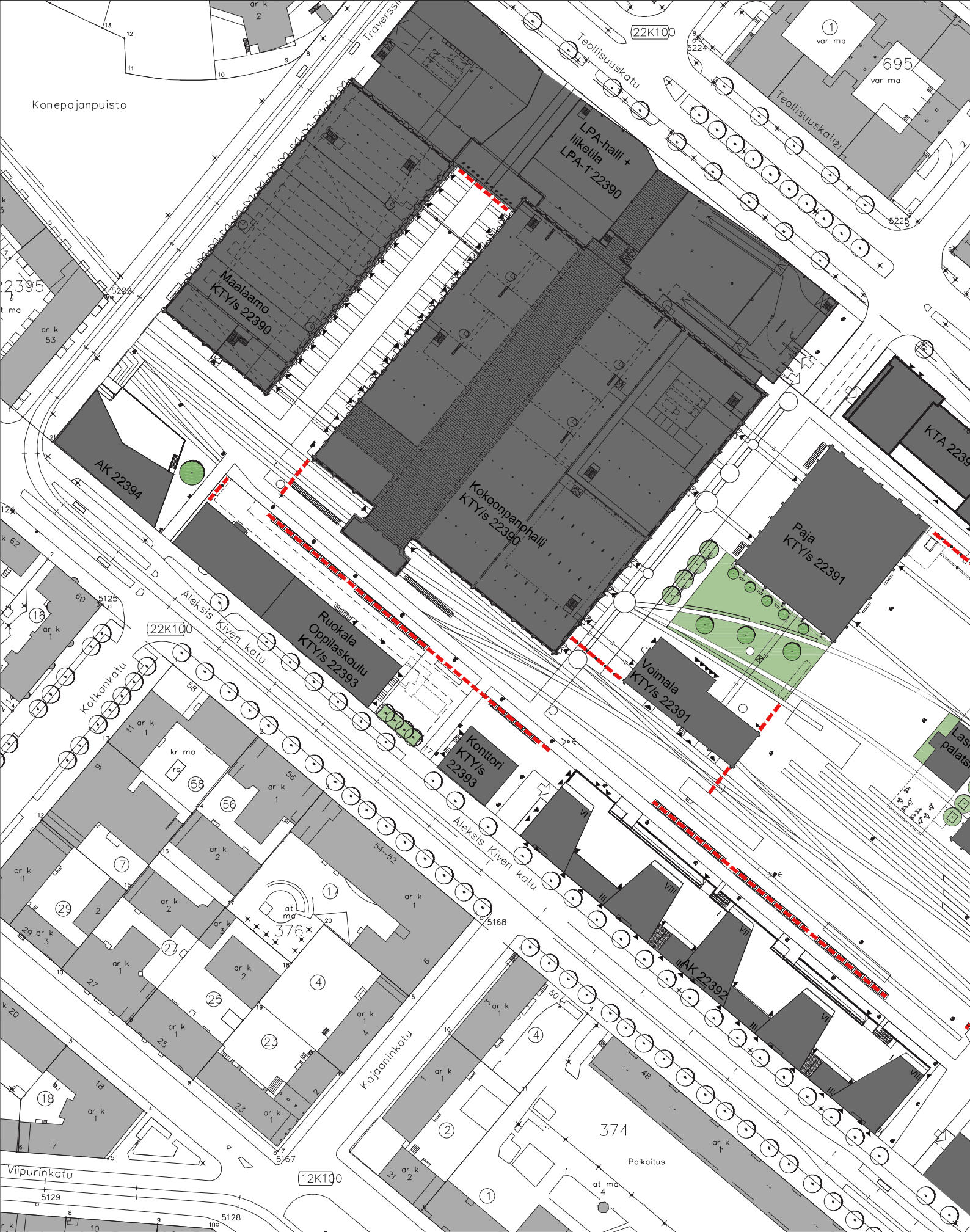
Liite 8
Esteettömät jalankulkureitit ja pyörätiet

MERKKIEN SELITYKSET

- Esteettömyyden perustason mukaiset reitit
- Polkupyöräreitti (talvikunnossapito)

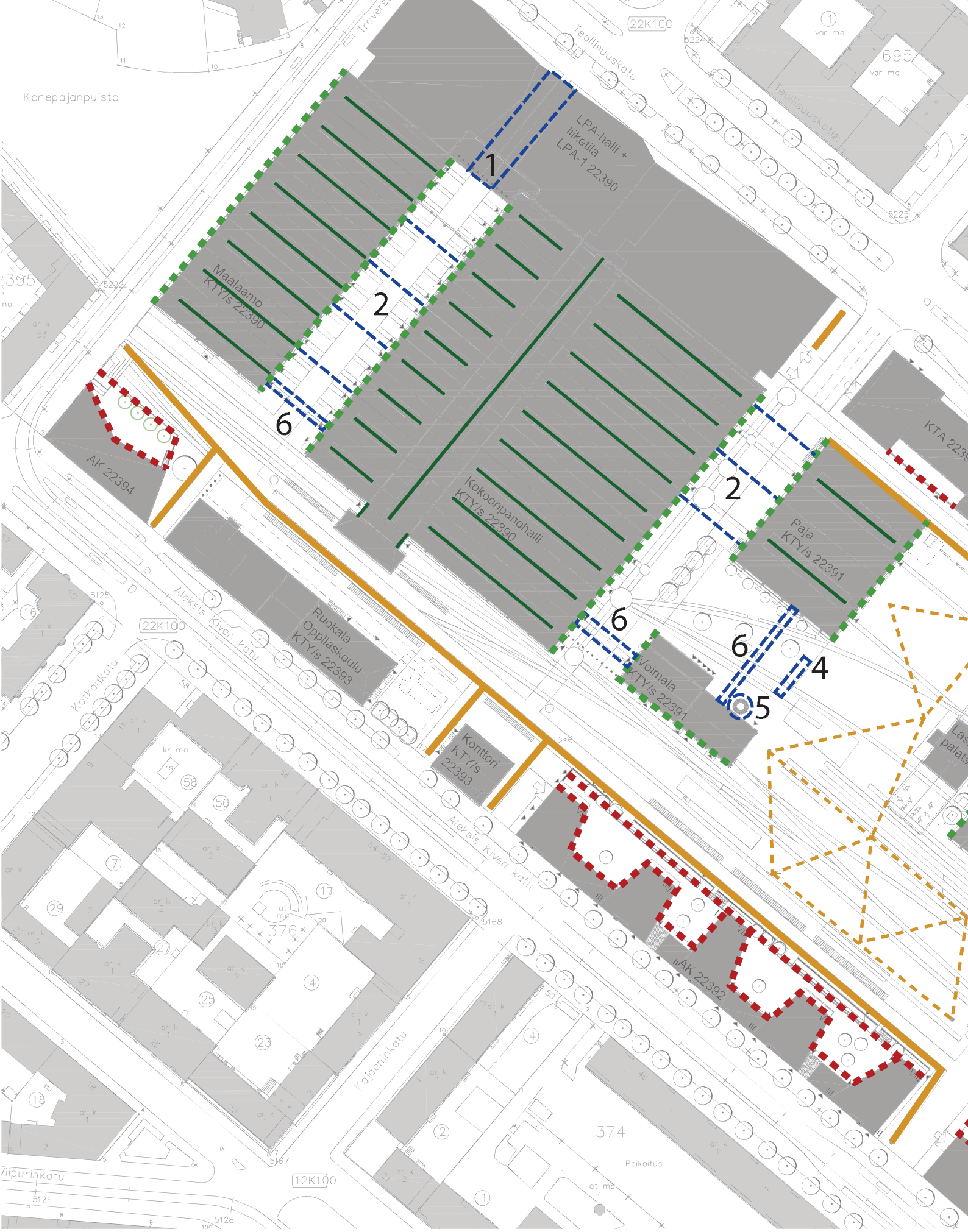
Liite 9
Ajoesteiden sijoituspaikat

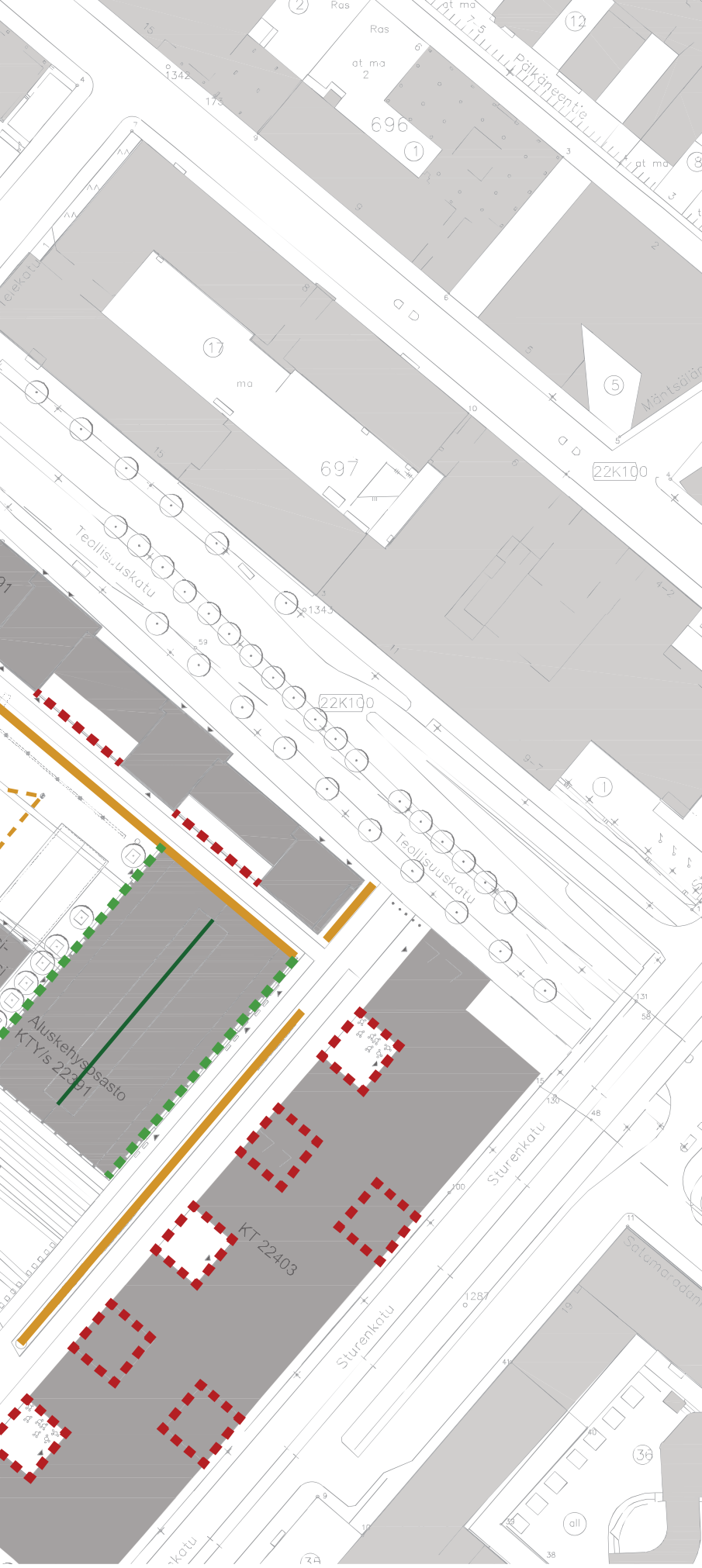
MERKKIEN SELITYKSET

- Mahdolliset ajoesteiden sijoituspaikat. Ajoesteiden tarve, tyyppi ja sijainti selvitetään jatkosuunnittelussa

Liite 10
Valaistuskavio

PERUSVALAISTUS

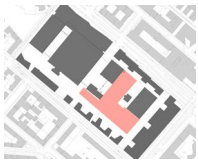
- 1. tunnelin valaistus
- seinävalaistus
- sisä- ja kansipihalla pollarivalaistus tai muuriin integroituna
- pylväsvalaisimet
- aukion ripustusvalaistus

TÄYDENTÄVÄ VALAISTUS

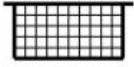
- 2. täydentävä ripustusvalaistus

ERIKOISVALAISTUS

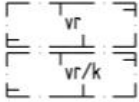
- 4. valaistu nosturi
- 5. valaistu piippu
- 6. valaistu ilmasilta
- valaistut kattolaterniinit

Kaavamääräykset:

Tori.
Bruno Granholmin aukiolla ei sallita ajoneuvo-
liikennettä vr-rakennukselle sallittua huolto-
ajoa lukuun ottamatta.

Rakennus (vr) ja katos (vr/k), jonka saa säilyttää
ja kunnostaa sellaiseen käyttöön, joka ei hait-
taa tai rajoita alueen asemakaavassa määrätyn
pääkäyttötarkoituksen mukaista käyttöä.

Tällä asemakaava-alueella katu-, tori- ja kortteli-
alueilla ulkotilassa ja maanpinnan alapuolella
olevia konepajan toimintaan liittyneitä ja teolli-
suushistoriasta kertovia osia ja rakennelmia tu-
lee säilyttää. Niihin kohdistuvista toimenpiteis-
tä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Tontteja ei saa aidata.

Ennen rakentamiseen ryhtymistä alueelle on laadi-
tava erillinen hyväksyttävä:

- rakentamistapaohje.
- tonttien sekä yleisten alueiden ulkotilojen yhtei-
nen yleissuunnitelma.
- valaistussuunnitelma. Valaistus tulee suunnitella
alueen teollisuushistoriallinen arvo huomioon
ottaen. Valaistussuunnitelman tulee kattaa yleisten
alueiden sekä pihojen ja rakennusten ulkovalaistus.

Korttelialueilla pintamateriaaleina on käytettävä
samoja tai vastaavan laatutason mukaisia paikalle
soveltuvia materiaaleja kuin viereisillä katu- tai
torialueilla siten, että ne liittyvät luontevasti ja
saumattomasti toisiinsa.

Katu- ja torialueilla sekä pihoiden on aitojen, porttien
ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on
toteutettava kaupunkivallisesti korkeatasoisina,
muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja
konepajamiljööseen soveltuvina.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytet-
tävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus on
selvitettävä ennen rakennusluvan myöntämistä.
Tontit ja niiden välitön läheisyys on kunnostettava
ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen
maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai
haittaa aluetta käyttäville tai lisäpilaantumisen
vaaraa muilla alueilla.

Pohja-ote yleissuunnitelmasta, 1 : 2000

Rakennustapaohjeet:

Jatkosuunnittelu

Bruno Granholmin aukiota kehitetään monikäyttöisenä, toiminnallisena tapahtuma-aukiona. Alueen julkisten ulkotilojen ja valaistuksen yleissuunnitelma toimii jatkosuunnitelmien pohjana. Aukion jatkosuunnittelussa tulee perehtyä alueen historiallisiin inventointeihin, pohja- ja orsivettä sekä pilaantuneita maita koskeviin selvityksiin sekä pinnantasaus- ja kuivatussuunnitelmiin. Suunnittelijoilla ja rakentajilla tulee olla riittävästi kokemusta historiallisten ympäristöjen kunnostuksesta.

Aukion jatkosuunnittelussa tulee selvittää kaikkien ulkotiloissa olevien vanhojen rakenteiden kunto ja säilyttämismahdollisuudet. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston lausunto. Rakenteet tulee merkitä toteutusasiakirjoihin ja huomioida jatkosuunnittelussa ja rakentamistöissä.

Olemassa olevat raiteet pyritään säilyttämään. Mikäli kiskoja joudutaan purkamaan, ne tulee säilyttää ja niille tulee etsiä uusiokäyttöä konepaja-alueella.

Aukiolla pyritään säilyttämään Voimalan ja Aluekehysosaston välillä oleva lämpökanavarakenne sekä nosturirakenne. Nosturirakenne siirretään Piippuaukiolle. Rakenteiden kunnostus ja ylläpito on niihin liittyvien kiinteistöjen vastuulla.

Pintamateriaalit

Aukion peruspinnan tulee olla harmaata graniittikiveystä. Aukion peruspinta tulee jäsentää vanhojen raiteiden sijaintien mukaisilla pitkittäisillä kiveysraidoilla, joiden materiaalina käytetään graniittia. Reunakivien käyttöä alueella tulee välttää. Mikäli reunakiviä tarvitaan, niiden tulee olla harmaa graniittikiveä.

Purettavien puisten varastorakennusten paikat tulee merkitä muusta aukiosta poikkeavalla pintamateriaalilla.

Opasteet

Konepajan alueelle tulee laatia yhtenäinen opastesuunnitelma. Rakennuksia koskevien opasteiden tulee sijaita tontilla tai julkisivuihin kiinnitettynä.

Kalusteet ja varusteet

Katutilojen kalusteet valitaan Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisesti. Ajoesteinä voivat toimia myös esimerkiksi graniittipaadet ja polkupyörätelineet.

Kalusteiden ja varusteiden teräsosien väri RAL 7021.

Esimerkkejä:

Penkit: HKR:n mallit, peruspenkki ja tuoli D3 ja D4 tai yleispenkki ja tuoli, teräs D10 ja D11 tai yleispenkki ja -tuoli, puurunko ja teräs D11 ja D12, teräsosien väri RAL 7021.

Polkupyörätelineet: HKR:n malli kaariteline G1, materiaalina maalattu teräs, väri RAL 7021

Ajoesteet: HKR:n teräspollari malli B1 ja B2, väri RAL 7021

Roska-astiat: HKR:n malli H1 ja H2, väri RAL 7021

Kiinteä käymälä: HKR:n malli City-wc J1, väri RAL 6012

Valaistus

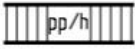
Aukion valaistus tulee suunnitella ripustusvalaistuksena yhteistyössä Helsingin Energian, HKR:n, VR:n sekä KSV:n kanssa. Konepajanraitilla sijaitsevan vanhan valaisinmaston kunto tulee selvittää. Se pyritään siirtämään aukiolle ja hyödyntämään valaistuksen osana.

RAKENNUSTAPA-OHJEKORTTI, BRUNO GRANHOLMIN KUJA asemakaava nro 12211 (28.3.2014)

(1/2)

Kaavamääräykset:

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.

Maanalaiselle johdolle varattu alueen osa, jonka sijainti on likimääräinen.

Pohja-ote yleissuunnitelmasta, 1 : 2000

Korttelialueilla pintamateriaaleina on käytettävä samoja tai vastaavan laatutason mukaisia paikalle soveltuvia materiaaleja kuin viereisillä katu- tai torialueilla siten, että ne liittyvät luontevasti ja saumattomasti toisiinsa.

Katu- ja torialueilla sekä pihoiden, porttien ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on toteutettava kaupunkikuvallisesti korkeatasoisina, muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja konepajamiljööseen soveltuvina.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytettävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus on selvitettävä ennen rakennusluvan myöntämistä. Tontit ja niiden välitön läheisyys on kunnostettava ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai haittaa aluetta käyttäville tai lisäpilaantumisen vaaraa muilla alueilla.

Tontteja ei saa aidata.

Ennen rakentamiseen ryhtymistä alueelle on laadittava erillinen hyväksyttävä:

- rakentamistapaohje.
- tonttien sekä yleisten alueiden ulkotilojen yhteinen yleissuunnitelma.
- valaistussuunnitelma. Valaistus tulee suunnitella alueen teollisuushistoriallinen arvo huomioon ottaen. Valaistussuunnitelman tulee kattaa yleisten alueiden sekä pihojen ja rakennusten ulkovalaistus.

Tällä asemakaava-alueella katu-, tori- ja kortteli-alueilla ulkotilassa ja maanpinnan alapuolella olevia konepajan toimintaan liittyneitä ja teollisuushistoriasta kertovia osia ja rakennelmia tulee säilyttää. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Rakennustapaohjeet:

Jatkosuunnittelu

Alueen julkisten ulkotilojen ja valaistuksen yleissuunnitelma toimii jatkosuunnitelmien pohjana. Aukion jatkosuunnittelussa tulee perehtyä alueen historiallisiin inventointeihin, pohja- ja orsivettä sekä pilaantuneita maita koskeviin selvityksiin sekä pinnantasaus- ja kuivatussuunnitelmiin. Suunnittelijoilla ja rakentajilla tulee olla riittävästi kokemusta historiallisten ympäristöjen kunnostuksesta.

Kujan jatkosuunnittelussa tulee selvittää ulkotilassa olevien vanhojen rakenteiden kunto ja säilyttämismahdollisuudet. Rakenteiden kunnostus ja ylläpito on kiinteistöjen vastuulla. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston lausunto. Rakenteet tulee merkitä toteutusasiakirjoihin ja huomioida jatkosuunnittelussa ja rakentamistöissä.

Kujalla kasvavat huonokuntoiset puut poistetaan. Vanhaa kiviviemäriä ei voida säilyttää. Piippuaukion lävitse linjatun maanalaisen johdon varaus on huomioitava jatkosuunnittelussa.

Ajoliittymät Bruno Granholmin kujalta LPA- ja KTA-tonteille tehdään normaaleina tonttiliittyminä. Yhteys pysäköintihalleihin tapahtuu jalkakäytävän ja pyörätien ylitse. Kujalla ei sallita läpiajoa. Huoltoajon kääntöpaikat ovat rakennusten edustoilla, osittain tonttien puolella. Tarvittaessa Voimalan ja kokoonpanohallin välille sijoitetaan ajoesteet.

Pintamateriaalit

Bruno Granholmin kujalla huoltoajo ja polkupyöräreitit toimivat rinnakkain. Vanhat traverssiympyrä-aiheet sekä kujaa jäsentävät raideaiheet palautetaan näkyviin kivettyinä pintoina. Muu kadun pinta on asfalttia. Asfalttiin rajautuvat tonttien kiveykset ovat samaa materiaalia kuin Bruno Granholmin aukion peruspinta. Kiveysten tulee olla harmaata graniittia. Raideaiheiden kiveysten tulee täyttää esteettömyyden perustason vaatimukset.

Reunakiviä pyritään välttämään muualla kuin Teollisuuskadun liittymässä. Mikäli reunuksia tarvitaan, niiden tulee olla harmaata graniittia. Tontin puolella voidaan käyttää myös lattateräsreunuksia.

Voimalan ja Kokoonpanohallin välillä oleva ilmasilta pyritään säilyttämään ja integroimaan osaksi valaistusta ja opastusjärjestelmää. Koska rakenteet ovat osittain KTY- tonteilla ja osittain katualueella, niistä tulee tehdä rasitesopimukset. Ilmasillan kunnostus ja ylläpito on siihen liittyvien kiinteistöjen vastuulla.

Opasteet

Konepajan alueelle tulee laatia yhtenäinen opastesuunnitelma. Rakennuksia koskevien opasteiden tulee sijaita tontilla tai julkisivuihin kiinnitettynä. Ks. Julkisen ulkotilan suunnitteluperiaatteet kohta Opasteet.

Kalusteet ja varusteet

Ajoesteiden tulee olla Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisia. Kiinteitä kalusteita ei sallita.

Kalusteiden ja varusteiden teräsosien väri RAL 7021.

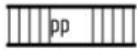
Valaistus

Bruno Granholmin kuja valaistaan rakennusten seinään kiinnitettävillä valaisimilla. Uudet valaisimet sijoitetaan vanhojen valaisinten paikalle. Yleisvalaistusta täydennetään tarvittaessa julkisivuihin kiinnitettävällä ripustusvalaistuksella. Erikoisvalaistus integroidaan ilmasillan.

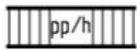

Kaavamääräykset:

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.

Teknisen huollon tunneli. Tunnelin kohdalla ei saa tehdä louhintaa siten, että siitä aiheutuu haittaa tunnelille tai sen käytölle.

Tontteja ei saa aidata.

Ennen rakentamiseen ryhtymistä alueelle on laadittava erillinen hyväksyttävä:

- rakentamistapaohje.
- tonttien sekä yleisten alueiden ulkotilojen yhteinen yleissuunnitelma.
- valaistussuunnitelma. Valaistus tulee suunnitella alueen teollisuushistoriallinen arvo huomioon ottaen. Valaistussuunnitelman tulee kattaa yleisten alueiden sekä pihojen ja rakennusten ulkovalaistus.

Tällä asemakaava-alueella katu-, tori- ja kortteli-alueilla ulkotilassa ja maanpinnan alapuolella olevia konepajan toimintaan liittyneitä ja teollisuushistoriasta kertovia osia ja rakennelmia tulee säilyttää. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Kortteli-alueilla pintamateriaaleina on käytettävä samoja tai vastaavan laatutason mukaisia paikalle soveltuvia materiaaleja kuin viereisillä katu- tai torialueilla siten, että ne liittyvät luontevasti ja saumattomasti toisiinsa.

Katu- ja torialueilla sekä pihoilla on aitojen, porttien ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

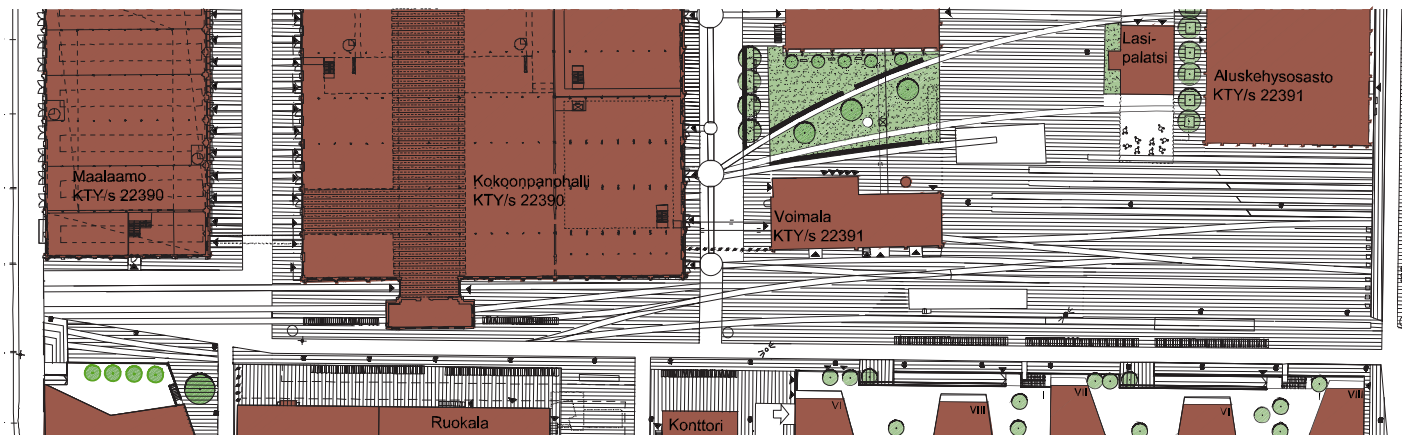
Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on toteutettava kaupunkikuvallisesti korkeatasoisina, muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja konepajamiljööseen soveltuvina.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytettävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus on selvitettävä ennen rakennusluvan myöntämistä. Tontit ja niiden välitön läheisyys on kunnostettava ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai haittaa aluetta käyttäville tai lisäpilaantumisen vaaraa muilla alueilla.

Pohja-ote yleissuunnitelmasta, 1 : 2000

Rakennustapaohjeet:

Jatkosuunnittelu

Alueen julkisten ulkotilojen ja valaistuksen yleissuunnitelma toimii jatkosuunnitelmien pohjana. Aukion jatkosuunnittelussa tulee perehtyä alueen historiallisiin inventointeihin, pohja- ja orsivettä sekä pilaantuneita maita koskeviin selvityksiin sekä pinnantasaus- ja kuivatussuunnitelmiin. Suunnittelijoilla ja rakentajilla tulee olla riittävästi kokemusta historiallisten ympäristöjen kunnostuksesta.

Kadun jatkosuunnittelussa tulee selvittää ulkotilassa olevien vanhojen rakenteiden kunto ja säilyttämismahdollisuudet. Rakenteiden kunnostus ja ylläpito on kiinteistöjen vastuulla. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston lausunto. Rakenteet tulee merkitä toteutusasiakirjoihin ja huomioida jatkosuunnittelussa ja rakentamistöissä.

Konepajaraitin kaava-alueella on säilyneitä raidekiskoja. Mikäli kiskoja joudutaan purkamaan, purettavat kiskot tulee varastoida ja niille tulee etsiä uusiokäyttöä muualla konepaja-alueella. Raideaiheet kivetään harmaalla graniittikivellä.

Konepajaraitilla sijaitsee teknisen huollon tunneli, joka tulee huomioida jatkosuunnittelussa. Konepajaraitti toimii pelastusreitteinä. Pelastusajon kuormitus ja tilantarve tulee huomioida jatkosuunnittelussa.

Pintamateriaalit

Konepajaraitin pintamateriaali on musta asfaltti. Raitti rajautuu graniittikiveyksiin (vaaleanharmaa kiveys Aleksis Kiven kadun puolella ja harmaa kiveys konepajarakennusten puolella). Maalaamon päädyssä Konepajaraitti laajenee aukiomaiseksi shared space -tilaksi, jossa sekä jalankulkijat, pyöräilijät ja huoltoajo liikkuvat tasa-arvoisesti.

Traverssikujan reunaan on maaston tasoeron vuoksi tehtävä maastoportaat tai luiska. Maalaamon kulmalla maasto on tasossa kadun kanssa. Maastoportaiden materiaali on vaaleanharmaa graniitti.

Opasteet

Konepajan alueelle tulee laatia yhtenäinen opastesuunnitelma.

Kalusteet ja varusteet

Katualueelle, asfaltoitavan alueen ulkopuolelle, voidaan sijoittaa ajoesteitä, polkupyörätelineitä ja oleskelukalusteita. Niiden tulee olla Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisia malleja ja yhdenmukaisia muualla alueella käytettävien kalusteiden kanssa.

Kalusteiden ja varusteiden teräsosien väri RAL 7021.

Esimerkkejä:

Polkupyörätelineet: HKR:n malli kaariteline G1, materiaalina maalattu teräs, väri RAL 7021

Ajoesteet: HKR:n teräspollari malli B1 ja B2, väri RAL 7021

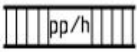
Penkit: HKR:n mallit, peruspenkki ja tuoli D3 ja D4 tai yleispenkki ja tuoli, teräs D10 ja D11 tai yleispenkki ja -tuoli, puurunko ja teräs D11 ja D12, teräsosien väri RAL 7021.

Valaistus

Konepajaraitti valaistaan samantyyppisillä pylväsvalaisimilla kuin raitin toteutuneessa pohjoisosassa. Pylvään väri RAL 7016.

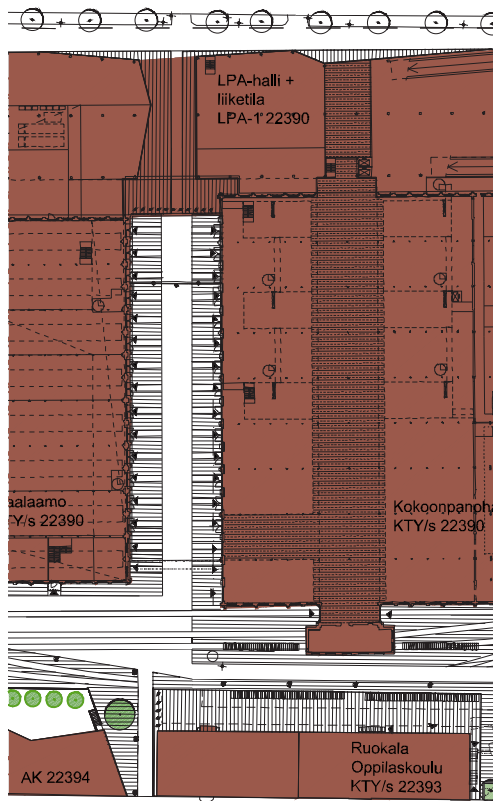
Kaavamääräykset:

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.

Teknisen huollon tunneli. Tunnelin kohdalla ei saa tehdä louhintaa siten, että siitä aiheutuu haittaa tunnelille tai sen käytölle.

Pohja-ote yleissuunnitelmasta, 1 : 2000

Korttelialueilla pintamateriaaleina on käytettävä samoja tai vastaavan laatutason mukaisia paikalle soveltuvia materiaaleja kuin viereisillä katu- tai torialueilla siten, että ne liittyvät luontevasti ja saumattomasti toisiinsa.

Katu- ja torialueilla sekä pihoiden, porttien ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on toteutettava kaupunkikuvallisesti korkeatasoisina, muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja konepajamiljööseen soveltuvina.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytettävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus on selvitettävä ennen rakennusluvan myöntämistä. Tontit ja niiden välitön läheisyys on kunnostettava ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai haittaa aluetta käyttäville tai lisöpilaantumisen vaaraa muilla alueilla.

Kaava-alue on säilytettävä teollisuushistoriallinen kokonaisuus.

Tällä asemakaava-alueella katu-, tori- ja kortteli-alueilla ulkotilassa ja maanpinnan alapuolella olevia konepajan toimintaan liittyneitä ja teollisuushistoriasta kertovia osia ja rakennelmia tulee säilyttää. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Tontteja ei saa aidata.

Ennen rakentamiseen ryhtymistä alueelle on laadittava erillinen hyväksyttävä:

- rakentamistapaohje.
- tonttien sekä yleisten alueiden ulkotilojen yhteinen yleissuunnitelma.
- valaistussuunnitelma. Valaistus tulee suunnitella alueen teollisuushistoriallinen arvo huomioon ottaen. Valaistussuunnitelman tulee kattaa yleisten alueiden sekä pihojen ja rakennusten ulkovalaistus.

Rakennustapaohjeet:

Jatkosuunnittelu

Alueen julkisten ulkotilojen ja valaistuksen yleissuunnitelma toimii jatkosuunnitelmien pohjana. Aukion jatkosuunnittelussa tulee perehtyä alueen historiallisiin inventointeihin, pohja- ja orsivettä sekä pilaantuneita maita koskeviin selvityksiin sekä pinnantasaus- ja kuivatussuunnitelmiin. Suunnittelijoilla ja rakentajilla tulee olla riittävästi kokemusta historiallisten ympäristöjen kunnostuksesta.

Kadun jatkosuunnittelussa tulee selvittää ulkotilassa olevien vanhojen rakenteiden kunto ja säilyttämismahdollisuudet. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston lausunto. Rakenteet tulee merkitä toteutusasiakirjoihin ja huomioida jatkosuunnittelussa ja rakentamistöissä. Rakenteiden kunnostus ja ylläpito niihin liittyvien kiinteistöjen vastuulla. Niitä koskien on laadittava rasitesopimukset.

Konepajanpasaasin siirtonosturi kannatinrakenteineen puretaan, koska sen kannatintolpat sijoittuvat kulkureitille.

Huoltoajon kääntöpaikka on LPA-rakennuksen edustalla. Enintään 8 metrin pituiselle ajoneuvoille mitoitettu kääntöpaikka ulottuu tonteille sekä sivuaa pyörätietä. Huoltoajon tilantarve sekä kuormitus täytyy huomioida myös tonttien jatkosuunnittelussa. Konepajapasaasin päätteeksi tarvitaan ajoesteet, jotta läpiajoa ei ole mahdollista. Konepajaraitin reunalla (pääosin KTY-tontin puolella) on teknisen huollon tunneli, jonka sijainti on huomioitava jatkosuunnittelussa ja rakenteiden sijoittamisessa.

Pintamateriaalit

Konepajanpasaasi on jaksotettu kolmeen sitä rajaavien rakennusten julkisivujen suuntaiseen vyöhykkeeseen. Keskikaista on asfalttipintaista katualuetta, jossa huoltoajoreitti ja pyörätie ovat rinnakkain. Pasaasin laidoilla olevat 8 metrin levyiset seinusta-alueet ovat KTY-tontilla ja niiden seinustakiveysten pintamateriaali on harmaa graniitti. Raideaiheet erotetaan peruspinnasta poikkeavalla graniittikiveyksellä alueen yhtenäisen periaatteen mukaisesti.

Opasteet

Konepajan alueelle tulee laatia yhtenäinen opastesuunnitelma. Maalaamon ja Kokoonpanohallin välinen ilmasilta säilytetään ja hyödynnetään osana uutta opastus- ja valaistusjärjestelmää.

Kalusteet ja varusteet

Katualueelle voidaan sijoittaa ajoesteitä. Niiden tulee olla Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisia ja yhdenmukaisia muualla alueella käytettävien varusteiden kanssa. Muita kiinteitä kalusteita ja varusteita ei sallita. Tonteilla voidaan käyttää myös irtokalusteita. Nämä oleskelu- ja terassikalusteet voivat poiketa Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisista tuotteista. Myös niiden tulee olla teräsrakenteisia, laadukkaita ja historialliseen ympäristöön soveltuvia.

Kiinteiden kalusteiden ja varusteiden teräsosien väri RAL 7021.

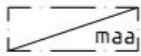
Valaistus

Suojeltavien rakennusten sisäänkäyntijulkisivut valaistaan seinään kiinnitettävillä valaisimilla, jotka sijoitetaan nykyisten valaisimien paikoille. Täydentävänä valaistuksena voidaan käyttää seiiniin kiinnitettävää ripustusvalaistusta.

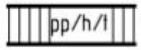
Kokoonpanohallin julkisivuun on kiinnitetty ajolangan kannatinrakenteen. Rakenteen säilyttämisen edellytykset sekä sen hyödyntäminen valaistuksen osana tulee selvittää jatkosuunnittelussa. Erikoisvalaistus integroidaan ilmasiltaan.

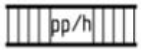
Kaavamääräykset:

Maanalainen pysäköintitila. Pysäköintitilojen poistoilmahormit on sijoitettava rakennuksiin ja ne saadaan rakentaa kaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Pysäköinti- ja jätetilojen poistoilma tulee johtaa vesikaton tason yläpuolelle.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo ja tontille ajo on sallittu.

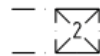
Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.

Likimääräinen sisäänajo pysäköintitiloihin. Kirjain s osoittaa, että ajon tulee tapahtua Sturenkadun alta.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Rakennukseen jätettävä kulkuaukko. Luku osoittaa aukon korkeuden kerroksina.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai haittaa aluetta käyttäville tai lisäpilaantumisen vaaraa muilla alueilla.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytettävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Tontteja ei saa aidata.

KT-korttelialueella:

- rakennuksen tulee julkisivujen käsittelyltään, materiaaleiltaan, yksityiskohdiltaan sekä rakennukseen sisältyvien aukoiden osalta muodostaa tonttijaosta huolimatta yhtenäinen, vaikuttava, alueen teollista historiaa viestivä kaupunkikuvallinen kokonaisuus.
- rakennusten julkisivumateriaalin tulee olla perinteisen värinen, punainen, paikalla muurattu, poltettu savitiili.
- rakennuksen katutasoon tulee sijoittaa liiketilaa.

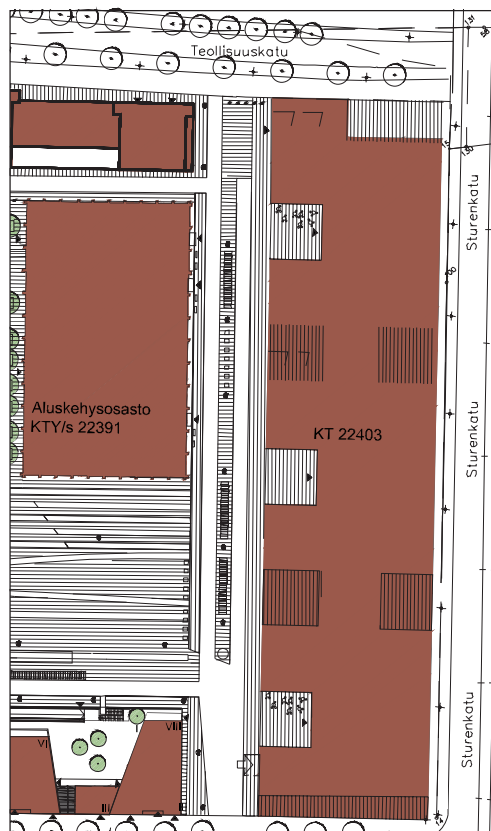
Pysäköintitiloihin johtava ajoluiska tulee sijoittaa rakennukseen tai maan alle.

Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on toteutettava kaupunkikuvallisesti korkeatasoisina, muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja konepajamiljööseen soveltuvina.

Korttelialueilla pintamateriaaleina on käytettävä samoja tai vastaavan laatutason mukaisia paikalle soveltuvia materiaaleja kuin viereisillä katualueilla käytetään siten, että ne liittyvät luontevasti toisiinsa.

Rakentamisen tulee olla kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti korkeatasoista ja soveltaa historialliseen ympäristöön.

Katualueilla ja piholla on aitojen, kaiteiden, porttien ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

Pohja-ote yleissuunnitelmasta, 1 : 2000

Rakennustapaohjeet:

Jatkosuunnittelu

Alueen julkisten ulkotilojen ja valaistuksen yleissuunnitelma toimii jatkosuunnitelmien pohjana. Aukion jatkosuunnittelussa tulee perehtyä alueen historiallisiin inventointeihin, pohja- ja orsivettä sekä pilaantuneita maita koskeviin selvityksiin sekä pinnantasaus- ja kuivatussuunnitelmiin. Suunnittelijoilla ja rakentajilla tulee olla riittävästi kokemusta historiallisten ympäristöjen kunnostuksesta.

Rakenteiden ja pintamateriaalien sekä kalusteiden, varusteiden ja valaisinten suunnittelussa tulee huomioida huolto- ja pelastusajoneuvojen tilanvaraus ja kuormitus.

Teollisuuskadun puoleisessa päädyssä huomioitava maanalaisen pysäköintitilan vaikutus.

Pintamateriaalit

Konepajakujalle tulee kaksi asfalttipintaista reittiä, joista molempia voidaan käyttää huoltoajoon sekä polkupyöräilyyn. Keskikaista on jäsennetty graniittikiveyksellä. KT-korttelin puolella Konepajankujaa käytetään pelastusreitteinä.

Rakennuksia sivuavat kiveykset ovat esteettömyyden perustason täyttävää vaaleanharmaata graniittikiveystä. Aluskehysosaston rakennuksen seinustalla oleva kiveyskaista liittyy rakennuksen Bruno Granholmin aukion harmaaseen graniittikiveykseen.

Opasteet

Konepajan alueelle tulee laatia yhtenäinen opastesuunnitelma.

Kalusteet ja varusteet

Katualueelle voidaan sijoittaa polkupyörätelineitä ja oleskelukalusteita, joiden tulee olla Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisia.

Kalusteiden ja varusteiden teräsosien väri RAL 7021.

Esimerkkejä:

Polkupyörätelineet: HKR:n malli kaariteline G1, materiaalina maalattu teräs, väri RAL 7021

Ajoesteet: HKR:n teräspollari malli B1 ja B2, väri RAL 7021

Roska-astiat: HKR:n malli H1 ja H2, väri RAL 7021

Valaistus

Konepajankuja valaistaan samanlaisilla pylväsvalaisimilla kuin Konepajanraitilla. Valaisinpylvääseen kiinnitetään kaksi valaisinpäätä. Pylvään väri RAL 7016. Aluskehysosaston sisäänkäyntijulkisivuilla käytetään lisäksi seinään kiinnitettäviä valaisimia.

Kaavamääräykset:

KTY/s

Toimitilarakennusten korttelialue, jossa on teollisuushistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaita suojeltavia rakennuksia ja jolla ympäristö säilytetään. Rakennuksiin saa sijoittaa julkisia palvelutiloja, liike-, toimisto- ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia teollisuustiloja, opetus-, koulutus-, studio- ja näyttelytiloja, kokoontumistiloja, kahvila- ja ravintolatiloja sekä liikunta- ja vapaa-ajan toimintaa palvelevia tiloja.

Maanalaiselle johdolle varattu alueen osa, jonka sijainti on likimääräinen.

Tällä asemakaava-alueella katu-, tori- ja kortteli-alueilla ulkotilassa ja maanpinnan alapuolella olevia konepajan toimintaan liittyneitä ja teollisuushistoriasta kertovia osia ja rakennelmia tulee säilyttää. Niihin kohdistuvista toimenpiteistä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

sr-1/m

Teollisuushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomattavan arvokas rakennus. Kirjain osoittaa rakennuksen nimen.

sr-1/m

Teollisuushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomattavan arvokas rakennus. Kirjain osoittaa rakennuksen nimen.

/p

Paja
Suojeltavia sisätiloja ja yksityiskohtia ovat hallit, katon rakennejärjestelmä ja sitä kantavat rakenteet sekä ikkunat ja ovet. Ulkohahmossa suojeltavia yksityiskohtia ovat teollisuushistoriallisesti arvokkaat tekniset laitteet kiinnikkeineen, vesikatto sekä kattolaterniinit. Olemassa olevat parvet saadaan säilyttää kerrosluvun ja kerrosalan estämättä.

/v

Voimala
Suojeltavia sisätiloja ja yksityiskohtia ovat konehuoneen korkean tilan yhtenäisyys, katon teräksiset ristikkorakenteet, alkuperäinen permanto ja siltanosturi ja laitteisto, konehuoneen pohjoispäädyn ajo-ovi heloineen, pannuhuoneen katon teräksiset ristikkorakenteet sekä kuitukipsilevystä tehty palosuojaus.

Korttelialueilla pintamateriaaleina on käytettävä samoja tai vastaavan laatutason mukaisia paikalle soveltuvia materiaaleja kuin viereisillä katu- tai torialueilla siten, että ne liittyvät luontevasti ja saumattomasti toisiinsa.

Katu- ja torialueilla sekä pihoiden on aitojen, porttien ja valaisimien materiaalin oltava musta teräs.

Julkiset ulkotilat rakenteineen ja kalusteineen on toteutettava kaupunkikuvallisesti korkeatasoisina, muotoilultaan ja materiaaleiltaan aikaa kestävinä ja konepajamiljööseen soveltuvina.

Pohja- ja orsiveden pinnan korkeustaso on säilytettävä rakenteellisin keinoin.

Pohja- ja orsiveden muodostumista on edistettävä.

Maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus on selvitettävä ennen rakennusluvan myöntämistä. Tontit ja niiden välitön läheisyys on kunnostettava ennen rakennuksen käyttöönottoa.

Yleisillä alueilla on huolehdittava, että mahdollinen maaperän pilaantuneisuus ei aiheuta vaaraa tai haittaa aluetta käyttäville tai lisäpilaantumisen vaaraa muilla alueilla.

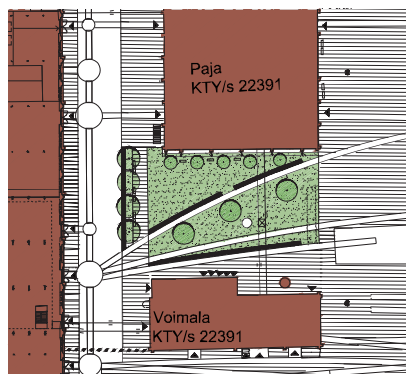
Tontteja ei saa aidata.

Ennen rakentamiseen ryhtymistä alueelle on laadittava erillinen hyväksyttävä:
- rakentamistapaohje.
- tonttien sekä yleisten alueiden ulkotilojen yhteinen yleissuunnitelma.
- valaistussuunnitelma. Valaistus tulee suunnitella alueen teollisuushistoriallinen arvo huomioon ottaen. Valaistussuunnitelman tulee kattaa yleisten alueiden sekä pihojen ja rakennusten ulkovalaistus.

Autopaikkoja saadaan sijoittaa myös kaava-alueen ulkopuolisiin maanalaisiin pysäköintitiloihin tai pysäköintilaitokseen. Pihamaalle ei saa sijoittaa yhtään autopaikkaa. Autopaikkoja saa rakentaa vain asemakaavassa osoitetuille paikoille.

Tontille sijoitettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärä on 1 pp/90 m² toimisto-, liike- ja julkista palvelutilaa.

Tällä asemakaava-alueella korttelialueelle on laadittava erillinen tonttijako.

Pohja-ote yleissuunnitelmasta, 1 : 2000

Rakennustapaohjeet:

Jatkosuunnittelu

Piippuaukiota kehitetään Konepaja-alueen vihreänä keitaana, jossa alueen alkuperäinen ilme on parhaiten nähtävissä. Alueen julkisten ulkotilojen ja valaistuksen yleissuunnitelma toimii jatkosuunnitelmien pohjana. Aukion jatkosuunnittelussa tulee perehtyä alueen historiallisiin inventointeihin, pohja- ja orsivettä sekä pilaantuneita maita koskeviin selvityksiin sekä pinnantasaus- ja kuivatussuunnitelmiin. Suunnittelijoilla ja rakentajilla tulee olla riittävästi kokemusta historiallisten ympäristöjen kunnostuksesta.

Aukion jatkosuunnittelussa tulee selvittää kaikkien ulkotilassa olevien vanhojen rakenteiden kunto ja säilyttämismahdollisuudet. Aukiolla pyritään säilyttämään ainakin Voimalan ja Pajan välillä oleva ilmajohto ja painesäiliö sekä olemassa olevat kiskot. Nosturirakenne siirretään Piippuaukiolle. Voimalan ja Aluskehysosaston välillä oleva lämpökanava tulee huomioida jatkosuunnittelussa.

Aluerakenteiden siirto, kunnostus ja ylläpito ovat niihin liittyvien kiinteistöjen vastuulla. Niistä tulee laatia rasi-tesopimukset ja hakea niille sijoitusluvat.

Pintamateriaalit

Piippuaukion nykyisiä materiaaleja pyritään säilyttämään mahdollisimman laajoina pintoina. Mikäli valettujen betonipintojen säilyttäminen ei ole mahdollista, pyritään betonipinnat uusimaan betonipintantana. Muut käytävät tehdään samoilla kiveysperiaatteilla kuin Bruno Granholmin aukiolla. Aukion peruspintojen tulee olla harmaata graniittikiveystä. Reunakivien käyttöä tulee välttää. Mikäli reunakiviä tarvitaan, niiden tulee olla lattaterästä tai harmaata graniittikiveä.

Kasvillisuus

Aukio tulee suunnitella tonttirajoista riippumattomana kokonaisuutena. Aukiolla tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia kasvilajeja. Viime vuosikymmeninä jalostettuja, alueelle vieraita kasvilajeja ja -lajikkeita tulee välttää. Istutuksia suunniteltaessa tulee huomioida riittävät istutusetäisyydet uusista putkilinjoista ja rakennusten seinustoista.

Opasteet

Konepajan alueelle tulee laatia yhtenäinen opastesuunnitelma. Piippuaukiolla olevaa ilmasiltaa voidaan käyttää osana opastejärjestelmää. Rakennuksia koskevien opasteiden tulee sijaita tontin puolella. Rakennuksiin kiinnitettäviä opasteita koskeva tarkempi ohjeistus ks. Julkisten ukotilojen suunnitteluperiaatteet kohta Opasteet.

Kalusteet ja varusteet

Kiinteät kalusteet ja varusteet valitaan Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisesti.

Kalusteiden ja varusteiden teräsosien väri RAL 7021.

Esimerkkejä:

Penkit: HKR:n mallit, peruspenkki ja tuoli D3 ja D4 tai yleispenkki ja tuoli, teräs D10 ja D11 tai yleispenkki ja -tuoli, puurunko ja teräs D11 ja D12, teräsosien väri RAL 7021.

Polkupyörätelineet: HKR:n malli kaariteline G1, materiaalina maalattu teräs, väri RAL 7021

Ajoesteet: HKR:n teräspollari malli B1 ja B2, väri RAL 7021

Roska-astiat: HKR:n malli H1 ja H2, väri RAL 7021

Alueella voidaan käyttää myös irtokalusteita. Nämä oleskelu- ja terassikalusteet voivat poiketa Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisista tuotteista. Myös niiden tulee olla teräsrakenteisia, laadukkaita ja historialliseen ympäristöön soveltuvia. Siirreltävien päivänvarjojen ja katoksien tukirakenteiden tulee olla tummia teräsrakenteita. Kangasosien tulee olla yksivärisiä, ilman tekstejä tai kuviointia. Kiinteitä katosrakenteita ei sallita.

Valaistus

Voimalan piippua alueen maamerkinä korostetaan erikoisvalaistuksella. Aluerakenteita (ilmasilta, nosturi) käytetään valaistuksen osana sekä opastuksen kiinnitys rakenteina.

Tekijät

Prokkola Janne, Tyynilä Satu

Nimike

PASILAN KONEPAJA, OSA-ALUEET 5 JA 6 - RAKENNUSTAPAOHJE SEKÄ
JULKISTEN ULKOTILOJEN JA VALAISTUKSEN YLEISSUUNNITELMA

Sarjan nimike

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston julkaisuja 2014:2

Sarjanumero	2014:2	Julkaisu-aika	30.10.2014
Sivuja	102	Liitteitä	0
ISBN		ISSN	2243-092X
Kieli koko teos	FIN	Yhteenveto	FIN

Tiivistelmä

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi Pasilan konepajan osa-alueiden 5 ja 6 asemakaavan muutokset 12.2.2014.

Alueet ovat keskeinen osa valtakunnallisesti arvokasta historiallista kokonaisuutta. Suunnittelun lähtökohtana on ollut konepaja-alueen vahvan luonteen säilyttäminen ja hyödyntäminen osana uutta kaupunkitilaa, alueen liittäminen ympäröiviin kaupunginosaan kaupunkikuvallisesti, toiminnallisesti ja liikenteellisesti luovalla ja luontevalla tavalla sekä arvokkaitten hallirakennusten suojeleminen ja korkeatasoinen asunto- ja toimistorakentaminen.

Osa-alue 5 käsittää konepajan alueen arvokkaimman teollisuusrakennusten kokonaisuuden. Kaikki arvokkaat konepajahallit suojellaan ja niihin osoitetaan uutta käyttöä. Osa-alue 6:n suunniteltu uusi rakennuskanta luo konepajahallien muodostamalle kokonaisuudelle kehyksen. Sturenkadun puolelle on suunniteltu toimistorakennus ja Teollisuuskadun puolelle toimitiloja ja asumista yhdistävä hybridirakennus.

Rakennustapaohjeen ja julkisten ulkotilojen suunnitteluohjeen sekä valaistuksen yleissuunnitelman tavoitteena on arvokkaan kulttuuriympäristön mukaisen laatutason toteutuminen. Ohjeessa on määrätty ne suunnitteluperiaatteet, joita asemakaavan lisäksi noudatetaan alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja rakentamisessa. Ohjeella taataan alueen toteutuminen yhtenäisesti uudeksi osaksi kantakaupunkia. Valaistuksella on merkittävä osa alueen uutta kaupunkikuvaa.

Asiasanat

Helsinki, Vallila, Pasilan konepaja, julkiset ulkotilat, asuntokorttelit, toimistokorttelit, hybridirakennus, rakennustapaohje, suunnitteluohje, valaistus

Sarjassa aikaisemmin julkaistu:

2014:1 Pasilan konepaja, osa-alue
4 - Rakennustapaohje sekä
julkisten ulkotilojen ja valaistuksen
suunnitteluohje

ISSN 2243-092X

9 789524 730000